

20. august 2012

**Gennemførelse af direktivet om
bekæmpelse af forsinket betaling i
handelstransaktioner**

*Betænkning afgivet af Justitsministeriets
arbejdsgruppe om gennemførelse af direkti-
vet om bekæmpelse af forsinket betaling i
handelstransaktioner*

København 2012

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1	Indledning
	1.1. Arbejdsgruppens nedsættelse og kommissorium
	1.2. Arbejdsgruppens sammensætning
Kapitel 2	Sammenfatning
Kapitel 3	Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/7/EU af 16. februar 2011 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner
	3.1. Direktivets baggrund
	3.2. Direktivets indhold
	3.2.1. Anvendelsesområde og definitioner
	3.2.2. Transaktioner mellem virksomheder og mellem virksomheder og offentlige myndigheder
	3.2.3. Betalingsplaner
	3.2.4. Inddrivelsesomkostninger
	3.2.5. Klart urimelige kontraktvilkår
	3.2.6. Gennemsigtighed og bevidstgørelse
	3.2.7. Ejendomsforbehold
	3.2.8. Inddrivelsesprocedure for ubestridte krav
	3.2.9. Underretning af Europa-Parlamentet og Rådet
	3.2.10. Overgangsforanstaltninger
Kapitel 4	Danske forhold, med hovedtræk af gældende dansk ret inden for de områder, der berøres af direktivet
	4.1. Indledning
	4.2. Renteloven
	4.2.1. Rentelovens EU-retlige baggrund
	4.2.2. Generelle bemærkninger
	4.2.3. Rente ved forsinket betaling (morarente)
	4.2.4. Inkassoomkostninger
	4.3. Aftalelovens § 36
	4.4. Lov om offentlige betalinger
	4.4.1. Bekendtgørelse nr. 354 af 26. marts 2010 om information i og transport af OIOUBL elektronisk afregning med offentlige myndigheder
	4.4.2. Bekendtgørelse nr. 206 af 11. marts 2011 om elektronisk afregning med offentlige myndigheder
Kapitel 5	De øvrige nordiske landes overvejelser vedrørende implementeringen af direktiv 2011/7/EU om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner

Kapitel 6 Nødvendige ændringer af gældende dansk ret

- 6.1. Generelle bemærkninger
- 6.2. Direktivets definitioner
- 6.3. Morarentens størrelse
 - 6.3.1. Forhøjelse af den lovbestemte morarente
 - 6.3.2. Offentlige myndigheder kan ikke som skyldner indgå aftale om en lavere morarente end den lovbestemte
- 6.4. Morarentens begyndelsestidspunkt
 - 6.4.1. Generelle bemærkninger
 - 6.4.2. Krav om udtrykelighed hvis det aftales, at en godkendelses- eller kontrolprocedure skal overskride 30 dage
 - 6.4.3. Krav om udtrykelighed hvis den aftalte betalingsfrist i transaktioner mellem virksomheder skal overskride 60 dage
 - 6.4.4. Offentlige myndigheders aftalte betalingsfrister
- 6.5. Kreditors ret til en fast compensation på minimum 40 euro for egne inddrivelsesomkostninger
- 6.6. Et kontraktvilkår eller en handelspraksis, der udelukker morarente, er altid klart urimelig(t)
- 6.7. Bevidstgørelse om direktivets indhold**

Kapitel 7 Arbejdsgruppens overvejelser om reguleringsmæssige valg inden for det område, som direktivet regulerer

- 7.1. Generelle bemærkninger
- 7.2. Gæld der er genstand for insolvensbehandling
- 7.3. Særlige betalingsfrister for visse offentlige myndigheder
- 7.4. Sondringen mellem transaktioner mellem virksomheder og mellem virksomheder og offentlige myndigheder
- 7.5. Det faste minimumsbeløb (40 euro) for kreditors egne inddrivelsesomkostninger og kontraktvilkår, der udelukker compensation for inddrivelsesomkostninger
- 7.6. Offentlige myndigheders aftalte betalingsfrister

Kapitel 8 Arbejdsgruppens overvejelser om anvendelsen af (visse af) direktivets bestemmelser uden for det område, som direktivet regulerer

- 8.1. Generelle bemærkninger
- 8.2. Den lovbestemte rente
- 8.3. Det faste minimumsbeløb (40 euro) for kreditors egne inddrivelsesomkostninger

Kapitel 9 Arbejdsgruppens lovudkast med bemærkninger

- 9.1. Lovtekniske overvejelser mm.
- 9.2. Arbejdsgruppens lovudkast
- 9.3. Arbejdsgruppens bemærkninger til lovudkastets enkelte bestemmelser
- 9.4. Lovforslagets økonomiske konsekvenser

Bilag

1. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/7/EU af 16. februar 2011 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner
2. Renteloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 743 af 4. september 2002 om renter ved forsinket betaling mv.
3. Bekendtgørelse nr. 601 af 12. juli 2002 om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling
4. Lov om offentlige betalinger mv., jf. lovbekendtgørelse nr. 798 af 28. juni 2007
5. Bekendtgørelse nr. 206 af 11. marts 2011 om elektronisk afregning med offentlige myndigheder
6. Erhvervs- og Vækstministeriets notat af 18. maj 2012 om særreglen i artikel 4, stk. 4, litra i direktiv 2011/7/EU
7. Intrum Justitia, uddrag af Payment Index 2011 og 2012

Kapitel 1. Indledning

1.1. Arbejdsgruppens nedsættelse og kommissorium

I oktober 2011 nedsatte Justitsministeriet en arbejdsgruppe, der fik til opgave at overveje, hvordan Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/7/EU af 16. februar 2011 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner bør gennemføres i dansk ret.

Arbejdsgruppens kommissorium lyder således:

”1. Ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/7/EU af 16. februar 2011 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner (omarbejdning) er der vedtaget nye fællesskabsretlige regler om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner.

Formålet med direktivet, der afløser direktiv 2000/35/EF om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner, er at styrke kreditors retsstilling ved forsinket betaling i visse handelsforhold (betalinger mellem erhvervsdrivende eller mellem en erhvervsdrivende og en ordregivende offentlig myndighed mv., når betalingen har karakter af vederlag for varer eller tjenesteydelser).

Direktivet indebærer bl.a., at kreditor i tilfælde af forsinket betaling har krav på et fast beløb, der svarer til (mindst) 40 euro, at kreditor herudover har krav på rimelig kompensation for eventuelle yderligere omkostninger, der er påløbet på grund af skyldnerens forsinkede betaling, at tillægsrentesatsen forhøjes fra 7 til 8 pct., at der indføres en betalingsfrist mellem erhvervsdrivende på maksimalt 60 dage (som dog kan fraviges ved udtrykkelig aftale herom, medmindre en sådan længere betalingsfrist er klart urimelig over for kreditor), og at der indføres en betalingsfrist for offentlige myndigheder på normalt 30 dage (som dog kan forlænges til 60 dage ved udtrykkelig aftale herom, såfremt en sådan forlængelse af betalingsfristen er objektivt begrundet i aftalens særlige karakter mv.).

Direktivet skal være gennemført i national lovgivning inden den 16. marts 2013.

2. Det gældende direktiv om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner (2000/35/EF) er i dansk ret gennemført ved en ændring af

lov om betaling af renter ved forsinket betaling mv. (renteloven), jf. lov nr. 379 af 6. juni 2002.

Som følge af det nye direktiv vil det være nødvendigt at ændre de gældende regler på flere punkter. Således vil der bl.a. skulle fastsættes betalingsfristregler.

Det nye direktiv er på samme måde som det gældende et minimumsdirektiv. Medlemsstaterne kan således fastsætte eller opretholde nationale bestemmelser, der giver kreditor en videre beskyttelse end efter direktivets bestemmelser, jf. direktivets artikel 12, stk. 3. Da det gældende direktiv om bekæmpelse af forsinket betaling (2000/35/EF) blev gennemført, valgte man at lade flere af de direktivbestemte ændringer finde anvendelse generelt på rentelovens område. Ved gennemførelsen af det nye direktiv vil der skulle tages stilling til, om – og i givet fald i hvilket omfang – (visse af) de nye regler skal finde anvendelse også uden for direktivets anvendelsesområde.

3. Justitsministeriet har besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal overveje, hvordan direktivet bør gennemføres i dansk ret. Arbejdsgruppen skal i den forbindelse overveje og redegøre for, hvilke ændringer af dansk ret der er nødvendige for at gennemføre direktivet, samt overveje i hvilket omfang (visse af) bestemmelserne i direktivet bør gælde uden for det område, som direktivet regulerer.

Arbejdsgruppen anmodes om at udarbejde et lovudkast med bemærkninger. Arbejdsgruppen anmodes endvidere om at belyse eventuelle økonomiske konsekvenser af arbejdsgruppens konkrete forslag.

Under hensyn til fristen for gennemførelse af direktivet anmodes arbejdsgruppen om at afslutte sit arbejde senest den 1. juni 2012.”

1.2. Arbejdsgruppens sammensætning

Arbejdsgruppen havde ved afgivelsen af betænkningen følgende sammensætning:

Professor Peter Møgelvang-Hansen, CBS Handelshøjskolen (formand)

Fuldmægtig Sigrid Floor Toft, Erhvervs- og Vækstministeriet

Chefkonsulent Vibeke Steenberg, Moderniseringsstyrelsen

Chefkonsulent Jeppe Rosenmejer, Håndværksrådet

Konsulent Marie Bodenhoff, Danske Regioner
Chefkonsulent Morten Qvist Fog Lund, Dansk Industri
Erhvervsjuridisk fagchef Sven Petersen, Dansk Erhverv
Økonom Troels Hauer Holmberg, Forbrugerrådet
Chefkonsulent Lars Eckerøth, Kommunernes Landsforening
Advokat Merete Vangsøe Simonsen, Advokatsamfundet
Dommer Kim Rasmussen, Den Danske Dommerforening
Kontorchef Rikke-Louise Ørum Petersen, Justitsministeriet

Konsulent Morten Qvist Fog Lund indtrådte i arbejdsgruppen den 20. januar 2012 i stedet for konsulent Helena Bente.

Erhvervsjuridisk fagchef Sven Petersen indtrådte i arbejdsgruppen den 20. januar 2012 i stedet for advokat Christina Krarup Jespersen.

Chefkonsulent Lars Eckerøth indtrådte i arbejdsgruppen den 16. maj 2012 i stedet for konsulent Søren Hemmingsen.

Fuldmægtig Mie Vinkel Sørensen, Justitsministeriet, har været sekretær for arbejdsgruppen.

Arbejdsgruppen har afholdt 6 møder i perioden fra 16. november 2011 til 15. juni 2012 og afslutter sit arbejde med afgivelsen af denne betænkning.

Kapitel 2. Sammenfatning

Direktivets formål er at harmonisere visse aspekter af medlemsstaternes love med henblik på at bekæmpe forsinket betaling i handelstransaktioner. Det sker som minimumsharmonisering. Direktivet gælder for handelstransaktioner mellem private virksomheder indbyrdes og mellem private virksomheder og offentlige myndigheder. Det bagvedliggende hensyn er at sikre et velfungerende indre marked og derved i højere grad fremme virksomhedernes, herunder navnlig de små og mellemstore virksomheders, konkurrenceevne.

Med direktivet sker der en generel styrkelse af kreditors retsstilling. Det sker gennem indførelsen af bl.a. mere detaljerede regler om betalingsfrister, i form af forhøjelse af den lovbestemte morarentesats og ved indførelsen af en ret for kreditor til et fast minimumsbeløb til dækning af inddrivelsesomkostninger i tilfælde af forsinket betaling.

Arbejdsgruppen har udarbejdet et lovudkast med bemærkninger på baggrund af arbejdsgruppens overvejelser om, hvilke ændringer af dansk ret der er nødvendige for at gennemføre direktivet inden for dets anvendelsesområde.

Arbejdsgruppens lovudkast indeholder desuden på en række områder forslag, som vil indebære en merimplementering af direktivet, jf. direktivets minimumsklausul i *artikel 12, stk. 3*.

Arbejdsgruppen indstiller:

- at tillægget til den lovbestemte morarentesats forhøjes med et procentpoint fra 7 til 8 pct. på hele rentelovens område, og således også i forbrugerforhold,
- at der indføres en ret for fordringshaver til at kræve et fast kompensationsbeløb i tilfælde af forsinket betaling (kompensationsreglen skal ikke gælde i forbrugerforhold),
- at der indføres en bestemmelse om, at fordringshavers ret til at kræve kompensation for inddrivelsesomkostninger ikke kan udelukkes ved aftale,
- at der indføres en bestemmelse om, at fordringshavers ret til morarente ikke kan udelukkes ved aftale,
- at betalingsfristen mellem to erhvervsdrivende fortsat kan aftales frit, men at den ikke kan overskride 60 dage, medmindre fordringshaver udtrykkeligt har godkendt en længere betalingsfrist,

- at den aftalte betalingsfrist for offentlige myndigheder som udgangspunkt begrænses til højst 30 dage,
- at der indføres en bemyndigelse til at forlænge den almindelige betalingsfrist for visse offentlige myndigheder i op til 60 dage,
- at direktivets krav om, at visse aftalevilkår ikke må være ”klart urimeligt over for kreditor” ikke nødvendiggør lovændring, idet kravet herom allerede er opfyldt ved aftalelovens § 36, hvorefter en aftale kan ændres eller tilsidesættes helt eller delvis, hvis det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende, og
- at de almindelige betalingsfrister for erhvervsdrivende og offentlige myndigheder ikke gælder, hvis der er indgået aftale om ratevis betaling i henhold til en betalingsplan, som er udtrykkeligt godkendt af fordringshaver (hver rate er dog omfattet af de almindelige betalingsfrister).

Kapitel 3. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2011/7/EU af 16. februar 2011 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner

3.1. Direktivets baggrund

I 2000 blev der på EU-plan gennemført regler med henblik på at styrke kreditorernes retsstilling ved forsinket betaling i visse handelsforhold, jf. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/35/EF af 29. juni 2000 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner.

Direktiv 2000/35/EF regulerer navnlig spørgsmålet om morarente i tilfælde af forsinket betaling, men indeholder også bl.a. regler om kreditors ret til at kræve rimelig kompensation af skyldneren for alle relevante omkostninger ved inddrivelse, der er forårsaget af skyldnerens forsinkede betaling.

Direktiv 2000/35/EF er gennemført i dansk ret ved lov nr. 379 af 6. juni 2002 om ændring af lov om renter ved forsinket betaling mv. (Gennemførelse af EF-direktiv om bekæmpelse af forsinkede betalinger i visse handelsforhold mv.).

Kommissionen fremlagde i april 2009 et forslag til omarbejdning af direktiv 2000/35/EF. I forslaget blev bl.a. peget på, at betalingsforsinkelser går ud over (især små og mellemstore) virksomheders konkurrenceevne og rentabilitet, og at betalingsforsinkelser således kan være årsag til, at ellers rentable virksomheder går konkurs og i værste fald udløse en række konkurser i hele forsyningskæden.

Direktivforslaget blev vedtaget i begyndelsen af 2011, som Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/7/EU af 16. februar 2011 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner. Direktivet regulerer navnlig spørgsmålet om betalingsfristens længde og kreditors ret til at kræve kompensation af skyldneren for inddrivelsesomkostninger (som minimum et fast beløb svarende til 40 euro for egne inddrivelsesomkostninger samt rimelig kompensation for eventuelle yderligere omkostninger).

Direktivet er et led i gennemførelsen af EU's indre marked, og formålet er at bekæmpe forsinket betaling i handelstransaktioner og derved fremme

virksomhedernes, herunder navnlig de små og mellemstore virksomheders, konkurrenceevne, jf. *artikel 1, stk. 1*.

Direktivets formål er nærmere beskrevet i præambelbetragtning 3, hvoraf fremgår, at mange betalinger i handelstransaktioner sker senere end aftalt i kontrakten eller fastlagt i de almindelige forretningsbetingelser, selv om varerne er leveret, eller tjenesteydelserne er udført. Forsinket betaling påvirker virksomhedernes likviditet negativt. Ligeledes påvirkes virksomhedernes konkurrenceevne og rentabilitet, hvis kreditor er nødt til at skaffe ekstern finansiering på grund af den forsinkede betaling.

Direktivet skal være gennemført i national ret senest den 16. marts 2013, jf. *artikel 12, stk. 1*.

Efter direktivets *artikel 12, stk. 3*, kan medlemsstaterne opretholde eller vedtage nationale regler, der giver kreditor en bedre beskyttelse end efter direktivets bestemmelser. Direktivet er således – ligesom direktiv 2000/35/EF – et minimumsdirektiv.

Det fremgår af direktivets præambelbetragtning 37, at forpligtelsen til at gennemføre direktivet i national ret kun bør omfatte de bestemmelser, hvori der er foretaget indholdsmæssige ændringer sammenlignet med direktiv 2000/35/EF. Endvidere fremgår det, at forpligtelsen til at gennemføre de bestemmelser, hvori der ikke er foretaget ændringer, følger af nævnte direktiv. Ved udtrykket ”nævnte direktiv” forstås direktiv 2000/35/EF.

Efter *artikel 13* ophæves direktiv 2000/35/EF med virkning fra den 16. marts 2013.

3.2. Direktivets indhold

3.2.1. Anvendelsesområde og definitioner

Formålet med direktivet er at bekæmpe forsinket betaling i handelstransaktioner, jf. *artikel 1, stk. 1*.

Det anføres i direktivets præambelbetragtning 3, at mange betalinger i handelstransaktioner sker senere, end parterne har aftalt i kontrakten eller

fastlagt i de almindelige forretningsbetingelser, selv om varerne er leveret, eller tjenesteydelserne er udført.

Med henblik på at bekæmpe forsinket betaling indeholder direktivets *artikel 3, stk. 1, og artikel 4, stk. 1*, regler om, at kreditor i tilfælde af forsinket betaling er berettiget til morarente, forudsat at kreditor har opfyldt sine aftalemæssige og lovbestemte forpligtelser. Desuden indeholder direktivet regler om, at kreditor under samme forudsætning er berettiget til kompensation for omkostninger ved inddrivelse, jf. *artikel 6*.

Ved ”forsinket betaling” forstås ifølge *artikel 2, nr. 4*, at betalingen ikke er sket inden for den aftalemæssige eller lovbestemte betalingsfrist, når betingelserne i *artikel 3, stk. 1*, eller *artikel 4, stk. 1*, er opfyldt.

Forudsætningen for direktivets anvendelse er således, at der eksisterer en fordring mellem parterne, nærmere bestemt en retligt bindende betalingsforpligtelse. Spørgsmålet om hvornår der mellem parterne er sket kontraktmæssigt korrekt levering af en vare eller tjenesteydelse, samt hvorvidt der foreligger en retligt bindende betalingsforpligtelse, må vurderes konkret på baggrund af aftalen, relevant lovgivning og retspraksis.

Direktivets anvendelsesområde er ikke ændret sammenlignet med direktiv 2000/35/EF, og direktivet regulerer således ikke transaktioner i forbrugerforhold.

Direktivet omfatter betalinger, der udgør vederlag i handelstransaktioner, jf. *artikel 1, stk. 2*. Ved ”handelstransaktioner” forstås efter direktivets *artikel 2, nr. 1*, forretningsmæssige transaktioner mellem virksomheder eller mellem virksomheder og offentlige myndigheder, som indebærer levering af varer eller tjenester mod vederlag. Direktivet regulerer således ikke handelstransaktioner mellem to offentlige myndigheder.

Ligesom i direktiv 2000/35/EF er det ikke defineret i direktiv 2011/7/EU, hvad der nærmere skal forstås ved varer eller tjenester.

Begrebet ”levering af varer” forstås traditionelt som en overdragelse af formuegoder, og omfatter i hvert fald fysiske løsøregenstande. Det antages, at aftaler om køb af fast ejendom falder uden for direktivets anvendelsesområde. Se tillige herom de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 74, Folketingstidende 2001-02 (2. samling), Tillæg A, s. 2115.

For den nærmere forståelse af begrebet ”varer” kan desuden henvises til EU-domstolens dom afsagt den 10. december 1968 (sag 7/68), hvoraf fremgår, at ”ved varer [...] skal der forstås produkter, hvis værdi kan måles i penge, og som i sig selv kan være genstand for omsætning”.

Vedrørende begrebet ”tjenester” kan henvises til definitionen i TEUF artikel 57, hvorefter tjenesteydelser i traktatens forstand betragtes som de ydelser, der normalt udføres mod betaling, i det omfang de ikke omfattes af bestemmelserne vedrørende den frie bevægelighed for varer, kapital og personer. Tjenesteydelser omfatter især a) virksomhed af industriel karakter, b) virksomhed af handelsmæssig karakter, c) virksomhed af håndværksmæssig karakter samt d) de liberale erhvervs virksomhed.

I overensstemmelse hermed omfatter begrebet ud over ydelser som f.eks. vedligeholdelsesarbejder, reparationer, byggearbejder, transportydelser etc. bl.a. rådgivning og andre ydelser fra liberale erhverv, jf. også præambelbetragtning 10.

Endvidere følger det af direktivets *artikel 2, nr. 1*, at direktivet finder anvendelse ved levering af varer eller tjenesteydelser mod vederlag, når det sker som led i forretningsmæssige transaktioner mellem virksomheder eller mellem virksomheder og offentlige myndigheder. I forhold til vurderingen af om en transaktion, som indebærer levering af varer eller tjenester mod vederlag, er omfattet af direktivets anvendelsesområde, er det fra Kommissionen blevet anført, at det afgørende er, om leveringen af varer eller tjenesteydelser sker som led i en forretningsmæssig transaktion mellem de nævnte retssubjekter, og ikke om de leverede varer eller tjenesteydelser er materielle eller immaterielle aktiver. Begreberne ”varer” eller ”tjenester” antages på denne baggrund at skulle fortolkes bredt.

I forhold til anvendelsesområdet følger det af *artikel 1, stk. 3*, at medlemsstaterne kan undlade at lade direktivet finde anvendelse på gæld, der er

omfattet af en insolvensbehandling, der er indledt mod skyldneren, herunder procedurer med sigte på gældsoplægning.

Artikel 2 indeholder definitioner på en række af direktivets centrale begreber.

Direktivet indeholder ligesom 2000-direktivet definitioner på begreberne ”handelstransaktioner”, ”offentlig myndighed” (ordregivende myndighed), ”virksomhed”, ”forsinket betaling”, ”ejendomsforbehold” og ”tvangsfuldbyrdelsesgrundlag”.

Herudover indeholder direktivet en række definitioner, som ikke fandtes i 2000-direktivet.

Således defineres som noget nyt, hvad der skal forstås ved henholdsvis ”morarente”, ”lovbestemt rente for forsinket betaling”, ”referencesats” og ”det skyldige beløb”, jf. *artikel 2, nr. 5, 6, 7 og 8*.

Ved ”morarente” forstås den lovbestemte rente for forsinket betaling eller en anden rentesats, som er forhandlet og aftalt mellem virksomheder i henhold til *artikel 7*, jf. *artikel 2, nr. 5*.

Efter direktivets *artikel 2, nr. 6*, forstås ved ”lovbestemt rente for forsinket betaling” en simpel rente svarende til referencesatsen med et tillæg på mindst 8 procentpoint.

”Referencesatsen” er i *artikel 2, nr. 7*, defineret som den rentesats, der er fastsat af Den Europæiske Centralbank, eller for så vidt angår medlemsstater, der ikke har euroen som valuta, den tilsvarende rentesats fastsat af den pågældende medlemsstats centralbank.

Definitionerne i *artikel 2, nr. 5-7*, ses at svare til den forståelse, som lå til grund for *artikel 3, stk. 1, litra d*, i direktiv 2000/35/EF, idet tillægget til referencesatsen dog er forhøjet med ét procentpoint fra 7 til 8.

Ved ”det skyldige beløb” forstås hovedstolen, der skulle have været betalt inden for den aftalemæssige eller lovbestemte betalingsfrist, herunder visse skatter og afgifter, der er specificeret i fakturaen eller den tilsvarende betalingsanmodning, jf. *artikel 2, nr. 8*.

Også definitionen i *artikel 2, nr. 8*, må antages at svare til den forståelse, som lå til grund for *artikel 3, stk. 1, litra c*, i direktiv 2000/35/EF.

3.2.2. Transaktioner mellem virksomheder og mellem virksomheder og offentlige myndigheder

3.2.2.1. Generelle bemærkninger

Som noget nyt indfører direktivet en sondring mellem transaktioner mellem virksomheder (*artikel 3*) og transaktioner mellem virksomheder og offentlige myndigheder (*artikel 4*). Der gælder således efter direktivet forskellige regler for henholdsvis virksomheders og offentlige myndigheders betalinger.

I forhold til fortolkningen af bestemmelsen vedrørende transaktioner mellem virksomheder og offentlige myndigheder i *artikel 4*, er begrebet offentlig myndighed nærmere defineret i direktivets *artikel 2, nr. 2*, hvor der henvises til definitionerne indeholdt i de såkaldte udbudsdirektiver (direktiv 2004/17/EF og direktiv 2004/18/EF).

En offentlig virksomhed, der ikke tillige er en offentlig myndighed i direktivets forstand, jf. definition i *artikel 2, nr. 2*, omfattes ikke af reglerne i *artikel 4*. Om betydningen heraf henvises der nærmere til afsnit 7.3.3.

For så vidt angår direktivets definitioner af begreberne ”virksomhed” og ”offentlig myndighed” medfører 2011-direktivet ikke indholdsmæssige ændringer sammenlignet med 2000-direktivet. Imidlertid har sondringen mellem de to typer af handelstransaktioner med direktivet fået større retlig betydning end hidtil, idet direktivet i et vist omfang knytter forskellige regler til de to typer af transaktioner.

Forskellen består navnlig i en begrænsning af aftalefriheden for offentlige myndigheder, idet offentlige myndigheder efter direktivets *artikel 4, stk. 6*,

under ingen omstændigheder kan aftale en længere betalingsfrist end 60 dage (absolut betalingsfrist).

Som begrundelse for de særlige regler for offentlige myndigheder er det i direktivets præambelbetragtning 23 anført, at offentlige myndigheder adskiller sig fra virksomheder ved som hovedregel at være begunstiget af mere sikre, forudsigelige og vedvarende indtægter end virksomheder, samt at offentlige myndigheder kan opnå finansiering på mere attraktive vilkår end virksomheder.

Endvidere anføres det i præambelbetragtning 6 bl.a., at offentlige myndigheder bør have et særligt ansvar i forhold til udviklingen af et lovgivnings- og erhvervsmiljø, som fremmer rettidig betaling i handelstransaktioner.

3.2.2.2. Transaktioner mellem virksomheder

Det fremgår af *artikel 3, stk. 1*, at kreditor har ret til morarente ved forsinket betaling. Direktivet pålægger ikke kreditor at opkræve morarente i tilfælde af forsinket betaling, men giver kreditor ret til at forlange morarente ved forsinket betaling uden først at skulle give skyldner meddelelse om dennes manglende betaling eller anden lignende meddelelse, der skal minde skyldner om betalingsforpligtelsen (en rykkerskrivelse). Kreditors ret til at kræve morarente i tilfælde af forsinket betaling skal læses i sammenhæng med direktivets *artikel 7, stk. 2*, hvorefter retten til morarente ikke kan fratages kreditor ved aftale eller i medfør af en handelspraksis. Som anført kan kreditor imidlertid frit vælge, om han vil gøre brug af sin ret til at forlange morarente.

Artikel 3, stk. 1, fastlægger desuden, at kreditors ret til morarente forudsætter, at han har opfyldt sine aftalemæssige og lovbestemte forpligtelser, og at skyldneren er ansvarlig for forsinkelsen. Bestemmelsen svarer til artikel 3, stk. 1, litra c, i 2000-direktivet.

For så vidt angår spørgsmålet om hvornår en betaling er forsinket, fremgår det af præambelbetragtning 17, at en betaling bør betragtes som forsinket, når kreditor ikke har det skyldige beløb til sin rådighed på forfaldsdagen, forudsat at kreditor har opfyldt sine lovbestemte og aftalemæssige forpligtelser. Efter præambelbetragtningens ordlyd synes det afgørende således at

være, hvornår kreditor kan disponere over beløbet, og ikke hvornår debitor har sendt beløbet til kreditor.

I forhold til fastlæggelsen af morarenten følger det af *artikel 3, stk. 2*, at medlemsstaterne skal sikre, at den gældende referencesats fastlægges to gange årligt, henholdsvis den 1. januar og den 1. juli. Bestemmelsen svarer til artikel 3, stk. 1, litra d, i 2000-direktivet.

For så vidt angår tidspunktet fra hvilket der kan kræves betaling af morarente, fremgår det af *artikel 3, stk. 3, litra a*, at der skal betales morarenter fra dagen efter sidste rettidige betalingsdag eller efter udløbet af betalingsfristen, hvis en sådan dato er fastsat i parternes aftale. Bestemmelsen svarer til artikel 3, stk. 1, litra a, i 2000-direktivet.

Hvis der ikke er fastsat en dato for rettidig betaling i aftalen, skal der efter *artikel 3, stk. 3, litra b*, betales morarenter fra 30 dage efter skyldnerens modtagelse af en faktura eller en tilsvarende betalingsanmodning. Hvis det er usikkert, hvornår skyldneren har modtaget fakturaen/betalingsanmodningen, eller hvis fakturaen/betalingsanmodningen er modtaget før den dag, skyldneren modtog varerne eller tjenesteydelserne, skal 30-dages fristen beregnes fra den dag, hvor varerne eller tjenesteydelserne blev modtaget. Hvis det er aftalt eller bestemt i lovgivningen, at der skal gennemføres en godkendelses- eller kontrolprocedure, hvorved varernes eller tjenesteydelsernes overensstemmelse med aftalen skal konstateres, og modtager skyldneren fakturaen/betalingsanmodningen inden eller på den dato, godkendelsen eller kontrollen finder sted, er fristen 30 dage fra datoen for godkendelse eller kontrol. Bestemmelsen svarer til artikel 3, stk. 1, litra b, i 2000-direktivet, og medfører, at der påløber morarente for virksomheder 30 dage fra de nævnte tidspunkter, hvis der ikke i forvejen er aftalt en sidste rettidig betalingsdag eller betalingsfrist (forfaldsdag).

Efter *artikel 3, stk. 4*, må en godkendelses- eller kontrolprocedure ikke overstige 30 dage efter, at varerne eller tjenesteydelserne er modtaget, medmindre andet udtrykkeligt er aftalt i kontrakten, og forudsat at et sådan aftalevilkår ikke er klart urimeligt over for kreditor, jf. *artikel 7*.

Endvidere følger det af *artikel 3, stk. 5*, at den aftalte betalingsfrist ikke må overstige 60 dage, medmindre andet udtrykkeligt er aftalt i kontrakten og

forudsat, at det ikke er klart urimeligt over for kreditor, jf. *artikel 7*. Ved vurderingen af, om et kontraktvilkår er klart urimeligt, skal der efter *artikel 7, stk. 1, litra c*, bl.a. tages hensyn til om skyldneren har en objektiv grund til at fravige hovedreglen om, at betalingsfristen ikke må overstige 60 dage i *artikel 3, stk. 5*.

3.2.2.3. Transaktioner mellem virksomheder og offentlige myndigheder

Efter *artikel 4, stk. 1*, har kreditor, i transaktioner hvor skyldneren er en offentlig myndighed, ret til morarente ved forsinket betaling, uden at det er nødvendigt at sende en rykkerskrivelse. Direktivet fastsætter, at morarenten i sådanne transaktioner er den lovbestemte rente.

Ved "lovbestemt rente" forstås en simpel rente svarende til referencesatsen med et tillæg på mindst 8 procentpoint, jf. *artikel 2, nr. 6*.

For så vidt angår offentlige myndigheders mulighed for at aftale en morarentesats henvises der til afsnit 6.3.2.

Ligesom i transaktioner mellem virksomheder er det en forudsætning for kreditors ret til morarente i transaktioner mellem virksomheder og offentlige myndigheder, at kreditor har opfyldt sine aftalemæssige og lovbestemte forpligtelser, og at skyldneren er ansvarlig for forsinkelsen, jf. *artikel 4, stk. 1*.

Artikel 4, stk. 2, der svarer til direktivets *artikel 3, stk. 2*, angår fastsættelse af referencesatsen.

Efter *artikel 4, stk. 3, litra a*, skal medlemsstaterne sikre, at betalingsfristen ikke overskrider 30 dage fra skyldnerens modtagelse af en faktura, eller en tilsvarende betalingsanmodning. Hvis det er usikkert, hvornår skyldneren har modtaget fakturaen/betalingsanmodningen, eller hvis fakturaen/betalingsanmodningen er modtaget før den dag, skyldneren modtager varerne eller tjenesteydelserne, skal 30-dages fristen beregnes fra den dag, hvor varerne eller tjenesteydelserne modtages. Hvis det er aftalt eller bestemt i lovgivningen, at der skal gennemføres en godkendelses- eller kontrolprocedure, hvorved varernes eller tjenesteydelsernes overensstemmelse med aftalen skal konstateres, og skyldneren modtager faktura-

en/betalingsanmodningen inden eller på den dato, godkendelsen eller kontrollen finder sted, er fristen 30 dage efter datoen for godkendelse eller kontrol. Når skyldner er en offentlig myndighed er direktivets altovervejende hovedregel i medfør af *artikel 4, stk. 3, litra a*, således, at betalingsfristen ikke må være mere end 30 dage, regnet fra de i bestemmelsen nævnte tidspunkter.

Med hensyn til fristberegningen svarer bestemmelsens formulering til direktivets *artikel 3, stk. 3, litra b* (om handelstransaktioner mellem virksomheder). *Artikel 3, stk. 3, litra b*, adskiller sig dog fra *artikel 4, stk. 3, litra a*, derved, at *artikel 3, stk. 3, litra b*, regulerer spørgsmålet om, hvornår morarenten begynder at løbe, når der ikke er aftalt en betalingsfrist mellem virksomheder, hvorimod *artikel 4, stk. 3, litra a*, regulerer spørgsmålet om, hvornår betalingsfristen begynder at løbe fra, når skyldner er en offentlig myndighed. Betydningen af betalingsfristen i forhold til rentespørgsmålet, når skyldneren er en offentlige myndigheder, fremgår af *artikel 4, stk. 1*.

Efter *artikel 4, stk. 4*, kan der for visse offentlige myndigheder fastsættes en almindelig betalingsfrist på højst 60 dage. Det drejer sig for det første om offentlige myndigheder, der udfører økonomiske aktiviteter af industriel eller kommerciel karakter ved at udbyde varer eller tjenesteydelser på markedet, når den som offentlig virksomhed er underlagt gennemskuelighedskravene i Kommissionens direktiv 2006/111/EF af 16. november 2006 om gennemskueligheden af de økonomiske forbindelser mellem medlemsstaterne og de offentlige virksomheder og om den finansielle gennemskuelighed i bestemte virksomheder, jf. *litra a*. For det andet drejer det sig om offentlige organer, der er behørig anerkendt til at levere sundhedspleje, jf. *litra b*. Det defineres ikke i direktivet, hvad der nærmere skal forstås ved begrebet ”offentlige organer”.

Artikel 4, stk. 4, er en særlig undtagelsesbestemmelse, som giver medlemsstaterne mulighed for at fravige den almindelige betalingsfrist på 30 dage i forhold til visse offentlige myndigheder. Benytter en medlemsstat sig af muligheden for at forlænge betalingsfristerne i henhold til denne undtagelse, fremgår det af bestemmelsen, at medlemsstaten har en pligt til at underrette Kommissionen herom.

For at være omfattet af undtagelsesbestemmelsen i *artikel 4, stk. 4, litra a*, er det for det første en betingelse, at der er tale om en offentlig myndighed i direktivets forstand. Som anført defineres udtrykket ”offentlig myndighed” i *artikel 2, nr. 2*, med en henvisning til de såkaldte udbudsdirektiver. Omfattet heraf er enhver ordregivende myndighed som defineret i artikel 2, stk. 1, litra a, i direktiv 2004/17/EF (forsyningsvirksomhedsdirektivet) og i artikel 1, stk. 9, i direktiv 2004/18/EF (direktivet for den offentlige sektor). Begrebet ”ordregivende myndighed” er således et specifikt europaretsligt begreb, der er undergivet dynamisk fortolkning, som er betinget af udbudsretlige hensyn.

Dernæst fremgår det af ordlyden i *artikel 4, stk. 4, litra a*, at det er en betingelse for anvendelsen af undtagelsen, at den offentlige myndighed som offentlig virksomhed er underlagt gennemskuelighedskravene i direktiv 2006/111/EF (det såkaldte transparensdirektiv). *Artikel 4, stk. 4, litra a*, henviser dermed efter ordlyden dels til transparensdirektivets definition af en ”offentlig virksomhed” og dels til transparensdirektivets betingelser for hvornår en offentlig virksomhed er underlagt transparensdirektivets gennemskuelighedskrav. Ud fra en ren ordlydsfortolkning af *artikel 4, stk. 4, litra a*, synes det afgørende at være, om den offentlige virksomhed er underlagt gennemskuelighedskravene i transparensdirektivet. Kommissionen har imidlertid oplyst, at *artikel 4, stk. 4, litra a*, skal forstås således, at det afgørende er, om den offentlige myndighed som offentlig virksomhed er omfattet af transparensdirektivets anvendelsesområde og dermed definitionen af en offentlig virksomhed i transparensdirektivets artikel 2, litra b. Det er herefter uden betydning, om den offentlige virksomhed konkret er omfattet af transparensdirektivets gennemskuelighedskrav, hvis anvendelse bl.a. er betinget af en vis mindsteomsætning pr. år.

Efter *artikel 4, stk. 5*, skal det fastsættes, at varigheden for en godkendelses- eller kontrolprocedure ikke må overstige 30 dage fra datoen for modtagelsen af varerne eller tjenesteydelserne, medmindre andet er udtrykkeligt aftalt i kontrakten og ikke er klart urimeligt over for kreditor, jf. *artikel 7*. Bestemmelsen svarer til, hvad der gælder efter *artikel 3, stk. 4*, for så vidt angår transaktioner mellem virksomheder.

Hvis der er fastsat en betalingsfrist i kontrakten, følger det af *artikel 4, stk. 6*, at fristen ikke må være længere end den almindelige betalingsfrist på 30 dage, medmindre det er udtrykkelig aftalt i kontrakten og er objektivt be-

grundet i aftalens særlige karakter. Endvidere kan der under ingen omstændigheder aftales en betalingsfrist på mere end 60 dage (absolut betalingsfrist). Bestemmelsen betyder, at parterne i transaktioner mellem virksomheder og offentlige myndigheder udtrykkeligt – og forudsat at det er objektivt begrundet i lyset af aftalens særlige karakter – kan indgå aftale om en betalingsfrist på mellem 30 og 60 dage. Der gælder som nævnt ikke en tilsvarende begrænsning i aftalefriheden i transaktioner mellem virksomheder.

For den nærmere forståelse af begrænsningen i aftalefriheden, når skyldner er en offentlig myndighed, er det anført i præambelbetragtning 23, at offentlige myndigheders lange betalingsfrister påfører virksomheder urimelige omkostninger, og at offentlige myndigheder kan opnå finansiering på mere attraktive vilkår end virksomheder.

Den nærmere forståelse af bestemmelsen om en absolut betalingsfrist i *artikel 4, stk. 6*, kan give anledning til en vis tvivl, når bestemmelsen sammenholdes med direktivets *artikel 7, stk. 1, litra c*. Af denne bestemmelse fremgår det, at der ved vurderingen af, om et kontraktvilkår er klart urimeligt over for kreditor, skal tages hensyn til, om skyldneren (dvs. den offentlige myndighed) har en objektiv grund til at fravige betalingsfristen i *artikel 4, stk. 6*. Overensstemmelse mellem de to bestemmelser kan dog tilvejebringes ved en fortolkning, hvorefter den i *artikel 7, stk. 1, litra c*, forudsatte mulighed for at fravige betalingsfristen i *artikel 4, stk. 6*, når skyldneren er en offentlig myndighed, forstås således, at den alene gælder en fravigelse af betalingsfristen i spændet mellem 30 og 60 dage, dvs. således at *artikel 7, stk. 1*, ikke muliggør en længere betalingsfrist end 60 dage.

3.2.3. Betalingsplaner

Efter *artikel 5* berører direktivet ikke parternes mulighed for at indgå betalingsaftaler (ratebetalinger) i henhold til, hvad der gælder efter national ret om betalingsplaner, hvorefter vederlaget betales i rater.

Den danske version af *artikel 5* har følgende ordlyd:

”Dette direktiv berører ikke parternes mulighed for at indgå aftale i henhold til de relevante bestemmelser i national lov om betalingsplaner, der tillader, at det skyldige beløb betales i rater. I de tilfælde hvor en af raterne ikke er betalt på den aftalte dato, skal renter og

kompensation fastsat i dette direktiv udelukkende beregnes på grundlag af det forfaldne beløb.”

I tilknytning hertil hedder det i præambelbetragtning 22, at hvis parterne har indgået aftale om ratevis betaling i henhold til en betalingsplan, skal hver rate eller hvert afdrag betales i overensstemmelse med de aftalte betingelser, og hver rate er underlagt direktivets bestemmelser om forsinket betaling.

På denne baggrund synes *artikel 5* at vedrøre muligheden for at indgå aftale om ratebetalinger i selve kontrakten, og altså før der er sket forsinket betaling.

Selve ordlyden af bestemmelsen i den danske udgave henviser imidlertid til, at der er tale om betalingsplaner, hvormed ”det skyldige beløb” betales i rater. Som anført ovenfor i afsnit 3.2.1 er begrebet ”det skyldige beløb” defineret i *artikel 2, nr. 8*. Det fremgår heraf, at ”det skyldige beløb” er ”hovedstolen, der skulle have været betalt inden for den aftalemæssige eller lovbestemte betalingsfrist...”.

Den ovenfor anførte fortolkning, hvor *artikel 5* indebærer en mulighed for, at parterne i selve kontrakten kan aftale, at betalingen skal foretages i rater, synes ikke umiddelbart forenelig med definitionen af, hvornår der er tale om ”det skyldige beløb”. Sammenholder man således ordlyden af den danske version af *artikel 5* med *artikel 2, nr. 8*, kan det give anledning til en vis tvivl om *artikel 5* vedrører, hvad der på forhånd er aftalt i kontrakten, eller om bestemmelsen alene tager sigte på muligheden for at indgå aftale om ratebetalinger efter forfaldstid.

En sammenligning med nogle af de andre sproglige versioner af direktivet viser imidlertid, at der i disse versioner i forhold til *artikel 5* ikke anvendes terminologien ”det skyldige beløb”, som er anvendt i den danske version af direktivet.

Den engelsksprogede version af *artikel 5* har således følgende ordlyd:

”This Directive shall be without prejudice to the ability of parties to agree, subject to the relevant provisions of applicable national law,

on payment schedules providing for instalments. In such cases, where any of the instalments is not paid by the agreed date, interest and compensation provided for in this Directive shall be calculated solely on the basis of overdue amounts.”

Det bemærkes i den forbindelse, at det engelsk begreb for ”det skyldige beløb” er ”amount due”.

Den svensksprogede version af *artikel 5* lyder som følger:

”Detta direktiv ska inte påverka parternas möjligheter att, i enlighet med de relevanta bestämmelserna i tillämplig nationell rätt, avtala om betalningsplaner för avbetalningar. Då någon av avbetalningarna inte görs före det överenskomna datumet, ska ränta och ersättning som föreskrivs i detta direktiv beräknas endast på grundval av de belopp som förfallit.”

Det bemærkes i den forbindelse, at det svenske begreb for ”det skyldige beløb” er ”förfallet belopp”.

Den tysksprogede version af *artikel 5* er sålydende:

”Diese Richtlinie berührt nicht die Möglichkeit der Vertragsparteien, vorbehaltlich der maßgeblichen Bestimmungen des anwendbaren nationalen Rechts Ratenzahlungen zu vereinbaren. Wird in solchen Fällen eine Rate nicht zu dem vereinbarten Termin gezahlt, so werden die in dieser Richtlinie vorgesehenen Zinsen und Entschädigungen allein auf der Grundlage der rückständigen Beträge berechnet.”

Det bemærkes i den forbindelse, at det tyske begreb for ”det skyldige beløb” er ”fälliger Betrag”.

På denne baggrund og henset til sammenhængen mellem *artikel 5* og præambelbetragtning 22, antages *artikel 5* at vedrøre muligheden for, at der i den oprindelige kontrakt – dvs. før der er sket forsinket betaling – kan indgås aftale om ratevis betaling.

Efter *artikel 5, 2. pkt.*, skal der betales renter og kompensation som fastsat i direktivet af det forfaldne beløb (raten), i de tilfælde hvor en rate ikke er betalt på den aftalte dato. Herudover følger det af præambelbetragtning 22,

at hver rate eller afdrag bør være underlagt de bestemmelser om forsinket betaling, der er fastsat i direktivet.

3.2.4. Inddrivelsesomkostninger

Artikel 6, stk. 1 og 2, er nye bestemmelser, som fastslår, at kreditor, i tilfælde hvor der skal betales morarente efter direktivet, har krav på som minimum at modtage et fast beløb på 40 EUR fra skyldner som kompensation for egne inddrivelsesomkostninger, uden at det er nødvendigt at sende en rykkerskrivelse.

I præambelbetragtning 19 anføres det, at kompensation i form af et fast beløb sigter mod at begrænse kreditors administrative og interne omkostninger i forbindelse med inddrivelsen, og at direktivets bestemmelser herom gælder med forbehold for nationale bestemmelser, hvorefter en national ret kan tilkende kreditor kompensation for yderligere lidt skade i forbindelse med skyldners forsinkede betaling.

Det fremgår af præambelbetragtning 21, at direktivet ikke berører medlemsstaternes ret til at fastsætte faste beløb til kompensation for inddrivelsesomkostninger, som er højere og derfor mere favorable for kreditor.

Artikel 6, stk. 1, skal læses i sammenhæng med direktivets *artikel 7* om urimelige kontraktvilkår. Efter *artikel 7, stk. 1, litra c*, skal man ved vurderingen af, om et kontraktvilkår er klart urimeligt over for kreditor tage hensyn til, om skyldneren har en objektiv grund til at fravige det faste kompensationsbeløb i *artikel 6, stk. 1*. Endvidere fastlægges det i *artikel 7, stk. 3*, at et kontraktvilkår, som udelukker retten til kompensation for inddrivelsesomkostninger, formodes at være klart urimeligt. Har skyldner imidlertid en objektiv grund til at fravige det faste beløb i direktivets *artikel 6, stk. 1*, synes bestemmelseernes indbyrdes sammenhæng at føre til, at parterne kan indgå aftale om, at kreditors krav på et fast kompensationsbeløb for egne inddrivelsesomkostninger skal være mindre end 40 euro.

Ud over det faste beløb, der fremgår af *artikel 6, stk. 1*, fastlægger *artikel 6, stk. 3*, at kreditor har krav på rimelig kompensation fra skyldner for eventuelle yderligere inddrivelsesomkostninger, der måtte være påløbet på grund af skyldnerens forsinkede betaling.

Det fremgår af *artikel 6, stk. 3*, jf. præambelbetragtning 20, at disse yderligere inddrivelsesomkostninger navnlig kan være omkostninger til at engagere en advokat eller et inkassofirma (hvorved må forstås såkaldt fremmedinkasso).

Artikel 6, stk. 3, er en delvis videreførelse af artikel 3, stk. 1, litra e, i det eksisterende 2000-direktiv. I modsætning til 2000-direktivet indeholder 2011-direktivet ikke en henvisning til, at kreditors krav på rimelig kompensation skal vedrøre ”relevante omkostninger” ved inddrivelsen. Kreditor har således ifølge ordlyden i 2011-direktivet krav på rimelig kompensation af skyldneren for enhver eventuelle yderligere inddrivelsesomkostninger som – ud over det faste beløb – måtte være påløbet som følge af den forsinkede betaling.

Endvidere indeholder 2011-direktivet – modsat 2000-direktivet – ikke en formulering om, at medlemsstaterne kan fastsætte et maksimalt beløb for omkostninger ved inddrivelse for forskellige niveauer af gæld.

3.2.5. Klart urimelige kontraktvilkår

Efter *artikel 7, stk. 1*, skal medlemsstaterne fastsætte bestemmelse om, at et kontraktvilkår eller en handelspraksis, der vedrører betalingsdagen, betalingsfristen, morarentesatsen eller retten til kompensation for udenretlige inddrivelsesomkostninger, enten ikke er bindende eller giver grundlag for skadeserstatning, hvis vilkåret er klart urimeligt over for kreditor. Ved afgørelsen af, hvad der skal anses for klart urimeligt, skal der ifølge bestemmelsens ordlyd tages hensyn til alle sagens omstændigheder, herunder enhver klar afvigelse fra god handelspraksis i strid med ”god tro og redelig handle måde” (*litra a*), produktets eller tjenesteydelsens art (*litra b*), samt om skyldner har en objektiv grund til at fravige den lovbestemte rente, betalingsfristen eller det faste kompensationsbeløb (*litra c*). Bestemmelsen svarer til artikel 3, stk. 3, i direktiv 2000/35/EF.

Efter *artikel 7, stk. 2*, anses et kontraktvilkår eller en handelspraksis, som udelukker morarenter ved forsinket betaling, for at være klart urimeligt.

Bestemmelsen omfatter alene vilkår om, at kreditor ikke er berettiget til at kræve nogen form for morarente i tilfælde af forsinket betaling. Et vilkår om, at kreditor alene er berettiget til en meget (usædvanlig) lav morarente er således ikke omfattet af ordlyden i *artikel 7, stk. 2*. Derimod kan et sådant vilkår efter omstændighederne være klart urimeligt i medfør af *artikel 7, stk. 1*.

Efter *artikel 7, stk. 3*, formodes et kontraktvilkår eller en handelspraksis, som udelukker kompensation for inddrivelsesomkostninger at være klart urimeligt.

Bestemmelsen omfatter alene vilkår om, at kreditor helt er udelukket fra at kunne kræve kompensation for inddrivelsesomkostninger. Et vilkår om, at kreditor alene er berettiget til en meget lav kompensation – på under 40 euro – er således ikke omfattet af formodningsreglen i *artikel 7, stk. 3*, men kan efter omstændigheder være klart urimeligt i medfør af *artikel 7, stk. 1*.

Efter *artikel 7, stk. 4 og 5*, skal medlemsstaterne sikre, at der i kreditorernes og konkurrenternes interesse findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelse af klart urimelige kontraktvilkår og handelspraksisser til ophør. Bestemmelserne svarer til artikel 3, stk. 4 og 5, i direktiv 2000/35/EF.

3.2.6. Gennemsigtighed og bevidstgørelse

Artikel 8 indeholder en række bestemmelser om, at medlemsstaterne skal sikre fuld gennemsigtighed om de rettigheder og forpligtelser, der følger af direktivet.

Artikel 8, stk. 1, fastlægger, at medlemsstaterne skal sikre fuld gennemsigtighed om de rettigheder og forpligtelser, der følger af direktivet, herunder ved at gøre den gældende lovbestemte morarentesats offentligt tilgængelig.

Det fremgår af *artikel 8, stk. 2*, at Kommissionen skal gøre oplysninger om medlemsstaternes lovbestemte morarentesatser offentligt tilgængelige på internettet.

Hvis det er relevant, skal medlemsstaterne anvende fagpresse, kampagner og alle andre passende midler til at øge bevidstheden blandt virksomhederne om retsmidlerne ved forsinket betaling, jf. *artikel 8, stk. 3*.

Efter *artikel 8, stk. 4*, kan medlemsstaterne tilskynde til etablering af kodekser for hurtig betaling for derved bl.a. at bidrage til at udvikle en kultur af hurtig betaling, der understøtter direktivets formål.

I tilknytning hertil fremgår det af direktivets præambelbetragtning 30, at medlemsstaterne for at bidrage til opfyldelsen af direktivets formål bør støtte udbredelsen af god praksis, herunder tilskynde til offentliggørelse af en liste over hurtige betalere. Endvidere fremgår det af præambelbetragtning 34, at medlemsstaterne bør tilskynde interesserede parter til at udarbejde frivillige adfærdskodekser, navnlig med sigte på at bidrage til direktivets gennemførelse.

3.2.7. Ejendomsforbehold

Efter *artikel 9* skal medlemsstaterne sørge for, at sælger kan gøre et ejendomsforbehold gældende, hvis ejendomsforbeholdet er udtrykkeligt aftalt mellem sælger og køber før levering af varen, og hvis ejendomsforbeholdet kan gøres gældende efter det lands regler, som skal anvendes ifølge den pågældende medlemsstats internationalt privatretlige regler. Bestemmelsen er en videreførelse af artikel 4 i direktiv 2000/35/EF.

3.2.8. Inddrivelsesprocedure for ubestridte krav

Efter *artikel 10* skal medlemsstaterne sikre, at der findes hurtige procedurer for inddrivelse af ubestridt gæld inden for direktivets anvendelsesområde. Bestemmelsen er en videreførelse af artikel 5 i direktiv 2000/35/EF.

3.2.9. Underretning af Europa-Parlamentet og Rådet

Artikel 11 fastlægger, at Kommissionen senest den 16. marts 2016 sender en rapport om gennemførelsen af direktivet til Europa-Parlamentet og Rådet med eventuelle passende forslag.

3.2.10. Overgangsforanstaltninger

Efter *artikel 12, stk. 4*, afgør medlemsstaterne ved gennemførelsen af direktivet, om de vil udelukke aftaler, der er indgået inden implementeringsfristen, dvs. før den 16. marts 2013. Medlemsstaterne kan således bestemme, at de hidtil gældende regler, herunder 2000-direktivet, fortsat skal finde anvendelse på aftaler, der er indgået før den pågældende dato.

Kapitel 4. Danske forhold, med hovedtræk af gældende dansk ret inden for de områder, der berøres af direktivet

4.1. Indledning

I handelsforhold mellem to virksomheder eller mellem en virksomhed og en offentlig myndighed, hvorved der leveres varer eller tjenesteydelser, sker betalingen i mange tilfælde på et andet tidspunkt end (af)leveringstidspunktet.

Hvis andet ikke er aftalt mellem parterne, følger det af samtidighedsgrundsætningen, jf. princippet i købelovens § 14, at ydelserne skal udveksles samtidigt, dvs. at købesummen skal betales samtidig med, at salgsgenstanden stilles til rådighed for køberen.

Som nævnt leveres de fleste varer og tjenesteydelser imidlertid uden, at der samtidig sker betaling, idet leverandøren af den pågældende vare eller tjenesteydelse giver sin kunde en tidsfrist for betalingen, der ligger senere end leveringstidspunktet (en kredit). Betalingsfristen kan f.eks. være aftalt mellem parterne, ensidigt angivet på leverandørens faktura, følge af handelsbrug eller sædvane eller bestemt ved lov.

Længden af en aftalt betalingsfrist kan variere alt afhængig af de involverede parters behov. Princippet om parternes aftalefrihed indebærer en fleksibilitet, som i mange tilfælde kan være både nyttig og hensigtsmæssig for aftalens parter. Som anført i direktivet kan det dog få negative konsekvenser for en virksomhed, hvis betalingsfristen bliver meget lang, idet virksomheden bliver nødt til at skaffe ekstern finansiering eller bruge af virksomhedens opsparede likviditet i perioden, indtil betalingen finder sted.

Sker betalingen senere end aftalt i kontrakten eller fastlagt i de almindelige forretningsbetingelser, kan det påvirke virksomhedens (leverandørens) likviditet negativt. I værste fald kan betalingsforsinkelser medføre, at den pågældende virksomhed ikke kan overleve på markedet. Som også anført i direktivet kan forsinket betaling kan desuden påvirke virksomhedens konkurrenceevne og rentabilitet, hvis kreditor er nødsaget til at skaffe ekstern finansiering på grund af den forsinkede betaling. Risikoen for sådanne negative virkninger øges i perioder, hvor det er vanskeligt at opnå finansiering.

Intrum Justitia¹ offentliggør årligt rapporten ”European Payment Index”, hvori de bl.a. sammenligner de gennemsnitlige aftalte betalingsfrister og de gennemsnitlige forsinkede betalinger i mere end 20 europæiske lande. Selvom arbejdsgruppen ikke er nærmere bekendt med de metoder, der er brugt ved Intrum Justitias udarbejdelse af ”European Payment Index”, finder arbejdsgruppen, at det nævnte indeks kan give et indtryk af Danmarks placering sammenlignet med de øvrige medlemsstater. Ifølge indekset ligger Danmark i den ”øvre andel” af lande med de gennemsnitlige korteste betalingsforsinkelser og gennemsnitlige korteste totale betalingstider. Der henvises nærmere herom til bilag 7.

Endvidere har Økonomistyrelsen (nu Moderniseringsstyrelsen) udgivet rapporten ”Sikring af rettidig betaling”, der søger at afdække, hvilke faktiske kredittider danske offentlige myndigheder har ved betaling af fakturaer.² Økonomistyrelessens rapport kan give et indtryk af betalingsadfærden for offentlige myndigheder. Rapporten er nærmere beskrevet i kapitel 7.6.3, hvortil der henvises.

Som anført er formålet med direktiv 2011/7/EU at bekæmpe forsinket betaling i handelstransaktioner med henblik på at sikre et velfungerende indre marked og derved fremme virksomhedernes konkurrenceevne.

De spørgsmål, direktiv 2011/7/EU vedrører, er i dansk ret navnlig reguleret i renteloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 743 af 4. september 2002, med tilhørende bekendtgørelse nr. 601 af 12. juli 2002 om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling.

Herudover har direktivet også berøringsflade med aftaleloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 781 af 26. august 1996, samt lov om offentlige betalinger, jf. lovbekendtgørelse nr. 798 af 28. juni 2007 med dertil hørende bekendt-

¹ Intrum Justitia er en børsnoteret virksomhed (siden 2002), der leverer kreditstyringsydelser til danske og udenlandske virksomheder. Det fremgår af hjemmesiden www.intrum.com, at European Payment Index 2012 er den 8. udgave, og at den første rapport blev udgivet i 1998 i samarbejde med en arbejdsgruppe fra Europa-Kommissionen.

² Økonomistyrelsens rapport ”Sikring af rettidig betaling” fra november 2010.

gørelse nr. 206 af 11. marts 2011 om elektronisk afregning med offentlige myndigheder.

Direktivet indeholder samtidig en række bestemmelser om betalingsfrister, som emnemæssigt ikke umiddelbart lader sig rubricere under de anførte regelsæt.

Nedenfor gennemgås gældende ret i oversigtsform inden for de områder, der har betydning for gennemførelsen af direktiv 2011/7/EU om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner. En nærmere gennemgang af gældende ret foretages i forbindelse med arbejdsgruppens overvejelser om gennemførelsen af direktivet, jf. kapitel 6-8.

4.2. Renteloven

4.2.1. Rentelovens EU-retlige baggrund

Reglerne i renteloven er revideret ved lov nr. 379 af 6. juni 2002 med henblik på at gennemføre direktiv 2000/35/EF af 29. juni 2000 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner. Således har visse af rentelovens bestemmelser en EU-retlig baggrund.

Direktiv 2000/35/EF regulerer navnlig spørgsmålet om morarente i tilfælde af forsinket betaling, men indeholder bl.a. også regler om kreditors ret til at kræve rimelig kompensation af skyldneren for alle relevante omkostninger ved inddrivelse, der er forårsaget af skyldnerens forsinkede betaling.

Direktiv 2000/35/EF gælder kun for handelstransaktioner mellem private virksomheder og mellem private virksomheder og ordregivende offentlige myndigheder. Flere af de direktivbestemte ændringer blev ved rentelovsrevisionen i 2002 imidlertid gennemført generelt på rentelovens område, dvs. ikke kun i handelsforhold omfattet af direktivet, men for alle formueretlige krav, herunder også i forbrugerforhold.

Ved rentelovsrevisionen i 2002 blev der bl.a. indført en ændring af morarentesatsen, hvorefter morarenten blev fastsat til en årlig rente, der svarer til referencesatsen med et tillæg på 7 pct. Endvidere blev pligten til at afgi-

ve et særligt rentepåkrav afskaffet. Det indebærer, at en betalingsanmodning – f.eks. i form af fremsendelse af en faktura – efter lovændringen i sig selv er tilstrækkeligt til at udløse krav på morarente ved forsinket betaling. Med andre ord skal en betalingsanmodning herefter ikke længere indeholde oplysning om, at manglende betaling medfører pligt til at betale renter. Herudover blev der indført nye regler om fordringshavers inddrivelsesomkostninger, hvorefter skyldneren har pligt til at betale fordringshaverens rimelige og relevante omkostninger ved udenretlig inddrivelse af fordringen.

For en nærmere gennemgang af ændringerne på baggrund af direktiv 2000/35/EF henvises til Folketingstidende 2001/2002, tillæg A, s. 2111 f., vedrørende lovforslag nr. L 74 om ændring af lov om renter ved forsinket betaling mv. (Gennemførelse af EF-direktiv om bekæmpelse af forsinkede betalinger i visse handelsforhold mv.).

4.2.2. Generelle bemærkninger

Renteloven gælder for rente af pengekrav på formuerettens område, jf. rentelovens § 1, stk. 1.

Rentelovens regler finder kun anvendelse, hvis andet ikke er aftalt, bestemt ved eller i henhold til lov, eller følger af handelsbrug eller anden sædvane, jf. § 1, stk. 3 og 4.

Der gælder ifølge bestemmelsens ordlyd ikke særlige formkrav til en aftale om fravigelse af renteloven. Aftalen kan således være både skriftlig eller mundtlig, udtrykkelig eller stiltiende. Den, der hævder, at der er sket en fravigelse af rentelovens regler, har bevisbyrden herfor.

Begreberne ”handelsbrug” og ”sædvane” svarer til sprogbrugen i købelovens § 1 og antages at skulle fortolkes i overensstemmelse hermed. Ved ”sædvane” forstås ”kutyme”, og der stilles således ikke krav om, at der skal foreligge en egentlig retssædvane for, at der er sket en fravigelse af lovens regler.

Renteloven er som nævnt deklatorisk, men inden for visse dele af renteloven er der dog ikke adgang til at fravige lovens regler.

Det gælder for det første i forbrugerforhold, hvor renteloven indeholder visse beskyttelsespræceptive regler, jf. lovens § 1, stk. 4, 2. pkt., § 7, § 9 a, stk. 2 og § 9 b, stk. 4.

For det andet følger det af rentelovens § 1, stk. 4, 3. pkt., at fordringshaver altid kan kræve rente efter lovens §§ 3-5, selv om andet følger af handelsbrug eller sædvane, hvis kravet angår vederlag i henhold til en aftale om levering af varer eller tjenesteydelser, som er indgået mellem erhvervsdrivende som led i deres erhverv eller mellem en erhvervsdrivende som led i sit erhverv og en ordregivende myndighed som defineret i direktiverne 92/50/EØF, 93/36/EØF, 93/37/EØF og 93/38/EØF om offentlige indkøbskontrakter. I disse forhold følger det imidlertid af rentelovens § 1, stk. 3, at loven kan fraviges ved aftale, jf. dog §§ 9 a og 9 b. Bestemmelsen er en direkte gennemførelse af artikel 1 og 2, stk. 1, samt dele af artikel 3, stk. 1, i direktiv 2000/35/EF om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner.

I bemærkningerne til rentelovens § 1, stk. 4, 3. pkt., anføres om begreberne ”varer” og ”tjenesteydelser”, at det ikke er fastlagt i direktiv 2000/35/EF, hvad der skal forstås herved, men at det dog formentlig må antages, at begreberne skal forstås i en meget vid betydning, jf. Folketingstidende 2001-02, Tillæg A, s. 2131. Således omfatter tjenesteydelsesbegrebet bl.a. lejeaftaler og ydelser fra liberale erhverv. Udtrykket ”varer” er anvendt i betydningen løsøre.

Også i forhold til skyldnerens ret til omkostninger ved udenretlig inddrivelse fraviges udgangspunktet om, at renteloven er deklaratorisk. Det følger således af rentelovens § 9 a, stk. 2, at fordringshaver altid kan kræve, at skyldneren betaler rimelige og relevante omkostninger til udenretlig inddrivelse af fordringen, med mindre skyldneren ikke er ansvarlig for forsinkelsen. Bestemmelsen er en direkte gennemførelse af artikel 3, stk. 1, litra e, i direktiv 2000/35/EF om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner.

Endelig følger det af rentelovens § 9 b, stk. 4, 2. pkt., at reglerne om rykker- og inkassogebyr ved aftale eller handelsbrug eller anden sædvane kun kan fraviges i det omfang, som følger af § 9 a, stk. 1 og stk. 2, 1. pkt. Med

bestemmelsens henvisning til § 9 a følger således, at fordringshaver – uanset anden aftale eller sædvane – i alle tilfælde vil kunne kræve, at skyldneren betaler fordringshaverens rimelige og relevante omkostninger til udsendelse af rykkerskrivelse mv., jf. Folketingstidende 2001-02 (2. samling), tillæg A, s. 2134.

4.2.3. Rente ved forsinket betaling (morarente)

Som nævnt har kreditor som udgangspunkt krav på morarente ved forsinket betaling.

Morarente er betegnelsen for den rente, som en fordringshaver kan kræve, når en pengeforpligtelse ikke betales i rette tid. Begrebet er nærmere omtalt i betænkning nr. 652 fra 1972.

Rentelovens § 2 fastslår, at der som hovedregel ikke skal betales rente forud for forfaldsdagen (kreditrente), men gør dog en undtagelse i de tilfælde, som er nævnt i § 1, stk. 3 og stk. 4, 1. og 2. pkt., dvs. hvor andet er aftalt eller bestemt ved eller i henhold til lov eller følger af handelsbrug eller anden sædvane.

Det fremgår af rentelovens § 3, stk. 1, at der skal betales morarente fra forfaldsdagen, hvis denne er fastsat i forvejen. Det følger således af bestemmelsens ordlyd, at fordringshaver ikke kan kræve rente for selve forfaldsdagen. Reglen om, at morarente skal betales fra forfaldsdagen, bygger på det synspunkt, at skyldner i de tilfælde, hvor forfaldsdagen er fastsat i forvejen, har mulighed for at kende tidspunktet for betalingsfristens indtræden og således også indrette sig med henblik på rettidig betaling, jf. Folketingstidende 1977-78, tillæg A, s. 798.

Hvis forfaldsdagen ikke er fastsat i forvejen, følger det af lovens § 3, stk. 2, at der skal betales rente, når der er gået 30 dage efter den dag, da fordringshaveren har afsendt eller fremsat anmodning om betaling.

Uanset de nævnte regler i § 3, stk. 1 og 2, udsættes tidspunktet for morarentens påløb efter § 3, stk. 3, idet der tidligst skal betales rente 30 dage efter den dag, hvor skyldneren var i stand til at indhente de oplysninger, som må anses for nødvendige for at bedømme kravets berettigelse og størrelse.

Hensynet bag suspensionsreglen er at beskytte den skyldner, der befinder sig i uvidenhed om kravets berettigelse og størrelse. Reglen bygger således på det synspunkt, at det ikke kan bebrejdes skyldneren, at han eller hun ikke betaler, før den pågældende har fået sådanne oplysninger, at det kan bedømmes, hvorvidt og hvor meget der skal betales, jf. Folketingstidende 2001-02, tillæg A, s. 2117.

Rentelovens § 3, stk. 2, blev udformet i forbindelse med gennemførelsen af 2000-direktivet og skal ses i lyset af dette direktivs artikel 3, stk. 1, litra b, jf. Folketingstidende 2001-02 (2. samling), tillæg A, s. 2131-2132. *Artikel 3, stk. 3, litra b* og *artikel 4, stk. 3, litra a*, i direktiv 2011/7/EU, svarer til artikel 3, stk. 1, litra b, i direktiv 2000/35/EF. Der henvises nærmere herom til kapitel 3.2.2.2. og 3.2.2.3.

Om gennemførelsen af *artikel 3, stk. 3, litra b* og *artikel 4, stk. 3, litra a*, i direktiv 2011/7/EU henvises der til kapitel 6.4.

Indledes retsforfølgning følger det af § 3, stk. 4, at fordringshaver, uanset § 3, stk. 2 og 3, kan kræve rente (procesrente) senest fra den dag, hvor retsforfølgning til betaling af gælden begyndte.

Endvidere følger det af § 3, stk. 5, at domstolene, hvor særlige forhold begrundet det, kan bestemme, at der skal betales morarente fra et tidligere eller senere tidspunkt end de ovenfor nævnte. For så vidt angår aftaler som nævnt i § 1, stk. 4, 3. pkt., dvs. omfattet af direktiv 2000/35/EF, kan domstolene dog alene bestemme, at der skal betales morarente fra et tidligere tidspunkt.

Som anført baserer renteloven sig på et grundlæggende princip om, at kreditor har krav på morarente ved forsinket betaling. Er det imidlertid kreditors (fordringshavers) forhold, som hindrer betaling, følger det af § 4, stk. 1, at der ikke skal betales rente, så længe hindringen varer, uanset om det er aftalt, at gælden forrentes forud for forfaldsdagen, jf. § 4, stk. 1.

I bemærkningerne til bestemmelsen anføres det, at pligten til at betale morarente suspenderes både i tilfælde af egentlig fordringshavermora, dvs. tilfælde hvor fordringshaver ikke kan eller vil modtage betaling, og i tilfælde

hvor fordringshavers forhold i øvrigt giver skyldneren ret til at undlade betaling, f.eks. i medfør af samtidighedsgrundsætningen i købelovens § 14, jf. Folketingstidende 1977-78, tillæg A, s. 803.

Efter rentelovens § 5, stk. 1, fastsættes morarenten til en årlig rente svarende til den fastsatte referencesats med et tillæg på 7 pct. Referencesatsen er den officielle udlånsrente, som Nationalbanken har fastsat henholdsvis pr. 1. januar og 1. juli det pågældende år.

Justitsministeren kan hvert andet år efter forhandling med Danmarks Nationalbank og Økonomi- og Erhvervsministeriet (nu Erhvervs- og Vækstministeriet) ændre renten, jf. § 5, stk. 2. Tillægget kan dog ikke fastsættes til mindre end 7 pct.

Hvor særlige forhold begrundet det, kan domstolene bestemme, at der skal betales en højere eller lavere rente end den lovbestemte rente, jf. § 5, stk. 3. For så vidt angår aftaler som nævnt i § 1, stk. 4, 3. pkt., dvs. som er omfattet af direktiv 2000/35/EF, kan domstolene dog alene bestemme, at der skal betales en højere morarente.

Hvis fordringshaver på andet grundlag kan kræve en højere rente, bevarer fordringshaver retten hertil, jf. rentelovens § 6. Da det følger af § 1, stk. 3 og 4, at den lovbestemte rente i § 5 kan fraviges ved lov, aftale, eller handelsbrug eller anden sædvane, viser den selvstændige betydning af § 6 sig i, at en eventuelt højere rente for det tidsrum, der ligger forud for forfaldsdagen (kreditrente), fortsætter med at løbe, uanset at skyldneren er kommet i mora.

4.2.4. Inkassoomkostninger

4.2.4.1. Ved begrebet ”inkassoomkostninger” forstås i bred forstand de forskellige udgiftsposter, kreditor har i forbindelse med inddrivelse af en fordring. Størrelsen af kreditors omkostninger afhænger af, hvor langt det er nødvendigt at gå for at få indfriet kravet. I visse tilfælde vil det være tilstrækkeligt med udenretlige inddrivelseskridt, f.eks. at sende en eller flere rykkerskrivelser til skyldneren eller at sende sagen til inddrivelse ved inkasso. I andre tilfælde kan det være nødvendigt med indenretlig tvangsfuldbyrdelse af kravet, hvorved kreditor f.eks. kan have udgifter til den

mødende advokats salær, retsafgift eller udgifter i forbindelse med en ud-kørende fogedforretning.

I renteloven er der fastsat regler om fordringshavers ret til udenretlige inddrivelsesomkostninger, jf. rentelovens § 9 a, samt adgangen til at opkræve rykkergebyr og inkassogebyr, jf. rentelovens § 9 b.

4.2.4.2. Rentelovens § 9 a blev indsat i forbindelse med rentelovsrevisio-nen i 2002 med henblik på at gennemføre artikel 3, stk. 1, litra e, i direktiv 2000/35/EF om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner, jf. Folketingstidende 2001-02, tillæg A, s. 2134.

Efter rentelovens § 9 a, stk. 1, kan fordringshaver kræve, at skyldneren be-taler fordringshaver rimelige og relevante omkostninger ved udenretlig inddrivelse af fordringen, medmindre forsinkelsen med betalingen ikke be-ror på skyldnerens forhold.

Af bemærkningerne til bestemmelsen anføres det, at det afhænger af en konkret vurdering, hvad der er ”relevante” udgifter, men at udgifterne bl.a. ikke vil være relevante, hvis det stod klart for fordringshaveren, at forsøget på inddrivelse ikke ville lykkes, f.eks. hvis samme eller andre krav inden for kortere tid forgæves er søgt inddrevet i fogedretten, jf. Folketingstiden-de 2001-02, tillæg A, s. 2133.

Kravet om ”rimelige” omkostninger indebærer ifølge bemærkningerne til bestemmelsen, at der ikke kan kræves betaling for inddrivelsesomkostnin-ger, der ligger ud over, hvad der sædvanligvis er forbundet med det pågæl-dende inddrivelseskridt. Det beror på en konkret vurdering, hvilke om-kostninger der må anses for rimelige, jf. Folketingstidende 2001-02, tillæg A, s. 2133.

Det fremgår af rentelovens § 9 a, stk. 2, 1. pkt., at bestemmelsens stk. 1 ik-ke kan fraviges til skade for fordringshaver ved aftale, handelsbrug eller sædvane. Hvis der er tale om forbrugerforhold, kan der endvidere ikke ved aftale ske fravigelse til skade for skyldneren (dvs. forbrugeren), jf. § 9 a, stk. 2, 2. pkt.

Efter § 9 a, stk. 3, kan justitsministeren fastsætte nærmere regler om, hvilke udgifter fordringshaveren kan kræve betalt efter stk. 1, med henblik på at udgifterne skal være gennemsigtige og stå i passende forhold til fordringen. Justitsministeren kan i medfør af bestemmelsen bl.a. fastsætte regler om, at der ved fordringer inden for bestemte beløbsgrænser alene kan kræves betaling op til visse maksimumsbeløb.

Bemyndigelsen er udnyttet ved bekendtgørelse nr. 601 af 12. juli 2002 om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling, som ændret ved bekendtgørelse nr. 423 af 28. maj 2009.

Bekendtgørelsen gælder for udenretlig inddrivelse af fordringer på formuerettens område, jf. dennes § 1.

Efter bekendtgørelsens § 3 (om fremmedinkasso) kan fordringshaveren kræve betaling af skyldneren for rimelige salærkrav forbundet med, at fordringshaveren har anmodet en anden om at inddrive fordringen på sine vegne.

I bilag 1 til bekendtgørelsen er angivet, hvor meget fordringshaver ved fordringer af forskellig størrelse maksimalt kan kræve, at skyldneren betaler, når den udenretlige inddrivelse sker ved fremmedinkasso.

Efter bekendtgørelsens § 4 (om egeninkasso) kan fordringshaveren kræve betaling af skyldneren for rimelige udgifter til henholdsvis udarbejdelse og indgåelse af en betalingsaftale med skyldneren (frivilligt forlig) og til administration heraf.

I bilag 2 til bekendtgørelsen er angivet, hvor meget fordringshaver ved fordringer af forskellig størrelse maksimalt kan kræve, at skyldneren betaler, når den udenretlige inddrivelse sker ved egeninkasso.

Både bekendtgørelsens §§ 3 og 4 stiller krav om, at der forinden er sendt en rykkerskrivelse til skyldneren med angivelse af, at manglende betaling inden en frist på mindst 10 dage fra afsendelsen af rykkerskrivelsen kan medføre, at der pålægges yderligere inddrivelsesomkostninger. Det er end-

videre et krav, at det har været relevant at iværksætte de pågældende inddrivelseskridt.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 5, 1. pkt., at §§ 3 og 4 ikke kan fraviges til skade for fordringshaveren ved aftale, handelsbrug eller anden sædvane, hvis dette medfører, at fordringshaveren ikke kan kræve betaling af rimelige og relevante omkostninger ved udenretlig inddrivelse af fordringen (svarende til rentelovens § 9 a, stk. 2, jf. stk. 1.). Ifølge bestemmelsens ordlyd er der således ikke noget til hinder for, at parterne aftaler, at der skal betales et lavere beløb end de i bilagene fastsatte (maksimalbeløb), når blot fordringshaveren kan få betaling for sine rimelige og relevante udenretlige inddrivelsesomkostninger.

4.2.4.3. Det følger af rentelovens § 9 b, stk. 1 og 2, at der kan kræves et rykkergebyr på højst 100 kr. for hver rykkerskrivelse, der er fremsendt med rimelig grund, dog højst for tre rykkerskrivelser vedrørende samme ydelse. Hvis skyldneren inden for en sammenhængende periode til stadighed har været i restance vedrørende samme skyldforhold, kan der højst kræves gebyr for tre rykkerskrivelser vedrørende restancerne i den pågældende periode. Endvidere kan der kun kræves gebyr for rykkerskrivelser, som er sendt med mindst 10 dages mellemrum.

Det følger af rentelovens § 9 b, stk. 1 og 3, at fordringshaver kan kræve et inkassogebyr på højst 100 kr., hvis fordringshaver anmoder en anden om at inddrive fordringen på sine vegne, og dette er sket med rimelig grund.

Hvis der er tale om forbrugerforhold kan reglerne om rykker- og inkassogebyr ikke fraviges til skade for skyldneren (dvs. forbrugeren).

Uden for forbrugerforhold kan reglerne om rykker- og inkassogebyr fraviges ved aftale, handelsbrug eller anden sædvane. Det fremgår imidlertid af rentelovens § 9 b, stk. 4, 2. pkt., at der kun kan ske en fravigelse, i det omfang det følger af § 9 a, stk. 1 og stk. 2, 1. pkt. Det indebærer, at fordringshaver i alle tilfælde har ret til at kræve sine rimelige og relevante omkostninger ved udenretlig inddrivelse af fordringen dækket af skyldneren.

4.3. Aftalelovens § 36

Udgangspunktet i dansk ret er, at der er aftalefrihed, og at indgåede aftaler er retligt bindende for aftalens parter. Der findes imidlertid afvigelser herfra, herunder regler, hvorefter et urimeligt kontraktvilkår kan erklæres ugyldigt. Således fremgår det af generalklausulen i aftalelovens § 36, at en aftale eller anden retshandel kan ændres eller tilsidesættes helt eller delvis, hvis det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende. Ved bedømmelsen af, hvorvidt det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre en aftale eller en anden retshandel gældende, skal der i medfør af § 36, stk. 2, tages hensyn til forholdene ved aftalens indgåelse, aftalens indhold og senere indtrufne omstændigheder. Der skal således foretages en samlet vurdering af aftalen og forholdet mellem parterne.

Aftalelovens § 36 gælder generelt på formuerettens område, og bestemmelsen kan ikke fraviges ved aftale mellem parterne.

Formålet med aftalelovens § 36 er bl.a. at give en civilretlig beskyttelse mod, at en økonomisk stærkere og mere sagkyndig part misbruger sin overlegne stilling, f.eks. ved at anvende standardkontrakter med vilkår der ensidigt tjener den stærkere parts interesser. I forarbejderne til bestemmelsen er anført, at reglen bør ses som et civilretligt modstykke til markedsføringsloven og andre forbrugerlove. Endvidere anføres det, at reglen bl.a. er begrundet i hensynet til i almindelighed at beskytte forbrugere og andre mod, at en økonomisk stærkere og mere sagkyndig part anvender standardkontrakter, der indeholder urimelige aftalevilkår, eller på anden måde benytter sig af sin overlegne stilling, jf. lovforslag nr. L 42 om ændring af borgerlig straffelov, aftaleloven mv., som fremsat af justitsministeren den 28. januar 1975. I rene erhvervsforhold, hvor aftalen i et vist omfang bygger på parternes økonomiske og risikomæssige overvejelser, synes det i bestemmelsens forarbejder forudsat, at der udvises en vis tilbageholdenhed med at ændre eller tilsidesætte aftalevilkår.

4.4. Lov om offentlige betalinger

Formålet med lov om offentlige betalinger er at skabe grundlag for en effektivisering og modernisering af den offentlige betalingsforvaltning. Overordnet indeholder loven regler om Nemkonto, elektronisk indbetaling, elektronisk fakturering og Statens Koncern Betalinger.

I relation til betalingsfrister er elektronisk fakturering og indbetaling særligt relevant.

Det fremgår af lovens § 7, at finansministeren efter forhandling med berørte myndigheder kan fastsætte regler om offentlige myndigheders anvendelse af elektronisk betalingsforvaltning. Bemyndigelsen er udnyttet ved to bekendtgørelser.

4.4.1. Bekendtgørelse nr. 354 af 26. marts 2010 om information i og transport af OIOUBL³ elektronisk regning til brug for elektronisk afregning med offentlige myndigheder.

I denne bekendtgørelse fastlægges bl.a. formatet for elektroniske fakturaer, idet offentlige myndigheder fra 1. maj 2011 skal sende og modtage elektroniske fakturaer i OIOUBL-formatet, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 3.

I bekendtgørelsens § 3 er der fastsat regler om krav til transportinfrastruktur.

4.4.2. Bekendtgørelse nr. 206 af 11. marts 2011 om elektronisk afregning med offentlige myndigheder.

Bekendtgørelsens kapitel 2 angår regninger til offentlige myndigheder.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 3, at en offentlig myndighed ved afgivelse af en ordre som minimum bl.a. skal give oplysninger om myndighedens politik vedrørende kredittider, dvs. hvilke kredittider myndigheden normalt accepterer.

Af bekendtgørelsens § 4 følger det, at der stilles visse formkrav til en regning til en offentlig myndighed. Således skal regningen indeholde myndighedens såkaldte EAN-lokationsnummer og en reference samt et eventuelt ordrenummer.

³ Offentlig Information Online Universal Business Language

Endvidere fremgår det af bekendtgørelsens § 5 bl.a., at en regning til en offentlig myndighed skal sendes, så den modtages elektronisk i et format, der er læseligt for den offentlige myndighed, og som umiddelbart kan indlæses i myndighedens fakturahåndterings- eller økonomisystem. Hvis en juridisk person ikke har mulighed for at fremsende regningen elektronisk, kan det ske via udfyldelse af såkaldt fakturaskabelon.

Af bekendtgørelsens § 6, stk. 1, fremgår det, at en regning anses for modtaget af den offentlige myndighed, når den er tilgængelig for indlæsning i myndighedens fakturahåndterings- eller økonomisystem.

Hvis en regning til en offentlig myndighed ikke opfylder formkravene i bekendtgørelsens §§ 4 og 5 er myndigheden i medfør af § 6, stk. 2, berettiget til at udskyde betalingen. Myndigheden skal så hurtigt som muligt underrette leverandøren om, at regningen ikke kan betales, før der er modtaget en regning, som opfylder formkravene i §§ 4 og 5. Dog skal myndigheden søge at gennemføre betalingen inden for den oprindeligt fastsatte kredittid, når myndigheden har modtaget en regning, der opfylder de nævnte formkrav, jf. § 6, stk. 3.

Kapitel 5. De øvrige nordiske landes overvejelser vedrørende implementeringen af direktiv 2011/7/EU om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner

Ud over Danmark, Sverige og Finland som medlemmer af EU er også Norge og Island i kraft af EØS-aftalen forpligtet til at gennemføre direktivet om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner i national ret, forudsat, at der opnås det nødvendige forfatningsmæssige samtykke hertil.

Sverige har – ligesom i Danmark – haft nedsat en arbejdsgruppe, der har set på gennemførelsen af direktiv 2011/7/EU om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner.

Der har været afholdt et fælles nordisk møde i Stockholm den 30. november 2011 om gennemførelsen af direktivet. Formålet med mødet var navnlig at nå frem til en fælles forståelse af direktivets krav til national ret. Fra dansk side deltog arbejdsgruppens formand og sekretær.

Der er blandt de nordiske lande i alt væsentlighed enighed om forståelsen af direktivets bestemmelser, om end de nordiske lande har valgt forskellige modeller for gennemførelsen af direktivet i national ret.

Med undtagelse af Norge har ingen af de øvrige nordiske lande umiddelbart fundet grundlag for at udnytte en eller begge undtagelsesbestemmelser i direktivets *artikel 4, stk. 4*, der i nærmere angivne tilfælde muliggør forlængelse af de længste betalingsfrister, der skal gælde, når skyldneren er en offentlig myndighed, fra 30 til 60 dage. I det norske høringsnotat⁴ foreslås en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter det administrativt kan fastsættes, at den almindelige betalingsfrist for offentlige myndigheder på 30 dage udvides til 60 dage for visse offentlige myndigheder.

I *Sverige* afgav den svenske arbejdsgruppe i april 2012 til statsrådet og den svenske justitsminister ”Betänkande av utredningen om snabbare betalningar”, SOU 2012:11. I betænkningen stilles der forslag om at gennemføre

⁴ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/hoeringer/hoeringsdok/2011/hoyring--forslag-om-endringar-i-forseink.html?id=642434>

direktivet ved indsættelse af regler i den svenske rentelov⁵, købelov⁶, lov om erstatning for inkassoomkostninger⁷ og lov om betalingspåbud og umiddelbare fagedforretninger⁸.

I relation til direktivets krav vedrørende betalingsfrister stilles der i betænkningen forslag om en ny bestemmelse (§ 2 a) i den svenske rentelov, som tilsigter at gennemføre direktivets *artikel 3, stk. 5*, og *artikel 4, stk. 6*. Det foreslås, at der i transaktioner mellem virksomheder gælder en almindelig betalingsfrist på højst 60 dage efter, at fordringshaveren har fremsat betalingsanmodning, medmindre fordringshaveren udtrykkeligt har godkendt en længere betalingsfrist. I transaktioner mellem virksomheder og offentlige myndigheder (hvor skyldneren er en offentlig myndighed) stilles der forslag om en absolut betalingsfrist på højst 30 dage, efter fordringshaver har fremsat betalingsanmodning. Hertil kommer muligheden for, at en virksomhed og en offentlig myndighed kan indgå aftale om betalingsplaner, hvorefter den enkelte ratebetaling forfalder i henhold til betalingsplanens vilkår. I transaktioner mellem virksomheder og offentlige myndigheder er der således ikke mulighed for at aftale en længere betalingsfrist end 30 dage, medmindre fordringshaver udtrykkeligt har godkendt, at betaling sker ifølge en betalingsplan.

I relation til direktivets krav om fordringshavers ret til kompensation for egne inddrivelsesomkostninger stilles der i betænkningen bl.a. forslag om to nye bestemmelser (§§ 4 a og 4 b) i den svenske lov om erstatning for inkassoomkostninger. Bestemmelserne tilsigter at gennemføre direktivets *artikel 6*. Det foreslås, at en fordringshaver, som har ret til morarente på grund af forsinket betaling for varer eller tjenesteydelser, har ret til at kræve, at skyldneren betaler en såkaldt ”forseningsersättning”, dvs. en slags kompensation for forsinket betaling. Af forslaget til en ny § 4 b fremgår det, at kompensationsbeløbet for ”forseningsersättning” som minimum udgør 450 SEK.

⁵ Rätelagen (1975:635)

⁶ Köplagen (1990:931)

⁷ Lagen om ersättning för inkassokostnader m.m. (1981:739)

⁸ Lagen om betalningsföreläggande och handräckning (1990:746)

Finland forventes at gennemføre hovedparten af direktivet ved forslag om en ny hovedlov (*lag om betalningsvilkår i kommersielle avtal*). Samtidig forventes det, at der stilles forslag om en ændring af morarentesatsen i den finske rentelov⁹, således at morarenten fastsættes til referencesatsen med et tillæg på 8 procentpoint for forhold, som er omfattet af loven om betalingsvilkår i handelstransaktioner. Endvidere forventes der at blive stillet forslag om en ændring af den finske lov om inddrivelse af fordringer¹⁰, således at der foreslås indført en ny bestemmelse om standarderstatning for inddrivelsesomkostninger, hvorefter fordringshaver har ret til et fast beløb på 40 euro som standarderstatning for inddrivelsesomkostninger fra skyldneren, når der skal betales morarente i handelstransaktioner omfattet af lov om betalingsvilkår i handelstransaktioner.

Norge forventes på baggrund af det tidligere nævnte høringsnotat fra maj 2011 at gennemføre direktiv 2011/7/EU ved forskellige ændringer i den norske rentelov¹¹. For så vidt angår direktivets *artikel 4* om betalingsfrister i transaktioner mellem virksomheder og offentlige myndigheder forventes der i Norge at blive stillet forslag om en ny bestemmelse (§ 4 b) i den norske rentelov, som i vidt omfang er en direkte implementering af ordlyden i *artikel 4*. I den sammenhæng stilles der dog forslag om en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter det administrativt kan fastsættes, at den almindelige betalingsfrist på 30 dage udvides til 60 dage for visse offentlige myndigheder.

Island er efter det oplyste endnu på et forbedrende stadium men forventer at fremsætte lovforslag ved udgangen af 2012 eller i begyndelsen af 2013.

⁹ Rätelag 20.8.1982/633

¹⁰ Lag om indrivning av fordringar 22.4.1999/513

¹¹ Lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m.

Kapitel 6. Nødvendige ændringer af gældende dansk ret

6.1. Generelle bemærkninger

Det fremgår af arbejdsgruppens kommissorium punkt 3, at arbejdsgruppen bl.a. skal ”overveje og redegøre for, hvilke ændringer af dansk ret der er nødvendige for at gennemføre direktivet”.

Anvendelsesområdet for direktiv 2011/7/EU er ikke ændret sammenlignet med direktiv 2000/35/EF. Direktiv 2011/7/EU finder således anvendelse på betalinger, der udgør vederlag i handelsforhold, hvorved forstås forretningsmæssige transaktioner mellem virksomheder eller mellem virksomheder og offentlige myndigheder, som indebærer levering af varer eller tjenester mod vederlag, jf. *artikel 1, stk. 2 og artikel 2, nr. 1*.

6.2. Direktivets definitioner

6.2.1. Direktivets artikel 2

Direktivets *artikel 2* indeholder definitioner af en række begreber, som ikke blev defineret i direktiv 2000/35/EF.

Således defineres det som noget nyt i direktiv 2011/7/EU, hvad der skal forstås ved henholdsvis ”morarente”, ”lovbestemt rente for forsinket betaling”, ”referencesats” og ”det skyldige beløb”.

Ved ”morarente” forstås lovbestemt rente for forsinket betaling eller en anden rentesats, som er forhandlet og aftalt mellem virksomheder i henhold til *artikel 7*, jf. *artikel 2, nr. 5*.

Ved ”lovbestemt rente for forsinket betaling” forstås en simpel rente svarende til referencesatsen med et tillæg på mindst 8 procentpoint, jf. *artikel 2, nr. 6*.

Ved ”referencesats” forstås den rentesats, der er fastsat af Den Europæiske Centralbank eller for så vidt angår medlemsstater, der ikke har euroen som valuta, den tilsvarende rentesats fastsat af den pågældende medlemsstats centralbank, jf. *artikel 2, nr. 7*. Hertil kommer, at det følger af direktivets

artikel 3, stk. 2 og artikel 4, stk. 2, at referencesatsen skal fastsættes halv-årligt, henholdsvis den 1. januar og den 1. juli.

Ved ”det skyldige beløb” forstås hovedstolen, der skulle have været betalt inden for den aftalemæssige eller lovbestemte betalingsfrist, herunder visse skatter og afgifter, der er specificeret i fakturaen eller den tilsvarende betalingsanmodning, jf. *artikel 2, nr. 8*.

6.2.2. Gældende ret

Det følger af rentelovens § 5, stk. 1, 1. pkt., at renten efter forfaldsdagen fastsættes til en årlig rente, der svarer til den fastsatte referencesats med et tillæg på 7 pct.

Efter rentelovens § 5, stk. 1, 2. pkt., forstås der ved referencesats i renteloven, den officielle udlånsrente, som Nationalbanken har fastsat henholdsvis pr. den 1. januar og den 1. juli det pågældende år.

Den rente, der er fastsat i rentelovens § 5, kan fraviges ved aftale, jf. rentelovens § 1, stk. 3. Dette gælder dog ikke i forbrugerforhold, medmindre forbrugeren har forpligtet sig til at betale en (højere) variabel rente for tiden forud for forfaldsdagen, jf. § 7, stk. 3. I så fald kan denne højere (kredit)rentesats også anvendes efter forfaldsdagens indtræden. Endvidere kan morarentesatsen – selvom der er tale om forbrugerforhold – afvige fra § 5, hvis der er tale om renter i aftaleforhold, der er indgået med pengeinstitutter mv., jf. § 7, stk. 4.

6.2.3. Arbejdsgruppens overvejelse

Arbejdsgruppen har overvejet, om direktivets definitioner bør fremgå udtrykkeligt i renteloven.

Det er arbejdsgruppens grundlæggende opfattelse, at det i forhold til renteloven er særligt vigtigt, at den er overskuelig og let anvendelig, idet renteloven er kendetegnet ved i vidt omfang at blive benyttet af mange praktiskere hver dag.

Endvidere finder arbejdsgruppen, at direktivets definitioner er i overensstemmelse med forståelsen af disse begreber i den gældende rentelov. Dog

med den modifikation, at den lovbestemte rente er forhøjet med ét procentpoint.

Da renteloven i sin nuværende udformning ikke indeholder egentlige definitionsbestemmelser, vil indførelsen af en eller flere særskilte legaldefinitioner efter arbejdsgruppens opfattelse kunne skabe usikkerhed med hensyn til, om der var tale om realitetsændring.

Arbejdsgruppen finder endvidere ikke, at forståelsen af de pågældende begreber i dag medfører usikkerhed om retstilstanden, som vil kunne afhjælpes ved at indarbejde direktivets definitioner i loven. Arbejdsgruppen foreslår på denne baggrund, at der ikke foretages en indarbejdelse af direktivets definitioner i renteloven.

6.3. Morarentens størrelse

6.3.1. Forhøjelse af den lovbestemte morarente

6.3.1.1. Direktivets artikel 2, nr. 5-7

Efter direktivets *artikel 2, nr. 5*, forstås ved ”morarente” den lovbestemte rente for forsinket betaling eller en anden rentesats, som er forhandlet og aftalt mellem virksomheder i henhold til *artikel 7*. Det følger af direktivets *artikel 2, nr. 6*, at der ved ”lovbestemt rente for forsinket betaling” forstås en simpel rente svarende til referencesatsen med et tillæg på mindst 8 procentpoint. Ved ”referencesats” forstås den rentesats, der er fastsat af Den Europæiske Centralbank, eller for så vidt angår medlemsstater, der ikke har euroen som valuta, den tilsvarende rentesats fastsat af den pågældende medlemsstats centralbank, jf. direktivets *artikel 2, nr. 7*.

6.3.1.2. Gældende ret

Det følger af rentelovens § 5, stk. 1, at morarenten fastsættes til en årlig rente svarende til den fastsatte referencesats med et tillæg på 7 pct. Referencesatsen er i renteloven defineret som den officielle udlånsrente, som Nationalbanken har fastsat henholdsvis pr. 1. januar og 1. juli det pågældende år.

Efter rentelovens § 5, stk. 2, kan justitsministeren hvert andet år efter forhandling med Danmarks Nationalbank og Økonomi- og Erhvervsministeriet ændre renten. Tillægget kan dog ikke fastsættes til mindre end 7 pct.

Efter rentelovens § 5, stk. 3, kan retten, hvis særlige forhold begrundet det, bestemme, at der skal betales en højere eller lavere rente. I handelsforhold omfattet af direktiv 2000/35/EF kan retten dog alene bestemme, at der skal betales en højere rente.

6.3.1.3. Arbejdsgruppens overvejelser

Det er nødvendigt at ændre rentelovens § 5, stk. 1, således at rentelovens procenttillæg inden for direktivets område i overensstemmelse med direktivets krav forhøjes fra 7 til 8 pct.

Som en konsekvens af denne ændring af den lovbestemte morarentesats, der er nødvendig for at opfylde direktivet inden for dets anvendelsesområde, er det ligeledes nødvendigt at forhøje tillægget i rentelovens § 5, stk. 2, fra 7 til 8 pct. I tilknytning hertil har arbejdsgruppen overvejet, hvorvidt den gældende bestemmelse i rentelovens § 5, stk. 2, om ændring af procenttillægget ved bekendtgørelse kan opretholdes.

Direktiv 2011/7/EU er – ligesom direktiv 2000/35/EF – et minimumsdirektiv, jf. *artikel 12, stk. 3*. Med henvisning til denne minimumsklausul er det arbejdsgruppens opfattelse, at direktivet ikke er til hinder for opretholdelsen af rentelovens § 5, stk. 2, idet det bemærkes, at bemyndigelsen ikke giver hjemmel til at fastsætte et procenttillæg, der er mindre end det, direktivet foreskriver.

I forhold til arbejdsgruppens overvejelser om anvendelsen af visse af direktivets bestemmelser, herunder den her omhandlede, uden for det område, som direktivet regulerer, herunder i forbrugerforhold henvises der til kapitel 8.2.

6.3.2. Offentlige myndigheder kan ikke som skyldner indgå aftale om en lavere morarente end den lovbestemte

6.3.2.1. Direktivets artikel 4, stk. 1

Som noget nyt indfører direktiv 2011/7/EU en sondring mellem på den ene side transaktioner mellem virksomheder (*artikel 3*) og på den anden side transaktioner mellem virksomheder og offentlige myndigheder (*artikel 4*). Der henvises nærmere herom til kapitel 3.2.2.

Efter direktivets *artikel 3, stk. 1*, skal medlemsstaterne sikre, at kreditor i handelstransaktioner mellem virksomheder har krav på morarente ved forsinket betaling, uden at det er nødvendigt at sende en rykkerskrivelse. Ved ”morarente” forstås den lovbestemte rente for forsinket betaling eller en rentesats, som er forhandlet og aftalt mellem virksomhederne i henhold til *artikel 7*, jf. *artikel 2, nr. 5*.

Efter direktivets *artikel 4, stk. 1*, skal medlemsstaterne sikre, at kreditor i transaktioner, hvor skyldneren er en offentlig myndighed, har krav på morarente svarende til den lovbestemte rente ved forsinket betaling, uden det er nødvendigt at sende en rykkerskrivelse. Ved ”lovbestemt rente” forstås som anført en simpel rente svarende til referencesatsen med et tillæg på mindst 8 procentpoint, jf. *artikel 2, nr. 6*.

Sammenholdes direktivets *artikel 3, stk. 1*, med *artikel 4, stk. 1*, og de relevante definitioner i *artikel 2, nr. 5 og 6*, synes det umiddelbart at kunne udledes, at der i transaktioner, hvor skyldneren er en offentlig myndighed, ikke mellem parterne kan aftales en lavere rente, end den rente der i direktivet er defineret som den lovbestemte rente, dvs. referencesatsen plus et tillæg på mindst 8 procentpoint.

På den anden side fremgår det af direktivets *artikel 7, stk. 1, litra c*, at der ved afgørelsen af, om et kontraktvilkår er klart urimeligt over for kreditor skal tages hensyn til, om skyldneren har en objektiv grund til at fravige den lovbestemte rente for forsinket betaling. Denne indbyggede modsigelse i direktivets tekst kan give anledning til tvivl om, hvorvidt der også i transaktioner, hvor skyldneren er en offentlig myndighed, i visse tilfælde – når skyldneren har en objektiv grund hertil – kan indgås aftale om en lavere morarente end den lovbestemte rente.

Heroverfor kan det dog anføres, at bestemmelsernes indbyrdes sammenhæng skal fortolkes således, at muligheden i medfør af *artikel 7, stk. 1, lit-*

ra c, i relation til muligheden for at fravige den lovbestemte rente for forsinket betaling, alene er relevant i forhold til transaktioner mellem virksomheder, hvor det i medfør af *artikel 3, stk. 1*, gælder, at kreditor i tilfælde af forsinket betaling har ret til morarente, hvorved forstås den lovbestemte rente eller den rente, som er aftalt mellem parterne i henhold til *artikel 7*, jf. *artikel 2, nr. 5*.

6.3.2.2. Gældende ret

Det følger af rentelovens § 1, stk. 3, at parterne ved aftale kan fravige den rente, der er fastsat i lovens § 5 (dog ikke i forbrugerforhold).

Renteloven gælder generelt for krav på formuerettens område og indeholder ikke en sondring mellem tilfælde, hvor skyldneren er henholdsvis en virksomhed og en offentlig myndighed. Således gælder muligheden for ved aftale at fravige den lovbestemte rente også i den situation, hvor skyldneren er en offentlig myndighed.

6.3.2.3. Arbejdsgruppens overvejelser

Det er arbejdsgruppens vurdering, at der til gennemførelsen af direktivet er behov for en regel, som sikrer klarhed i forhold til om offentlige myndigheder kan indgå aftale om, at de som skyldner skal betale en lavere morarente end den lovbestemte.

Arbejdsgruppen finder endvidere, at det er bedst stemmende med formålet med direktivet, at en offentlig myndighed ikke kan fravige morarentesatsen i rentelovens § 5, stk. 1, til skade for fordringshaver.

Der henvises i den forbindelse til den forslåede § 1, stk. 5, jf. lovudkastets § 1, nr. 4 med tilhørende bemærkninger.

6.4. Morarentens begyndelsestidspunkt

6.4.1. Generelle bemærkninger

I forhold til spørgsmålet om morarentens begyndelsestidspunkt og fra hvilket tidspunkt den aftalte betalingsfrist begynder at løbe er udformningen af direktivets *artikel 3, stk. 3, litra b* (transaktioner mellem virksomheder) og *artikel 4, stk. 3, litra a* (transaktioner mellem en virksomhed og en offentlig myndighed) forskellige.

Når der i forholdet mellem virksomheder ikke er aftalt en betalingsfrist, fremgår det af *artikel 3, stk. 3, litra b*, at der påløber morarenter fra en af de deri nævnte tidsfrister, dvs. som udgangspunkt fra 30 dage efter skyldners modtagelse af en faktura eller en tilsvarende betalingsanmodning. Bestemmelsen anses for gennemført ved rentelovens § 3, stk. 2 (der henvises til kapitel 4.2.3.). Af *artikel 3, stk. 5*, fremgår det, at den aftalte betalingsfrist i kontrakten mellem to virksomheder ikke må være mere end 60 dage, medmindre andet udtrykkeligt er aftalt, og forudsat at det ikke er klart urimeligt over for kreditor, jf. *artikel 7*. Det fremgår ikke af bestemmelsens ordlyd, fra hvilket tidspunkt den aftalte betalingsfrist begynder at løbe.

I forhold til gennemførelsen af *artikel 3, stk. 5*, henvises til kapitel 6.4.3. nedenfor.

Når det drejer sig om handelstransaktioner, hvor skyldneren er en offentlig myndighed, fremgår det – i modsætning til *artikel 3, stk. 3, litra b* – af direktivets *artikel 4, stk. 3, litra a*, at betalingsfristen ikke må overskride de heri nævnte tidsfrister, hvorefter direktivets udgangspunkt er, at betalingsfristen begynder at løbe 30 dage efter skyldnerens modtagelse af en faktura eller en tilsvarende betalingsanmodning. Bestemmelsen skal læses i sammenhæng med *artikel 4, stk. 6*, hvoraf fremgår, at den aftalte betalingsfrist ikke må være mere end de i stk. 3 angivne tidsfrister (dvs. 30 dage), medmindre andet er udtrykkeligt aftalt i kontrakten, og forudsat at det er objektivt begrundet i lyset af aftalens særlige karakter eller elementer i den. Betalingsfristen må under ingen omstændigheder overskride 60 dage. For så vidt angår handelstransaktioner hvor skyldneren er en offentlig myndighed fastsætter direktivet således, fra hvilket tidspunkt den aftalte betalingsfrist begynder at løbe.

I forhold til gennemførelsen af *artikel 4, stk. 6*, henvises til kapitel 6.4.4. nedenfor.

6.4.2. Krav om udtrykkelighed hvis det aftales, at en godkendelses- eller kontrolprocedure skal overskride 30 dage

6.4.2.1. Direktivets artikel 3, stk. 4, og artikel 4, stk. 5, jf. stk. 3, litra a, nr. iv

For så vidt angår virksomheder følger det af *artikel 3, stk. 4*, at hvis der er krav om en godkendelses- eller kontrolprocedure, skal medlemsstaterne sikre, at denne procedure ikke overskrider 30 dage, regnet fra modtagelsen af varerne eller tjenesteydelserne. Dette gælder dog ikke, hvis andet er udtrykkelig aftalt i kontrakten og ikke er klart urimeligt i forhold til kreditor, jf. *artikel 7*.

Tilsvarende gælder for så vidt angår offentlige myndigheder, jf. *artikel 4, stk. 5, jf. stk. 3, litra a, nr. iv*. I forhold til offentlige myndigheder kan andet være udtrykkelig aftalt i kontrakten eller i udbudsbetingelserne, forudsat at det ikke er klart urimeligt i forhold til kreditor, jf. *artikel 7*.

I forhold til kontrol og godkendelsesperioden fremgår det af præambelbetragtning 26, at bestemmelserne skal sikre, at opfyldelsen af direktivets målsætning ikke bringes i fare. Endvidere fremgår det, at det bør være muligt at overskride 30-dages fristen, f.eks. når det drejer sig om særligt komplekse kontrakter, når dette er udtrykkeligt aftalt i kontrakten og i de eventuelle udbudsbetingelser, og forudsat, at det ikke er klart urimeligt over for kreditor.

Kravet om udtrykkelighed fandtes ikke i direktiv 2000/35/EF, der alene indeholdt en bestemmelse om, at visse aftalevilkår, som afviger fra direktivets bestemmelser, enten ikke kunne påberåbes af skyldneren eller kunne give kreditor grundlag for krav om skadeserstatning, hvis vilkåret efter en konkret vurdering måtte anses for at være klart urimeligt over for kreditor, jf. *artikel 3, stk. 3*.

Direktiv 2011/7/EU stiller således som noget nyt krav om, at det nævnte vilkår om godkendelses- eller kontrolprocedurens varighed skal være udtrykkeligt aftalt, hvis det strækker sig ud over 30 dage. Hertil kommer, at vilkåret ikke må være klart urimeligt i forhold til kreditor.

6.4.2.2. *Gældende ret*

Renteloven indeholder ikke regler om godkendelses- eller kontrolprocedure og således heller ikke regler om, at det skal være udtrykkeligt aftalt i kontrakten (eller udbudsbetingelserne), hvis varigheden af en godkendelses- eller kontrolprocedure skal overskride 30 dage fra modtagelsen.

6.4.2.3. *Arbejdsgruppens overvejelser*

Arbejdsgruppen har overvejet, i hvilke tilfælde der kan være behov for, at varigheden af en godkendelses- eller kontrolprocedure overskrider 30 dage.

Som eksempel på en særlig kompleks kontrakt, hvor der kan være behov for, at parterne indgår aftale om, at varigheden af en kontrolprocedure er længere end 30 dage, er i arbejdsgruppen peget på, at visse it-ydelser efter deres karakter kan være særligt vanskelige at kontrollere og derfor kræve en kontrolprocedure, der er længere end 30 dage.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at der er behov for en bestemmelse om varigheden af proceduren for godkendelse eller kontrol, herunder en bestemmelse der tager højde for direktivets krav om, at det skal være udtrykkeligt aftalt i kontrakten (eller udbudsbetingelserne), hvis en godkendelses- eller kontrolprocedure skal overskride 30 dage fra modtagelsen af varerne eller tjenesteydelserne.

I relation til spørgsmålet om bevisbyrde må almindelige principper føre til, at det som udgangspunkt påhviler skyldneren at tilvejebringe tilstrækkelige oplysninger om, at fordringshaver udtrykkeligt har accepteret en godkendelsesprocedure på mere end 30 dage, ligesom det må påhvile skyldneren at tilvejebringe oplysninger om en ”objektiv grund” til at forlænge proceduren, jf. *artikel 7, stk. 1, litra c*.

Der henvises til den forslåede § 3 d, jf. lovudkastets § 1, nr. 6 med tilhørende bemærkninger.

6.4.3. Krav om udtrykkelighed hvis den aftalte betalingsfrist i transaktioner mellem virksomheder skal overskride 60 dage

6.4.3.1. Direktivets artikel 3, stk. 5

Det følger af direktivets *artikel 3, stk. 5*, at den betalingsfrist, der er fastsat i kontrakten mellem to virksomheder, ikke må overskride 60 dage, medmindre det er udtrykkeligt aftalt i kontrakten og forudsat, at det ikke er klart urimeligt over for kreditor, jf. *artikel 7*.

6.4.3.2. Gældende ret

Renteloven indeholder ikke bestemmelser om, at virksomheder, der ønsker at indgå aftale om en betalingsfrist på mere end 60 dage, skal sørge for, at dette er udtrykkeligt aftalt i kontrakten.

6.4.3.3. Arbejdsgruppens overvejelser

Udgangspunktet i dansk er, at der ikke gælder formkrav i forhold til at indgå bindende aftaler, dvs. at aftaler således kan indgås både mundtlig og skriftligt.

Arbejdsgruppen vurderer, at der til gennemførelsen af direktivet er behov for en bestemmelse om, at det skal være udtrykkeligt aftalt i kontrakten, hvis betalingsfristen i transaktioner mellem virksomheder skal overskride 60 dage.

Endvidere har arbejdsgruppen overvejet, hvad der er indeholdt i begrebet ”udtrykkeligt aftalt”, idet det ikke fremgår af direktivet, hvad der nærmere skal forstås herved.

Vurderingen må foretages med udgangspunkt i de almindelige aftaleretlige regler om vedtagelse og fortolkning af kontraktvilkår, men således at der må kræves mere end det minimum, som efter almindelige regler er nødvendigt for, at kontraktvilkår kan anses for vedtaget og dermed en del af parternes aftale.

En aftale om en betalingsfrist på mere end 60 dage kan forekomme ved anvendelsen af et standardvilkår, f.eks. som et vilkår i almindelige salgs- og leveringsbetingelser eller i standard indkøbsbetingelser mv. Standardvilkår kan være udformet ensidigt, hvilket efter arbejdsgruppens opfattelse

vil tale imod at anse en betalingsfrist på mere end 60 dage, der findes i sådanne standardvilkår, for udtrykkeligt aftalt, selvom standardvilkårene i øvrigt anses for en del af parternes aftale. Det må i hvert fald gælde i den situation, hvor aftaleparten helt undlader at henvise til et standardvilkår om en betalingsfrist, der overskrider 60 dage. En standardaftale kan endvidere have karakter af et såkaldt ”agreed document”, dvs. en standardaftale vedrørende en bestemt transaktionstype, som er godkendt af interesserepræsentanter for aftalens typiske parter, f.eks. en brancheorganisation eller en offentlig myndighed. Den omstændighed, at et aftalevilkår findes i et ”agreed document”, kan, trods dokumentets særlige karakter, efter arbejdsgruppens opfattelse formentlig heller ikke i sig selv bevirke, at det anses for udtrykkeligt aftalt.

Hvis en standardaftale indeholder et vilkår om en betalingsfrist på f.eks. 90 dage, er det arbejdsgruppens opfattelse, at en ubestemt og generel henvisning til aftalens vilkår formentlig ikke i sig selv vil være tilstrækkelig til at anse betalingsvilkåret for udtrykkeligt aftalt mellem parterne. For at betalingsvilkåret i et sådan tilfælde kan anses for udtrykkeligt aftalt, må det kræves, at fordringshaverens opmærksomhed utvetydigt et blevet henledt på det konkrete vilkår om betalingsfristens længde inden aftalens indgåelse.

I alle tilfælde må afgørelsen af, hvornår et aftalevilkår er udtrykkeligt aftalt, træffes på grundlag af en konkret vurdering af de omstændigheder, under hvilke parterne har indgået den pågældende aftale.

I relation til spørgsmålet om bevisbyrde må almindelige principper føre til, at det som udgangspunkt påhviler skyldneren at tilvejebringe tilstrækkelige oplysninger om, at fordringshaver udtrykkeligt har accepteret en betalingsfrist på mere end 60 dage, ligesom det må påhvile skyldneren at tilvejebringe oplysninger om en ”objektiv grund” til at forlænge betalingsfristen, jf. *artikel 7, stk. 1, litra c*.

Der henvises til den forslåede § 3 a, jf. lovudkastets § 1, nr. 6 med tilhørende bemærkninger.

I øvrigt bemærkes, at en lovregel, hvorefter der stilles krav om udtrykkelighed, for så vidt angår vedtagelsen af et særligt aftalevilkår, ikke i øvrigt

skal påvirke fortolkningen af, hvornår standardvilkår anses for vedtaget mellem parterne.

6.4.4. Offentlige myndigheders aftalte betalingsfrister

6.4.4.1. Direktivets artikel 4, stk. 6

Hvis der i kontrakten mellem en virksomhed og en offentlig myndighed er fastsat en betalingsfrist, følger det af direktivets *artikel 4, stk. 6*, at fristen ikke må være længere end den almindelige betalingsfrist på 30 dage. Dette gælder dog ikke, hvis betalingsfristen er udtrykkelig aftalt i kontrakten og forudsat, at den er objektivt begrundet i aftalens særlige karakter. Endvidere følger det af bestemmelsen, at betalingsfristen under ingen omstændigheder må overstige 60 dage (absolut betalingsfrist). Bestemmelsen er ny sammenlignet med direktiv 2000/35/EF.

6.4.4.2. Gældende ret

Renteloven indeholder ikke bestemmelser om sådanne betalingsfrister for offentlige myndigheder.

6.4.4.3. Arbejdsgruppens overvejelser

Arbejdsgruppen vurderer, at der af hensyn til gennemførelsen af direktivet vil være behov for en bestemmelse, der begrænser offentlige myndigheders adgang til som skyldner at indgå aftale om en længere betalingsfrist end den almindelige betalingsfrist på 30 dage samt den absolutte betalingsfrist på 60 dage.

Endvidere er det arbejdsgruppens vurdering, at det er nødvendigt med en bestemmelse, der tager højde for direktivets krav om, at det skal være udtrykkeligt aftalt i kontrakten samt objektivt begrundet i lyset af aftalens særlige karakter, dersom det i transaktioner mellem en virksomhed og en offentlig myndighed skal være muligt at fastsætte en betalingsfrist på mellem 30 og 60 dage.

I forhold til direktivets sondring mellem en almindelig betalingsfrist på 30 dage samt muligheden for offentlige myndigheder til under visse omstændigheder at indgå aftale om en betalingsfrist på mellem 30 og 60 dage samt den absolutte betalingsfrist på 60 dage, har arbejdsgruppen imidlertid ge-

nerelt overvejet, hvordan denne sondring mest hensigtsmæssigt gennemføres i dansk ret.

Arbejdsgruppens overvejelser om reguleringsmæssige valg inden for direktivets anvendelsesområde, er nærmere beskrevet i kapitel 7, hvortil der henvises.

6.5. Kreditors ret til en fast kompensation på minimum 40 euro for egne inddrivelsesomkostninger

6.5.1. Direktivets artikel 6, stk. 1 og 2

Artikel 6, stk.1, er en ny bestemmelse, der fastslår, at kreditor har krav på at modtage et fast minimumsbeløb på 40 euro fra skyldner i de tilfælde, hvor skyldner skal betale morarente efter *artikel 3 og 4*.

Efter *artikel 6, stk. 2* – som ligeledes er ny – skal beløbet udgøre kompensation for egne inddrivelsesomkostninger og forfalde til betaling, uden at det er nødvendigt at sende en rykker. Det fremgår ikke, hvilke inddrivelseskridt – om overhovedet nogen – fordringshaveren skal have foretaget for at være berettiget til kompensationsbeløbet.

Vedrørende minimumsbeløbet på 40 euro anføres det i præambelbetragtning 19 bl.a., at kompensation i form af et fast beløb sigter mod at begrænse kreditors administrative og interne omkostninger i forbindelse med inddrivelse af fordringen. Endvidere fremgår det af præambelbetragtning 21, at direktivet ikke berører medlemsstaternes ret til at fastsætte et fast beløb til kompensation for inddrivelsesomkostninger, som er højere og derfor mere favorabelt for kreditor.

6.5.2. Gældende ret

Efter rentelovens § 9 a, stk. 1, kan fordringshaveren kræve, at skyldneren betaler fordringshaverens rimelige og relevante omkostninger ved udenretlig inddrivelse af fordringen, medmindre forsinkelsen med betalingen ikke beror på skyldnerens forhold. Bestemmelsen kan ikke fraviges til skade for fordringshaveren ved aftale, handelsbrug eller anden sædvane, jf. § 9 a, stk. 2.

Efter § 9 a, stk. 3, kan justitsministeren fastsætte nærmere regler om, hvilke udgifter fordringshaveren kan kræve betalt efter stk. 1, med henblik på, at udgifterne skal være gennemsigtige og stå i passende forhold til fordringen. Justitsministeren kan i medfør af bestemmelsen bl.a. fastsætte regler om, at der ved fordringer inden for bestemte beløbsgrænser alene kan kræves betaling op til visse maksimumsbeløb.

Bemyndigelsen er udnyttet ved bekendtgørelse nr. 601 af 12. juli 2002 om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling, som ændret ved bekendtgørelse nr. 423 af 28. maj 2009. Bekendtgørelsen gælder for udenretlig inddrivelse af fordringer på formuerettens område, jf. bekendtgørelsens § 1.

Efter bekendtgørelsens § 3 (om fremmedinkasso) kan fordringshaveren kræve betaling af skyldneren for rimelige salærkrav forbundet med, at fordringshaveren har anmodet en anden om at inddrive fordringen.

Efter bekendtgørelsens § 4 (om egeninkasso) kan fordringshaveren kræve betaling af skyldneren for rimelige udgifter til henholdsvis udarbejdelse og indgåelse af en betalingsaftale med skyldneren (frivilligt forlig) og til administration heraf.

Både bekendtgørelsens § 3 og § 4 stiller krav om, at der forinden er sendt en rykkerskrivelse til skyldneren med angivelse af, at manglende betaling inden en frist på mindst 10 dage fra afsendelsen af rykkerskrivelsen kan medføre, at der pålægges yderligere inddrivelsesomkostninger. Det er endvidere et krav, at det har været relevant at iværksætte de pågældende inddrivelseskridt.

Betalingskravene i bekendtgørelsens § 3 og § 4 kan ikke overstige de (maksimale) beløb, som er fastsat i bekendtgørelsens bilag 1 og 2, jf. §§ 3, stk. 2 og 4, stk. 2.

Endvidere fremgår det af bekendtgørelsens § 5, 1. pkt., at §§ 3 og 4 ikke kan fraviges til skade for fordringshaveren ved aftale, handelsbrug eller anden sædvane, hvis dette medfører, at fordringshaveren ikke kan kræve betaling af rimelige og relevante omkostninger ved udenretlig inddrivelse

af fordringen (se også lovens § 9 a, stk. 2, jf. stk. 1). Ifølge bestemmelsens ordlyd er der ikke noget til hinder for, at parterne aftaler, at der skal betales et lavere beløb end det i bilagene fastsatte, når blot fordringshaveren kan kræve betaling for sine rimelige og relevante udenretlige inddrivelsesomkostninger.

6.5.3. Arbejdsgruppens overvejelser

Det er arbejdsgruppens vurdering, at der er behov for at indføre en regel som sikrer fordringshaveren ret til at kræve et fast beløb (svarende til mindst 40 euro) som kompensation for egne inddrivelsesomkostninger i de tilfælde, hvor der ifølge direktivet skal betales morarente, og at der i relation hertil ikke må stilles krav om, at fordringshaver forinden har sendt en rykkerskrivelse.

Arbejdsgruppen har overvejet, hvordan direktivets bestemmelser om kompensation for inddrivelsesomkostninger bør forholde sig til de gældende regler på området, herunder rentelovens § 9 b om rykkergebyr og reglerne om udenretlige inddrivelsesomkostninger.

Arbejdsgruppens overvejelser om anvendelsen af visse af direktivets bestemmelser uden for det område, som direktivet regulerer, er nærmere beskrevet i kapitel 8, hvortil der henvises.

6.5.3.1. Bør rentelovens § 9 b om rykkergebyr ophæves?

Arbejdsgruppen har overvejet, om minimumskompensationen bør erstatte muligheden for at kræve betaling i forbindelse med fremsendelse af rykkerskrivelser.

Efter arbejdsgruppens opfattelse vil en eventuel ophævelse af rentelovens § 9 b have som konsekvens, at rykkergebyret anses for omfattet af det faste kompensationsbeløb for egne inddrivelsesomkostninger. Arbejdsgruppen har peget på, at rentelovens rykkergebyr alene skal dække fordringshavers ”merarbejde” ved at sende en rykkerskrivelse til skyldner, og at dette gebyr således dækker over en anden type omkostninger end de inddrivelsesomkostninger, der umiddelbart må anses for omfattet af de 40 euro i direktivets *artikel 6, stk. 1*.

Den Danske Dommerforening har oplyst, at man i praksis kun sjældent ser sager, hvor der er sendt en enkelt rykkerskrivelse til skyldneren, før sagen sendes i retten. I størstedelen af de sager, som kommer for retten, er der sendt to eller tre rykkerskrivelser.

Hvis man vælger at ophæve den nugældende bestemmelse i rentelovens § 9 b, hvorefter der ved udsendelse af en rykker til skyldner kan kræves rykkergebyr (dog højst tre skrivelser vedrørende samme ydelse), vil der efter arbejdsgruppens opfattelse være risiko for, at fordringshavers incitament til at sende rykkerskrivelser påvirkes. En ulempe ved at ophæve rentelovens § 9 b vil derfor kunne være, at fordringshavers adfærdsmønster ændrer sig således, at fordringshaver allerede efter opkrævningen af de 40 euro vil sende sagen i retten, idet der ikke længere er et incitament til at sende rykkerskrivelser. I praksis vil konsekvenserne heraf kunne være, at et større antal sager ender i retten med heraf følgende yderligere sagsomkostninger for skyldneren.

Heroverfor kan peges på, at hvis man som fordringshaver både har ret til et fast kompensationsbeløb for egne inddrivelsesomkostninger (svarende til 40 euro) ved forsinket betaling plus tre gebyrer (på op til 100 kr. pr. gebyr) for at sende rykkerskrivelser ud, vil fordringshaver i relation til mindre krav samlet set kunne kræve et forholdsvist højt kompensationsbeløb i tilfælde af forsinket betaling. En uforandret opretholdelse af rentelovens § 9 b ved siden af en regel om et fast kompensationsbeløb svarende til 40 euro vil således kunne virke unødvendigt bebyrdende for den skyldner, som er i mora med et mindre (ubetydeligt) beløb. Som anført vil det dog også være unødvendigt bebyrdende for skyldner, hvis fordringshaver – såfremt reglerne om rykkergebyrer afskaffes – vælger at sende sagen til retten tidligere end i dag.

6.5.3.2. Forskellige løsningsmodeller til implementering af reglen om minimumskompensation på 40 euro for egne inddrivelsesomkostninger

Som anført er det arbejdsgruppens vurdering, at der er behov for at indføre en regel, som sikrer fordringshaveren ret til at kræve et fast beløb (svarende til minimum 40 euro) som kompensation for egne inddrivelsesomkostninger i de tilfælde, hvor der ifølge direktivet skal betales morarente. Endvidere skal det fremgå af en sådan bestemmelse, at det ikke er en betingelse, at der forinden er fremsendt en rykkerskrivelse.

Reglen om minimumskompensation har især betydning for inkassosager, hvorved forstås inddrivelse af krav, der ikke er bestridt.

Ved overvejelserne om, hvordan en sådan regel nærmere bør udformes, har arbejdsgruppen taget udgangspunkt i de eksisterende regler om inddrivelse af fordringer, hvorefter kreditor har ret til rykkergebyr for udsendelse af rykkerskrivelser, jf. rentelovens § 9 b, samt betaling af skyldneren for egne inddrivelsesomkostninger, jf. § 4 i bekendtgørelse nr. 601 af 12. juli 2002 om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling og denne bekendtgørelses bilag 2.

Arbejdsgruppen har drøftet fire forskellige løsningsmodeller for, hvordan reglen om minimumskompensation kunne gennemføres i dansk ret.

Model 1: De 40 euro lægges oven i de gældende beløb for rykkergebyr og egne inddrivelsesomkostninger

Model 1 indebærer, at et beløb svarende til 40 euro uden videre lægges oven i de gældende beløb for rykkergebyr og egne inddrivelsesomkostninger.

Ved at vælge model 1 er konsekvensen således, at der i alle tilfælde sker en fordyrelse for skyldneren, idet det kommer til at koste et beløb svarende til 40 euro mere i sagsomkostninger, uanset størrelsen af det beløb, som skyldneren er i mora med.

Direktiv 2011/7/EU er som nævnt et minimumsdirektiv, jf. *artikel 12, stk. 3*, og model 1 er således en mulighed, idet den stiller kreditor mere gunstigt, end hvad der er påkrævet for at efterkomme kravet i *artikel 6, stk. 1*.

Fordelen ved model 1 er efter arbejdsgruppens vurdering for det første en enkel retsanvendelse, idet de 40 euro uden videre blot skal lægges oven i de gældende beløb for egne inddrivelsesomkostninger og rykkergebyrer. For det andet vil det være en fordel, at de incitamerter, der er indeholdt i de gældende regler for at få skyldneren til at betale frivilligt eller opnå en udenretlig afdragsordning, bevares. Ved model 1 har kreditor fortsat et incitament til at sende rykkerskrivelser og forsøge med udenretlig inddrivelse, herunder eventuelt egeninkasso, i overensstemmelse med § 4 i be-

kendtgørelsen om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling.

Særligt henset til de påpegede uhensigtsmæssigheder som en sådan model kan medføre for mindre krav, er arbejdsgruppen imidlertid enige om, at det vil være for byrdefuldt at lade model 1 gælde i forbrugerforhold, idet der i disse tilfælde typisk er tale om mindre beløb, hvorfor en yderligere omkostningsbelastning på 40 euro let vil bringe omkostningsbelastningen ud af proportion.

I forhold til andre køb (end køb i forbrugerforhold), hvor vederlaget udgør et mindre beløb, bemærker arbejdsgruppen, at en regel om fordringshavers ret til et fast kompensationsbeløb i tilfælde af forsinket betaling må forventes at fremme skyldneres incitament til at søge deres gæld betalt rettidigt.

Model 2: Rentelovens § 9 b om rykkergebyr opretholdes uforandret, men et beløb svarende til 40 euro modregnes i eventuelle egeninddrivelsesomkostninger

Model 2 indebærer, at et beløb svarende til 40 euro alene modregnes i eventuelle egeninddrivelsesomkostninger. Modellen medfører således en fordyrelse for skyldneren i de tilfælde, hvor der ikke er iværksat egeninddrivelse efter § 4 i bekendtgørelsen om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling.

Idet rentelovens § 9 b om rykkergebyr med model 2 opretholdes uforandret, vil kreditor som hidtil kunne sende tre rykkerskrivelser til skyldneren vedrørende samme ydelse og herved opnå 300 kr. i rykkergebyrer. Det er arbejdsgruppens vurdering, at model 2 i denne henseende ikke vil påvirke ”inkassoadfærden”.

Det fremgår af bilag 2 til bekendtgørelse nr. 601 af 12. juli 2002 om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling bl.a., at fordringshaver maksimalt kan kræve, at skyldneren for den enkelte fordring betaler følgende inkassobeløb for egeninddrivelse:

- 250 kr. for fordringer på 0-1.000 kr.
- 450 kr. for fordringer på 1.001-2.500 kr.
- 550 kr. for fordringer på 2.501-5.000 kr.
- [.....]

Bekendtgørelse nr. 601 af 12. juli 2002 om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling er optrykt som bilag 3 til betænkningen.

I de tilfælde, hvor der er iværksat egeninddrivelse, vil model 2, sammenlignet med de nuværende takster i bekendtgørelsens bilag 2, ved mindre fordringer stort set være udgiftsneutralt for skyldneren. Arbejdsgruppen bemærker dog, at egeninkasso ikke i praksis ses anvendt særligt ofte.

Det er imidlertid arbejdsgruppens vurdering, at model 2 ved mindre fordringer må antages at ville påvirke ”inkassoadfærden” således, at kreditor næppe vil iværksætte egeninddrivelse, da omkostningerne herved ikke vil blive dækket.

Formålet med egeninddrivelse er navnlig at formå skyldneren til at indgå en betalingsaftale med fordringshaver og derved undgå, at sagen sendes i retten med yderligere omkostninger for skyldneren til følge.

En ulempe ved model 2 vil derfor være, at fordringshaver ved mindre fordringer vil undlade egeninddrivelse og i stedet søge fordringen inddraget ved fremmedinkasso, hvilket forøger omkostningerne for skyldneren, eller at fordringshaver hurtigere vil sende sagen i retten, hvilket også vil medføre yderligere sagsomkostninger for skyldneren.

Endvidere bemærker arbejdsgruppen, at en sådan fradragsregel i almindelighed må forventes at indebære ikke ubetydelige administrative konsekvenser.

Model 3: Et beløb svarende til 40 euro modregnes i rykkergebyrer, men ikke i eventuelle egeninddrivelsesomkostninger

Model 3 indebærer, at et beløb svarende til 40 euro alene modregnes i rykkergebyrerne, hvilket vil sige, at kreditor ikke får godtgjort udgiften for sendte rykkerskrivelser.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at det må forventes, at model 3 i almindelighed vil påvirke ”inkassoadfærden” således, at kreditorer kun vil afgive én rykkerskrivelse før der foretages yderligere inkassoskridt, eftersom kreditor har ret til 40 euro, uden om der sendes flere rykkerskrivelser, og da retten til udenretlige inddrivelsesomkostninger kun kræver fremsendelse af en enkelt rykkerskrivelse.

Det må således forventes, at sagerne hurtigere vil blive sendt i retten med yderligere sagsomkostninger for skyldneren til følge. En konsekvens af model 3 er derfor også, at skyldneren forventeligt vil få færre ”chancer” end i dag for at betale sin gæld udenretligt.

Reglerne om egeninddrivelsesomkostninger berøres som nævnt ikke i model 3, hvilket indebærer, at kreditor fortsat kan kræve betaling for disse omkostninger. Således har kreditor uforandret et incitament til selv at forstå inddrivelsen af fordringen ved udarbejdelse og indgåelse af en betalingsaftale med skyldneren (frivilligt forlig) og til administration heraf.

Model 4: Et beløb svarende til 40 euro modregnes i både rykkergebyrer og i eventuelle egeninddrivelsesomkostninger

Model 4 indebærer, at minimumsbeløbet på 40 euro i første omgang modregnes i rykkergebyrer, og herefter, at der foretages modregning i omkostningerne for egeninddrivelse.

Hvis man vælger en model, hvorefter der først skal ske modregning i rykkergebyret, vil kreditor i den situation, hvor der er afsendt tre rykkerskrivelser, ikke få godtgjort rykkergebyret. En konsekvens heraf vil formentlig være (ligesom ved model 3), at kreditor kun sender en enkelt rykkerskrivelse, før sagen sendes i retten. Skyldneren vil således også med denne model risikere at få færre ”chancer” end tilfældet er i dag for at betale sin gæld, inden sagen sendes til retten. Hvis sagen hurtigere sendes i retten, vil det medføre yderligere sagsomkostninger for skyldneren.

Hvis kreditor eksempelvis har afsendt færre end tre rykkerskrivelser, vil differencen (dvs. de 40 euro minus 100 kr. eller 200 kr.) blive modregnet i eventuelle egeninddrivelsesomkostninger. Om konsekvenserne heraf henvises til det under model 2 anførte.

Som også anført under model 2, må det forventes, at en sådan fradragsregel i almindelighed indebærer ikke ubetydelige administrative konsekvenser.

Sammenfatning

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at der ved valg af løsningsmodel bør tilstræbes den administrative enkleste ordning, som samtidig bedst understøtter direktivets formål om at skærpe reaktionen overfor forsinkede betalinger. Arbejdsgruppen anbefaler på denne baggrund den enkleste løsning (model 1), hvorefter et beløb svarende til 40 euro lægges oven i de gældende beløb for rykkergebyr og egeninddrivelsesomkostninger. I forhold til spørgsmålet om reglens anvendelse uden for direktivets anvendelsesområde, herunder i forbrugerforhold, henvises der til kapitel 8.3.

Der henvises i øvrigt til den forslåede § 9 a, stk. 3, jf. lovudkastets § 1, nr. 9 med tilhørende bemærkninger.

6.5.3.3. Rimelig kompensation for eventuelle yderligere omkostninger ud over det faste kompensationsbeløb

Ud over det faste kompensationsbeløb stiller direktivet krav om, at kreditor er berettiget til at kræve rimelig kompensation af skyldneren for eventuelle yderligere inddrivelsesomkostninger, jf. *artikel 6, stk. 3*.

2000-direktivet havde en tilsvarende bestemmelse i artikel 3, stk. 1, litra e, hvorefter fordringshaver er berettiget til at kræve rimelige kompensation af skyldneren for alle relevante inddrivelsesomkostninger.

Med henblik på at gennemføre artikel 3, stk. 1, litra e, i direktiv 2000/35/EF, blev rentelovens § 9 a indsat ved lov nr. 379 af 6. juni 2002, som en ny almindelig regel om, at fordringshaveren har krav på betaling af rimelige og relevante inddrivelsesomkostninger, jf. bemærkningerne til § 9 a i lovforslag nr. 74, Folketingstidende 2001-02 (2. samling), tillæg A, s. 2133 f. Betingelserne i § 9 a, stk. 1, er kumulative. Efter denne bestemmelse

se er det således et krav, at inddrivelsesomkostninger er både rimelige og relevante, for at disse kan kræves betalt af skyldneren.

I modsætning til artikel 3, stk. 1, litra e, i 2000-direktivet indeholder *artikel 6, stk. 3*, i 2011-direktivet ikke en henvisning til, at kreditors krav på rimelig kompensation skal vedrøre ”relevante omkostninger” ved inddrivelsen.

Arbejdsgruppen har derfor overvejet om den gældende bestemmelse i rentelovens § 9 a, stk. 1, om fordringshavers ret til rimelige og relevante inddrivelsesomkostninger kan opretholdes i sin nuværende udformning.

Af lovforslagets bemærkninger til § 9 a, stk. 1, fremgår om udtrykket ”relevante udgifter”, at spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om relevante udgifter, må vurderes i det konkrete tilfælde, men at udgifterne bl.a. ikke vil være relevante, hvis det stod klart for fordringshaveren, at forsøget på inddrivelse ikke ville lykkes. Om udtrykket ”rimelige omkostninger” fremgår det, at dette krav indebærer, at der ikke kan kræves betaling for omkostninger, der ligger ud over, hvad der sædvanligvis er forbundet med det pågældende inddrivelseskridt, og at der ikke kan kræves betaling for større samlede omkostninger, end hvad der ud fra en konkret vurdering må anses for at være rimeligt.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at en omkostning, der ikke anses for relevant i § 9 a, stk. 1’s forstand, også vil være en urimelig omkostning. Ved fordringshaveren f.eks. positivt, at hans forsøg på inddrivelse ikke vil lykkes, fordi han for kort tid siden uden held har forsøgt at inddrive samme eller andre krav hos skyldneren, vil udgiften både være irrelevant og urimelig.

Endvidere er det arbejdsgruppens opfattelse, at hvis en omkostning er rimelig, fordi den efter en konkret vurdering ikke ligger ud over, hvad der sædvanligvis er forbundet med det pågældende inddrivelseskridt, så må den formentlig også anses for at være relevant.

Det er på den baggrund arbejdsgruppens vurdering, at udformningen af rentelovens § 9 a, stk. 1, ikke er i strid med direktivet, og der er derfor ikke

behov for at ændre bestemmelsen. Arbejdsgruppen finder endvidere, at henvisningen til, at der både skal være tale om rimelige og relevante omkostninger, skærper fordringshavers opmærksomhed, i forhold til hvilke inddrivelsesskridt der konkret bør benyttes i det enkelte tilfælde.

6.5.3.4. Maksimalt beløb for inddrivelsesomkostninger for forskellige niveauer af gæld

Direktiv 2000/35/EF indeholder i artikel 3, stk. 1, litra e, sidste punkt, en bestemmelse om, at medlemsstaterne under overholdelse af principperne om gennemsigtighed og proportionalitet kan fastsætte et maksimalt beløb for omkostninger ved inddrivelse af forskellige niveauer af gæld.

Artikel 3, stk. 1, litra e, sidste punkt, i direktiv 2000/35/EF er gennemført ved rentelovens § 9 a, stk. 3, som bemyndiger justitsministeren til at fastsætte nærmere regler for, hvilke udgifter fordringshaveren kan kræve betalt for udenretlig inddrivelse af fordringer, herunder regler om, at der ved fordringer inden for bestemte beløbsgrænser kan kræves betaling op til visse maksimumsbeløb.

Bemyndigelsen er udnyttet ved bekendtgørelse nr. 601 af 12. juli 2002 om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling. Det fremgår af bekendtgørelsens § 3 og § 4 bl.a., at fordringshavers betalingskrav mod skyldneren for omkostninger til henholdsvis fremmed- og egen inkasso ikke kan overstige de maksimalbeløb, som er fastsat i bekendtgørelsens bilag 1 og 2.

I modsætning til direktiv 2000/35/EF indeholder direktiv 2011/7/EU ikke en udtrykkelig bestemmelse om, at medlemsstaterne kan fastsætte et maksimalt beløb for inddrivelsesomkostninger for forskellige niveauer af gæld.

Arbejdsgruppen har derfor overvejet, i hvilket omfang denne ændring i direktivets ordlyd berører det maksimalsystem, der er indeholdt i bekendtgørelse nr. 601 af 12. juli 2002 om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at direktivet ikke er til hinder for opretholdelsen af et nationalt taktssystem, så længe fordringshaver i tilfælde af

forsinket betaling automatisk er berettiget til et fast kompensationsbeløb svarende til mindst 40 euro for egne inddrivelsesomkostninger og forudsat, at fordringshaver ud over det faste minimumsbeløb kan kræve, at skyldneren betaler rimelige omkostninger, der måtte være påløbet på grund af den forsinkede betaling.

Arbejdsgruppen finder i den forbindelse, at det fortsat vil være hensigtsmæssigt, at inddrivelsesomkostninger fortsat fastlægges med et takstbeløb, som afspejler de gennemsnitlige rimelige omkostninger, som der i almindelighed må forventes at være forbundet med inddrivelse.

Endvidere finder arbejdsgruppen, at det forhold, at direktiv 2011/7/EU – i modsætning til direktiv 2000/35/EF – ikke indeholder en udtrykkelig bestemmelse om, at medlemsstaterne kan fastsætte beløb for inddrivelsesomkostninger for forskellige niveauer af gæld, ikke udelukker en sådan ordning, forudsat at der samtidig indføres en mulighed for, at de på forhånd fastsatte maksimalbeløb fraviges, hvis fordringshaver konkret kan dokumentere at have haft yderligere omkostninger, og at disse omkostninger anses for rimelige, fordringens størrelse taget i betragtning.

Arbejdsgruppen anbefaler i forlængelse heraf, at der i bekendtgørelsens § 3, stk. 2 og § 4, stk. 2, tilføjes et 2. pkt., hvorefter fordringshaver, uden for forbrugerforhold, har ret til konkret afholdte rimelige inddrivelsesomkostninger, som faktisk overstiger det beløb, der fremgår af maksimalsystemet i bilagene til bekendtgørelsen.

Bekendtgørelsens § 4, stk. 2, kunne f.eks. udformes således:

”Stk. 2. Det i stk. 1, 1. pkt., nævnte betalingskrav kan ikke overstige det beløb, som er fastsat i bekendtgørelsens bilag 2. Dette gælder dog ikke, hvis fordringshavers rimelige og relevante omkostninger faktisk overstiger dette beløb. 2. pkt. finder ikke anvendelse i forhold til en aftale som nævnt i rentelovens § 7, stk. 1.”

Retstilstanden vil herefter være, at fordringshavers rimelige og relevante inddrivelsesomkostninger (som hidtil) maksimalt svarer til det inkassobeløb, der fremgår af bekendtgørelsens bilag 1 og 2. Dette udgangspunkt kan dog uden for forbrugerforhold fraviges, hvis fordringshaver faktisk har

haft omkostninger, som er højere end de anførte maksimalbeløb og forudsat, at disse omkostninger vurderes at være rimelige og relevante.

I overensstemmelse med de almindelige principper om bevisbyrde har fordringshaver bevisbyrden for, at han faktisk har haft udgifter til udenretlig inddrivelse af fordringen, som konkret overstiger maksimalbeløbene, og at omkostningerne til trods herfor har været både rimelige og relevante. Ved vurderingen af om omkostningerne, som overstiger maksimalbeløbene, kan anses for rimelige og relevante vil årsagen til, at omkostningerne overstiger maksimalbeløbet – fx at inkassoforløbet har været helt atypisk eller haft et helt ekstraordinært omfang – også have betydning. Det vil således i det enkelte tilfælde skulle dokumenteres, at det både er rimeligt og relevant, at omkostningerne, der pålægges, hæver sig over maksimalbeløbet. Det forhold, at det honorar, som fordringshaver skal betale i forbindelse med fremmedinkasso, er højere end maksimalbeløbet, vil ikke i sig selv være tilstrækkeligt til, at udgangspunktet med de fastsatte maksimalbeløb fraviges.

Som anført vil maksimalbeløbene ikke kunne fraviges i forbrugerforhold.

På denne baggrund foreslår arbejdsgruppen at fastholde den gældende systematik i forhold til rentelovens og inddrivelsesbekendtgørelsens bestemmelser om retten til rimelige og relevante omkostninger.

6.5.3.5. Bør der gælde en generel pligt for det offentlige til ex officio betaling af morarenter og det faste kompensationsbeløb?

Direktivets strengere bestemmelse for så vidt angår offentlige myndigheder er i præambelbetragtning 23 bl.a. begrundet med, at offentlige myndigheder som skyldnere er begunstiget af mere sikre, forudsigelige og vedvarende indtægter end virksomheder, og at offentlige myndigheder i mange tilfælde kan opnå finansiering på mere attraktive vilkår end virksomheder.

Håndværksrådets medlem af arbejdsgruppen har i forlængelse heraf anført, at Håndværksrådets medlemmer oplever, at de er udsat for, at der er offentlige skyldnere, som kun betaler hovedstolen, selv om en betaling er forsinket, og at mange små og mellemstore virksomheder af frygt for at

miste den offentlige myndighed som kunde ikke tør opkræve de morarenter eller inddrivelsesomkostninger, som de efter reglerne er berettiget til.

På denne baggrund har Håndværksrådet rejst spørgsmålet om, hvorvidt offentlige myndigheder i tilfælde af forsinket betaling bør forpligtes til ex officio betaling af morarenter samt det faste kompensationsbeløb, som indføres med dette direktiv.

Arbejdsgruppen har derfor overvejet, om der bør gælde en almindelig pligt for det offentlige til automatisk (ex officio) betaling af morarente samt det faste kompensationsbeløb, når den offentlige myndighed er forsinket med betalingen.

Som det er gennemgået i kapitel 3.2.4., følger det af direktivets *artikel 6, stk. 1 og 2*, at kreditor i tilfælde, hvor der skal betales morarente efter direktivet, er berettiget til fra skyldner som minimum at modtage et fast beløb på 40 euro som kompensation for egne inddrivelsesomkostninger, uden, at det er nødvendigt at sende en rykkerskrivelse. Med direktivets bestemmelser om et fast kompensationsbeløb etableres der således en ret for kreditor til at kræve det nævnte beløb. Det er herefter op til den enkelte kreditor at bestemme, om han vil benytte sig af denne ret. En dansk regel, hvorefter der gælder en generel pligt for skyldner til ex officio betaling af det faste kompensationsbeløb i tilfælde af forsinket betaling, vil i givet fald være udtryk for en merimplementering af direktivet.

Det offentliges repræsentanter i arbejdsgruppen (Danske Regioner, KL og Moderniseringsstyrelsen) har anført, at der efter deres opfattelse ikke bør gælde en generel pligt for det offentlige til ex officio betaling af kompensationsbeløbet. Synspunktet er bl.a. begrundet med, at det vil kræve en ændring af det eksisterende betalings- og faktureringsystem, hvis det skal være muligt at foretage betaling af morarenter og kompensationsbeløbet uden, at der forinden er modtaget en faktura herfor – en sådan ændring vil være forbundet med væsentlige omkostninger. Endvidere henvises der til, at det er administrativt omkostningstungt at skulle opkræve fejlagtigt betalte beløb som følge af den proces, et tilbagebetalingskrav skal gennemløbe hos en offentlig myndighed fra undersøgelse og godkendelse af tilbagesøgningskravet, til bogføring og selve tilbagesøgningen.

I forlængelse heraf har Moderniseringsstyrelsen, Danske Regioner og KL tilkendegivet, at de vil iværksætte en informationsindsats for at bekæmpe forsinkede betalinger inden for deres respektive områder.

Under arbejdsgruppens drøftelser er det i øvrigt blevet anført, at de hensyn, der eventuelt kan tale for at indføre en pligt til ex officio betaling for offentlige myndigheder, i givet fald tillige vil tale for at indføre en sådan forpligtelse i handelstransaktioner mellem virksomheder. Endvidere bør der i videst muligt omfang tilstræbes ensartede regler for såvel virksomheder som offentlige myndigheder, der ikke betaler til tiden. Hvis arbejdsgruppen derfor måtte anbefale, at der indføres en pligt til ex officio betaling, kan der argumenteres for, at en sådan regel bør gælde generelt inden for direktivets anvendelsesområde og således for både virksomheder og offentlige myndigheder.

Erhvervsorganisationerne støtter ikke dette synspunkt, fordi offentlige myndigheder også efter direktivet har en særlig forpligtelse til at betale rettidigt.

I forhold til en ordning med pligt til ex officio betaling er der endvidere blevet peget på, at det umiddelbart er vanskeligt at forestille sig, hvilken sanktion der i givet fald skulle være forbundet med ikke at opfylde en pligt til ex officio betaling.

Der er i arbejdsgruppen enighed om, at alle naturligvis bør betale, hvad de skylder, inden for betalingsfristen. Dette gælder uanset, om den pågældende skyldner er privat erhvervsvirksomhed, offentlig myndighed eller forbruger.

Herudover er der enighed i arbejdsgruppen om, at det er tvivlsomt om en regel om ex officio betaling i realiteten vil løse de problemer, der måtte være med de offentlige myndigheder og virksomheder, som undlader at betale til tiden.

På baggrund af det anførte finder arbejdsgruppens medlemmer (med undtagelse af Håndværksrådets repræsentant) ikke, at der bør indføres en pligt

til ex officio betaling af morarenter mv. i tilfælde af forsinket betaling, hverken for offentlige myndigheder eller for virksomheder.

6.6. Et kontraktvilkår eller en handelspraksis, der udelukker morarente, er altid klart urimelig(t)

6.6.1. Direktivets artikel 7, stk. 2

Som noget nyt fastslås det i direktivets *artikel 7, stk. 2*, at et kontraktvilkår eller en handelspraksis, som udelukker morarente ved forsinket betaling, anses for at være klart urimelig.

6.6.2. Gældende ret

Efter rentelovens § 1, stk. 4, 3. pkt., kan der for så vidt angår krav i henhold til transaktioner omfattet af direktivets anvendelsesområde kræves bl.a. den lovbestemte morarente, selv om andet følger af handelsbrug eller anden sædvane.

Renteloven indeholder derimod ingen regler, som hindrer, at parter kan indgå aftale om, at der ikke skal betales morarente ved forsinket betaling, jf. tillige afsnit 4.2.2.

Det følger imidlertid af aftalelovens § 36, at et kontraktvilkår som udelukker morarente efter omstændighederne kan være ugyldigt. Efter generalklausulen i aftalelovens § 36 kan en aftale således ændres eller tilsidesættes helt eller delvis, hvis det ville være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende. Efter aftalelovens § 36 stilles der alene krav om, at en aftale skal være ”urimelig” og ikke som efter direktivet ”klart urimelig”.

Ved bedømmelsen af, hvorvidt det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre en aftale gældende, skal der efter aftalelovens § 36, stk. 2, tages hensyn til forholdene ved aftalens indgåelse, aftalens indhold og senere indtrufne omstændigheder. Der skal således foretages en samlet vurdering af aftalen og forholdet mellem parterne. Domstolene vil derfor kunne anvende generalklausulen i aftalelovens § 36 til at ændre eller tilsidesætte et aftalevilkår, som udelukker morarente ved forsinket betaling, når det ud fra en samlet vurdering af den konkrete sags omstændigheder er urimeligt over for kreditor.

Aftalelovens § 36 gælder generelt på formuerettens område, og bestemmelsen kan ikke tilsidesættes ved parternes aftale.

6.6.3. Arbejdsgruppens overvejelser

Arbejdsgruppen har overvejet, hvorvidt gennemførelsen af direktivets *artikel 7, stk. 2*, nødvendiggør lovændring.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at aftalelovens § 36 formentlig ofte vil føre til, at aftalevilkår, som udelukker retten til at kræve morarente ved forsinket betaling vil blive tilsidesat som urimelige. Eftersom vurderingen efter aftalelovens § 36 er en samlet konkret vurdering af den enkelte sags omstændigheder, kan det dog ikke anses for udelukket, at sådanne aftalevilkår i lyset af særlige omstændigheder ikke vil blive tilsidesat i medfør af aftalelovens § 36. Som nærmere fremhævet under afsnit 6.2.3 er der på rentelovens område i særlig grad behov for klare regler og for så vidt muligt at minimere antallet af regler, der forudsætter udøvelse af konkrete skønsprægede afgørelser.

På denne baggrund er der efter arbejdsgruppens opfattelse behov for at indføre en regel, som sikrer, at et aftalevilkår, der udelukker fordringshavers ret til at kræve morarente ved forsinket betaling, uden videre kan tilsidesættes som urimeligt. Konsekvensen heraf vil være, at det er rentelovens almindelige betingelser om morarentesats mv., som skal finde anvendelse på det pågældende aftaleforhold.

Der henvises til den forslåede § 1, stk. 4, jf. lovudkastets § 1, nr. 3, med tilhørende bemærkninger.

6.7. Bevidstgørelse om direktivets indhold

Det fremgår af direktivets *artikel 8, stk. 4*, at medlemsstaterne kan tilskynde til etablering af kodekser for derved bl.a. at bidrage til at udvikle en kultur af hurtig betaling, der understøtter direktivets formål.

Arbejdsgruppen finder, at direktivet på dette punkt ifølge sin ordlyd ikke er formuleret på en sådan måde, at medlemsstaterne er forpligtet til at udarbejde sådanne adfærdskodekser.

Arbejdsgruppen har dog overvejet, hvordan man kan støtte udbredelsen af god praksis for rettidig betaling og i øvrigt tilskynde interesserede parter til at udarbejde frivillige adfærdskodekser med henblik på at bidrage til direktivets gennemførelse.

Der er generel enighed i arbejdsgruppen om, at både erhvervsorganisationer og offentlige myndigheder i videst muligt omfang bør informere relevante parter inden for deres respektive områder om de nye regler. Det vil f.eks. kunne ske i form af oplysninger via hjemmeside – herunder ved at indsætte relevante links – eller via artikler i brancheblade o.lign.

Under arbejdsgruppens drøftelser har Moderniseringsstyrelsen, Danske Regioner og KL tilkendegivet, at de i forlængelse af arbejdsgruppens arbejde vil iværksætte en informationsindsats for generelt yderligere at skærpe opmærksomheden i forhold til rettidig betaling inden for deres respektive områder. Endvidere har Håndværksrådet tilkendegivet, at de vil oplyse om de nye regler via artikler i relevante brancheblade, og DI har tilkendegivet, at de vil informere om de nye regler i medlemsavisen DI Business samt på medlemsmøder.

Kapitel 7. Arbejdsgruppens overvejelser om reguleringsmæssige valg inden for det område, som direktivet regulerer

7.1. Generelle bemærkninger

Direktiv 2011/7/EU er – ligesom direktiv 2000/35/EF – et minimumsdirektiv.

Medlemsstaterne har således mulighed for at opretholde eller fastsætte nationale regler, der giver kreditor en bedre beskyttelse, end hvad der følger af direktivets bestemmelser, jf. *artikel 12, stk. 3*.

Hertil kommer, at direktiv 2011/7/EU på en række områder giver medlemsstaterne valgfrihed, således at de har mulighed for at til- og fravælge visse særregler.

7.2. Gæld der er genstand for insolvensbehandling

7.2.1. Direktivets artikel 1, stk. 3

Artikel 1, stk. 3, giver medlemsstaterne mulighed for at undtage gæld, der er omfattet af en insolvensbehandling indledt mod skyldneren, fra gennemførelsesreglernes anvendelsesområde. Direktiv 2000/35/EF havde i artikel 6, stk. 3, litra a, en tilsvarende bestemmelse.

7.2.2. Gældende ret

Det forslag til ændring af renteloven, som blev fremsat den 30. januar 2002 som L 74 (om gennemførelse af direktiv 2000/35/EF om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner), indeholdt ikke en bestemmelse om, at renteloven ikke skal finde anvendelse på gæld, der er omfattet af en insolvensbehandling mod skyldner, ligesom direktivets *artikel 6, stk. 3, litra a*, ikke er omtalt i forarbejderne til loven.

7.2.3. Arbejdsgruppens overvejelser

Arbejdsgruppen har overvejet, om der er behov for at undtagelsesbestemmelsen i direktivets *artikel 1, stk. 3*, gennemføres i dansk ret.

Arbejdsgruppen har imidlertid ikke fundet, at et sådant behov eksisterer, og arbejdsgruppen ser derfor ingen grund til at bestemmelsen gennemføres i dansk ret.

7.3. Særlige betalingsfrister for visse offentlige myndigheder

7.3.1. Direktivets artikel 4, stk. 4

Betalingsfristerne for offentlige myndigheder i *artikel 4, stk. 3*, svarer til, hvad der efter *artikel 3, stk. 3, litra b* gælder for virksomheder i forhold til, hvornår morarenten begynder at løbe, når virksomhederne ikke har aftalt en betalingsfrist. Medmindre andet er aftalt, gælder der således en almindelig betalingsfrist på 30 dage for offentlige myndigheder.

Efter direktivets *artikel 4, stk. 4*, kan medlemsstaterne vælge, at der for visse offentlige myndigheder fastsættes en almindelig betalingsfrist på højst 60 dage. Med denne bestemmelse har medlemsstaterne således mulighed for at forhøje den almindelige lovbestemte betalingsfrist på 30 dage til 60 dage for så vidt angår de i bestemmelsen nævnte offentlige myndigheder.

Det fremgår af *artikel 4, stk. 4*, at det drejer sig om:

- a) offentlige myndigheder, der udfører økonomiske aktiviteter af industriel eller kommerciel karakter ved at udbyde varer eller tjenesteydelser på markedet, når den som offentlig virksomhed er underlagt gennemskueligheidskravene i Kommissionens direktiv 2006/111/EF af 16. november 2006 om gennemskueligheden af de økonomiske forbindelser mellem medlemsstaterne og de offentlige virksomheder og om den finansielle gennemskuelighed i bestemte virksomheder, og
- b) offentlige organer, der leverer sundhedspleje, og som er behørigt anerkendt hertil

Medlemsstaterne har efter bestemmelsen pligt til at underrette Kommissionen, hvis de benytter sig af muligheden for en sådan fristforlængelse. Underretningen skal ske ved at sende en rapport herom senest den 16. marts 2018.

For den nærmere afgrænsning af anvendelsesområdet for *artikel 4, stk. 4*, henvises der til kapitel 3.2.2.3.

Som baggrund for bestemmelsen er det anført i direktivets betragtning 24, at der bør tages hensyn til de særlige forhold, der gør sig gældende for myndigheder, som udfører økonomiske aktiviteter af industriel eller kommerciel art ved som offentlig myndighed at udbyde varer eller tjenesteydelser på markedet.

Endvidere fremgår det af betragtning 25 bl.a., at situationen inden for sundhedsvæsenet i en lang række medlemsstater vækker særlig bekymring med hensyn til forsinket betaling. Det fremgår desuden, at alle systemer skal kunne klare den udfordring, det er at prioritere sundhedspleje på en sådan måde, at den enkelte patients behov afvejes i forhold til de økonomiske midler, der er til rådighed. Medlemsstaterne bør dog på alle måder bestræbe sig på at sikre, at betalinger inden for sundhedssektoren sker inden for de lovbestemte betalingsfrister.

7.3.2. Gældende ret

Der er ikke i dansk ret særlige betalingsfrister for de nævnte offentlige myndigheder.

7.3.3. Arbejdsgruppens overvejelser

Artikel 4, stk. 4, litra a

Arbejdsgruppen har overvejet om den fakultative undtagelsesbestemmelse i *artikel 4, stk. 4, litra a*, bør søges gennemført i dansk ret, og i givet fald i hvilken form.

Det fremgår af ordlyden i *artikel 4*, at bestemmelsen alene vedrører transaktioner mellem virksomheder og offentlige myndigheder. Begrebet ”offentlig myndighed” er defineret i *artikel 2, nr. 2*, hvoraf det fremgår, at det omfatter de offentlige myndigheder, der defineres som en ”ordregivende myndighed” i de såkaldte udbudsdirektiver, dvs. *artikel 2, stk. 1, litra a*, i direktiv 2004/17/EF (forsyningsvirksomhedsdirektivet) og *artikel 1, stk. 9*, i direktiv 2004/18/EF (direktivet for den offentlige sektor). Direktivets systematik indebærer herefter, at den offentlige myndighed for at være omfattet af undtagelsen i *artikel 4, stk. 4, litra a*, tillige skal være en offentlig virksomhed som defineret i direktiv 2006/111/EF (transparensdirektivet). Der henvises i øvrigt til det anførte i afsnit 3.2.2.3. Betingelserne for at være omfattet af *artikel 4, stk. 4, litra a*, i direktiv 2011/7/EU er kumulative, hvilket efter arbejdsgruppens opfattelse indebærer, at en offentlig virksomhed, der ikke tillige er en offentlig myndighed, som defineret i direkti-

vets *artikel 2, nr. 2*, aldrig vil kunne blive omfattet af undtagelsesbestemmelsen. Arbejdsgruppen vurderer, at en sådan offentlig virksomhed udgør en virksomhed i *artikel 3's* forstand, og derfor er omfattet af direktivets *artikel 3* om transaktioner mellem virksomheder. Der henvises i øvrigt til afsnit 3.2.2.1.

Arbejdsgruppen har drøftet tre mulige implementeringsmodeller:

- 1) undtagelsen i *artikel 4, stk. 4, litra a* udnyttes ikke,
- 2) undtagelsen i *artikel 4, stk. 4, litra a* gennemføres umiddelbart, eller
- 3) *artikel 4, stk. 4, litra a* udnyttes ikke umiddelbart, men der indføres en bemyndigelse for justitsministeren til efter drøftelse med erhvervs- og vækstministeren (som er ressortansvarlig for transparensdirektivet) at fastsætte regler om, at den almindelige betalingsfrist på 30 dage for visse offentlige myndigheder kan udvides i op til 60 dage.

Arbejdsgruppen har som led i overvejelserne foretaget en høring af en række relevante offentlige virksomheder, som efter omstændighederne vurderes at kunne være omfattet af *artikel 4, stk. 4, litra a*. Der henvises til bilag 6. Arbejdsgruppens undersøgelser af anvendelsesområdet for *artikel 4, stk. 4, litra a*, peger ikke umiddelbart i retning af, at der er et aktuelt behov for at udnytte undtagelsesbestemmelsen. Spørgsmålet om, hvorvidt en offentlig myndighed, som offentlig virksomhed, vil kunne være omfattet af undtagelsesbestemmelsen beror imidlertid på de bagvedliggende EU-retlige regler, som er undergivet dynamisk fortolkning.

På denne baggrund er det arbejdsgruppens samlede opfattelse, at selv om der ikke på nuværende tidspunkt synes at være et behov for at udnytte undtagelsen, kan det ikke afvises, at der vil kunne opstå et sådant behov senere. Derfor anbefaler arbejdsgruppen, at der indføres en bemyndigelse for justitsministeren til efter drøftelse med erhvervs- og vækstministeren at fastsætte regler om, at den almindelige betalingsfrist for visse offentlige myndigheder omfattet af direktivets *artikel 4, stk. 4, litra a*, kan udvides i op til 60 dage.

Bemyndigelsen omfatter kun de offentlige myndigheder, der defineres som en "ordregivende myndighed" i de såkaldte "udbudsdirektiver", dvs. *artikel 2, stk. 1, litra a* i direktiv 2004/17/EF (forsyningsvirksomhedsdirekti-

vet) og artikel 1, stk. 9 i direktiv 2004/18/EF (direktivet for den offentlige sektor), jf. *artikel 2, nr. 2* i direktiv 2011/7/EU. Endvidere er det en betingelse, at den offentlige myndighed som offentlig virksomhed er underlagt gennemskuelighedskravene i direktiv 2006/111/EF (transparensdirektivet). Baggrunden for arbejdsgruppens anbefaling om, at justitsministeren kun kan udnytte bemyndigelse efter drøftelse med erhvervs- og vækstministeren, er, at transparensdirektivet hører under Erhvervs- og Vækstministeriets ressortområde.

Moderniseringsstyrelsen har anført, at bemyndigelsen efter deres opfattelse bør udformes således, at der tillige skal ske drøftelser med de ministre, hvorunder de pågældende offentlige virksomheder, som undtagelsen vil vedrøre, henhører.

Henset til, at bemyndigelsen må forventes at blive udnyttet generelt, og da flere ministerier vil kunne have interesse heri, antager arbejdsgruppen, at der i forbindelse med overvejelserne om en eventuel udnyttelse af bemyndigelsesbestemmelsen i relevant omfang vil ske inddragelse af de øvrige relevante ressortministerier. Arbejdsgruppen finder imidlertid, at det af selve lovteksten alene bør fremgå, at bemyndigelsens udnyttelse forudsætter drøftelse med erhvervs- og vækstministeren, som er ressortansvarlig for transparensdirektivet.

Der henvises til den foreslåede § 3 b, stk. 2, jf. lovudkastets § 1, nr. 6 med tilhørende bemærkninger.

Artikel 4, stk. 4, litra b

For så vidt angår særreglen for offentlige organer, der leverer sundhedspleje, vil en gennemførelse af reglen i realiteten betyde, at man i almindelighed giver en lille del af den offentlige sektor mere favorable betalingsfrister, end hvad der i øvrigt gælder for offentlige myndigheder.

Et flertal af arbejdsgruppens medlemmer (alle med undtagelse af Danske Regioner) har anført, at de umiddelbart har svært ved at se begrundelsen for, hvorfor offentlige myndigheder, der leverer sundhedsydelser, i likviditetsmæssig sammenhæng skal stilles bedre end andre offentlige myndigheder.

Flertallet har endvidere anført, at man også for at skabe så enkle regler som muligt ikke bør udnytte undtagelsesbestemmelsen i direktivets *artikel 4, stk. 4, litra b*, hvis der ikke er tungtvejende hensyn, som taler herfor.

Endvidere kan det anføres, at der bør være særlige grunde, som skal tale for indførelsen af et system, hvorefter der i almindelighed skal gælde forskellige betalingsfrister for offentlige myndigheder.

Det bemærkes, at direktivets særlige regler for offentlige myndigheders almindelige betalingsfrister (som normalt ikke bør overskride 30 dage) i betragtning 23 generelt er begrundet med bl.a., at mange offentlige myndigheder kan opnå finansiering på mere attraktive vilkår end virksomheder.

Danske Regioner har anført, at direktivets *artikel 4, stk. 4, litra b*, bør gennemføres, fordi der efter deres opfattelse på dette punkt ikke er grund til at gennemføre direktivet mere restriktivt, end hvad direktivet hjemler mulighed for. Det offentlige indkøbsområde er i forvejen præget af alt for bureaukratiske regler. Danske Regioner har desuden påpeget, at regionerne tilstræber en betalingsfrist på 30 dage undtagen i helt særlige tilfælde, hvor andet er aftalt med leverandøren.

Endvidere har Danske Regioner bemærket, at der er behov for at forlænge betalingsfristen for offentlige organer, der leverer sundhedspleje, idet der skal være mulighed for at tage hensyn til de særlige forhold, der gør sig gældende i forbindelse med sundhedsydelser. Danske Regioner har i den forbindelse peget på direktivets betragtning 25, hvor det bl.a. fremgår, at medlemsstaterne bør have mulighed for at give offentlige organer, der leverer sundhedspleje, en vis fleksibilitet i opfyldelsen af deres forpligtelser. I regioners tilfælde kan det eksempelvis gælde i sager, hvor det er en forudsætning for betaling, at der er sket kontrol af indberetninger til Landspatientregisteret, at bilag til tolkeydelser er gennemgået, eller at der er udarbejdet fornødne genoptræningsplaner.

I forhold til spørgsmålet om betalingspligtens indtræden, herunder spørgsmålet om, at der først skal ske betaling, når der som anført af Danske Regioner f.eks. er sket kontrol af indberetninger til Landspatientregisteret, eller når der er udarbejdet genoptræningsplaner, bemærkes, at direk-

tivet ikke regulerer spørgsmålet om, hvornår der ifølge f.eks. national ret eller parternes aftale er sket levering af realydelsen. Direktivet tager således ikke sigte på at regulere spørgsmålet om, hvorvidt parterne kan indgå aftale om, at der først er sket levering, når der f.eks. er udarbejdet en genoptræningsplan, eller der er sket indberetning til Landspatientregisteret. Endvidere bemærkes, at direktivet ikke regulerer transaktioner mellem to offentlige myndigheder.

7.4. Sondringen mellem transaktioner mellem virksomheder og mellem virksomheder og offentlige myndigheder

7.4.1. Direktivets artikel 3 og 4

Som noget nyt indfører direktiv 2011/7/EU en sondring mellem på den ene side transaktioner mellem virksomheder (*artikel 3*) og på den anden side transaktioner mellem virksomheder og offentlige myndigheder (*artikel 4*). Der henvises til kapitel 3.2.2.

Der gælder således efter direktivet forskellige regler for henholdsvis virksomheders og offentlige myndigheders betalinger. Forskellen vedrører navnlig en begrænsning af aftalefriheden, når skyldneren er en offentlig myndighed, idet direktivets *artikel 4, stk. 6*, fastslår, at betalingsfristen i sådanne tilfælde under ingen omstændigheder kan aftales til at være længere end 60 dage (absolut betalingsfrist).

Som anført er de særlige regler for offentlige myndigheder bl.a. begrundet med, at offentlige myndigheders lange betalingsfrister påfører virksomhederne urimelige omkostninger, idet offentlige myndigheder som hovedregel har mere sikre, forudsigelige og vedvarende indtægter end virksomheder, og da offentlige myndigheder oftere vil kunne opnå finansiering på mere gunstige vilkår end virksomheder, jf. direktivets betragtning 23.

7.4.2. Gældende ret

Renteloven indeholder ikke forskellige regler afhængig af, om skyldneren er en virksomhed eller en offentlig myndighed.

7.4.3. Arbejdsgruppens overvejelser

Som nævnt indeholder direktivet en sondring mellem på den ene side transaktioner mellem to virksomheder (B2B transaktioner) og på den an-

den side transaktioner mellem en virksomhed og en offentlige myndighed (B2PA transaktioner). Arbejdsgruppen har derfor overvejet, om man ved gennemførelsen af direktivet i dansk ret bør undlade en sondring mellem tilfælde, hvor skyldneren er en virksomhed, og tilfælde hvor skyldner er en offentlig myndighed. I det omfang man undlader en sådan sondring, bemærker arbejdsgruppen, at de danske (ensartede) regler nødvendigvis må gennemføre den ”stængeste” variant af direktivets bestemmelser, hvilket vil sige de regler, der gælder i medfør af direktivets *artikel 4* om transaktioner mellem virksomheder og offentlige myndigheder.

Arbejdsgruppen har vedrørende andre af direktivets bestemmelser anbefalet, at der tilstræbes enkle og ensartede danske regler.

Det kan anføres, at der som følge af den finansielle krise aktuelt er et behov for at beskytte de små og mellemstore virksomheder (SMV'er) mod aftalevilkår om lange betalingsfrister, idet det i almindelighed er blevet mere vanskeligt at opnå finansiering, herunder på det lånemarked, hvor SMV'er agerer.

Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af betragtning 6, at Kommissionen i sin meddelelse af 25. juni 2008 med titlen ”Tænk småt først” understregede, at SMV'er bør have lettere adgang til finansiering, og at der bør udvikles et lovgivnings- og erhvervsmiljø, som fremmer rettidig betaling i handelstransaktioner.

Endvidere fremgår det af betragtning 7, at et af de prioriterede indsatsområder i Kommissionens meddelelse af 26. november 2008 ”En europæisk økonomisk genopretningsplan” er at fremme iværksætterånd ved bl.a. at sikre, at fakturaer, herunder fra SMV'er, for levering af varer eller tjenesteydelser betales inden en måned for at mindske likviditetsproblemerne.

Heroverfor kan det anføres, at aftalevilkår om betalingsfrister udgør en af de parametre, som virksomhederne konkurrerer på. En regulering af betalingsfristerne i transaktioner mellem virksomheder indebærer derfor en latent mulighed for at forringe virksomhedernes konkurrenceevne, herunder i en situation, hvor en dansk virksomhed er i konkurrence med en virksomhed fra en anden medlemsstat (som ikke har gennemført en tilsvarende ”merimplementering” af direktivet) eller et andet land uden for EU. En

konsekvens heraf kan således være, at en dansk virksomhed risikerer at blive fravalgt til fordel for en udenlandsk virksomhed, som kan tilbyde mere attraktive betalingsvilkår. Hvis man derfor etablerer en retstilstand, hvorefter danske virksomheder er underlagt ”strengere” betalingsfrister end udenlandske virksomheder, kan det være et incitament for en dansk kunde til at kontrahere med en udenlandsk leverandør, som ikke er underlagt de ”strengere” danske regler. Som følge af en sådan lovændring vil der kunne skabes et marked, hvor det i langt højere grad er attraktivt at kontrahere med udenlandske virksomheder, som vil blive valgt på bekostning af danske virksomheder.

Håndværksrådet har anført, at spørgsmålet om betalingsfrister som en konkurrenceparameter alene vil kunne blive relevant i de relativt begrænsede situationer, hvor en dansk leverandør er i konkurrence med en udenlandsk leverandør i forhold til at levere ydelser til en dansk kunde, og hvor den udenlandske leverandør har mere gunstige regler om betalingsfrister end den danske leverandør. Den konkurrencemæssige problemstilling vil ikke opstå i de tilfælde, hvor en dansk leverandør er i konkurrence med en udenlandsk leverandør i forhold til at levere ydelser til en udenlandsk kunde, idet parterne i sådanne tilfælde frit kan vælge, at det ikke er dansk ret, som skal finde anvendelse i det pågældende kontraktforhold.

Endvidere er Håndværksrådet af den opfattelse, at der i særdeleshed aktuelt er et særligt beskyttelseshensyn at tage til SMV’er. Håndværksrådet finder dog ikke, at der kun er tale om et akut beskyttelseshensyn, men at det er et generelt problem, at SMV’erne bliver presset på deres likviditet som følge af lange betalingsfrister. På denne baggrund er det Håndværksrådets opfattelse, at man bør gennemføre direktivets strengeste regler for alle, og således undlade en sondring mellem tilfælde, hvor skyldneren er en virksomhed henholdsvis en offentlig myndighed.

Heroverfor har Dansk Erhverv og DI anført, at virksomhedernes aftalefrihed efter deres opfattelse bør bevares i videst muligt omfang. Med henvisning til princippet om aftalefrihed er disse medlemmer således af den opfattelse, at dansk ret bør indeholde en sondring mellem virksomheder og offentlige myndigheder, i overensstemmelse med det, der lægges op til i direktivet. DI anfører, at en regulering af betalingsfristerne for handel mellem virksomheder vil kunne påvirke virksomhedernes konkurrenceevne samt rammevilkårene for at drive virksomhed i og ud fra EU.

På baggrund af det anførte anbefaler arbejdsgruppen (alle med undtagelse af Håndværksrådet), at direktivets sondring mellem på den ene side transaktioner mellem virksomheder og på den anden side transaktioner mellem en virksomhed og en offentlig myndighed indarbejdes i dansk ret.

Der henvises til de foreslåede § 3 a og § 3 b, jf. lovudkastets § 1, nr. 6 med tilhørende bemærkninger.

7.5. Det faste minimumsbeløb (40 euro) for kreditors egne inddrivelsesomkostninger og kontraktvilkår, der udelukker kompensation for inddrivelsesomkostninger

7.5.1. Direktivets artikel 6, stk. 1 og 2 og artikel 7, stk. 1, litra c og stk. 3

Efter *artikel 6, stk. 1*, har kreditor krav på at modtage et fast minimumsbeløb på 40 euro fra skyldner i de tilfælde, hvor skyldner skal betale morarente efter *artikel 3 og 4*.

Det følger af *artikel 6, stk. 2*, at beløbet skal forfalde til betaling, uden at det er nødvendigt at sende en rykker, og at det udgør kompensation for kreditors egne inddrivelsesomkostninger.

Desuden fremgår det af *artikel 7, stk. 1, litra c*, at man ved afgørelsen af, om et kontraktvilkår skal anses for klart urimeligt over for kreditor bl.a. skal se på, om skyldneren har en objektiv grund til at fravige det faste beløb i *artikel 6, stk. 1*.

Endelig indeholder *artikel 7, stk. 3*, en bestemmelse om, at et kontraktvilkår eller en handelspraksis, der udelukker kompensation for inddrivelsesomkostninger, formodes at være klart urimeligt.

Efter ordlyden af direktivets bestemmelser vil fordringshaver og skyldner således ved aftale kunne fravige *artikel 6, stk. 1*, og indgå aftale om, at fordringshaver alene har krav på at modtage et fast beløb, som er lavere end 40 euro, fra skyldner i de tilfælde, hvor skyldner skal betale moraren-

te, når skyldner har en objektiv grund til at fravige det faste beløb i *artikel 6, stk. 1*.

7.5.2. Gældende ret

Det følger af rentelovens § 9 a, stk. 1, at fordringshaver kan kræve, at skyldneren betaler fordringshaverens rimelige og relevante omkostninger ved udenretlig inddrivelse af fordringen, medmindre forsinkelsen med betalingen ikke beror på skyldnerens forhold. Af bestemmelsens stk. 2 fremgår, at stk. 1 ikke kan fraviges til skade for fordringshaveren ved aftale eller ved handelsbrug eller anden sædvane.

7.5.3. Arbejdsgruppens overvejelser

Arbejdsgruppen har overvejet om den ændring af dansk ret, som er nødvendig for at sikre fordringshaver ret til at kræve et fast kompensationsbeløb for egne inddrivelsesomkostninger, bør gennemføres i dansk ret som en ufravigelig regel i forhold til spørgsmålet om, at et aftalevilkår der udelukker selve retten til at kræve kompensation for inddrivelsesomkostninger formodes at være klart urimeligt. En sådan løsning vil betyde, at parternes aftalefrihed begrænses på dette område, idet fordringshaver ikke ved aftale vil kunne udelukkes fra at kræve kompensation for egne inddrivelsesomkostninger. Dette vil svare til, hvad der gælder i forhold til morarenter jf. direktivets *artikel 7, stk. 2*. Der henvises nærmere herom til afsnit 6.6.3.

Det kan på den ene side anføres, at hensynet til aftalefriheden i almindelighed taler imod at gennemføre en sådan ufravigelig regel, når direktivet alene stiller krav om, at et aftalevilkår, som udelukker fordringshavers ret til kompensation for inddrivelsesomkostninger, formodes at være klart urimeligt.

På den anden side kan det anføres, at formålet med direktivet netop er at styrke kreditors retsstilling ved forsinket betaling i visse handelstransaktioner.

Gennemføres *artikel 7, stk. 3*, som en ufravigelig regel, vil der være tale om en merimplementering, som indebærer, at et kontraktvilkår eller en handelspraksis, der udelukker retten til kompensation for inddrivelsesomkostninger i alle tilfælde, skal anses for at være klart urimeligt. Til fordel for på denne måde at afskære tvister om spørgsmålet taler hensyn til klar-

hed og praktikabilitet i gældsinddrivelsen. En sådan løsning svarer da også til, hvad der efter gældende ret følger af rentelovens § 9 a, stk. 2, jf. stk. 1, hvorefter det ikke kan aftales, at fordringshaver udelukkes fra retten til at kræve rimelige og relevante omkostninger ved udenretlig inddrivelse.

På denne baggrund er det arbejdsgruppens opfattelse, at der ikke er grund til at gennemføre direktivets *artikel 7, stk. 3*, som en skønsmæssig formodningsregel. Arbejdsgruppen anbefaler i stedet, at denne regel gennemføres som en ufravigelig regel, hvorefter et kontraktvilkår eller en handelspraksis, der udelukker fordringshavers ret til at kræve, at skyldneren betaler kompensation for inddrivelsesomkostninger i alle tilfælde skal anses for klart urimeligt.

Der henvises til den forslåede § 9 a, stk. 3, jf. lovudkastets § 1, nr. 9 med tilhørende bemærkninger.

7.6. Offentlige myndigheders aftalte betalingsfrister

7.6.1. Direktivets artikel 4, stk. 6

Hvis der i kontrakten mellem en virksomhed og en offentlig myndighed er fastsat en betalingsfrist, følger det af direktivets *artikel 4, stk. 6*, at fristen ikke må være længere end den almindelige betalingsfrist på 30 dage. Dette gælder dog ikke, hvis betalingsfristen er udtrykkelig aftalt i kontrakten og forudsat, at den er objektivt begrundet i aftalens særlige karakter. Endvidere følger det af bestemmelsen, at betalingsfristen under ingen omstændigheder må overstige 60 dage (absolut betalingsfrist). Tilsvarende bestemmelse fandtes ikke i direktiv 2000/35/EF.

7.6.2. Gældende ret

Renteloven indeholder ikke bestemmelser om sådanne betalingsfrister for offentlige myndigheder.

7.6.3. Arbejdsgruppens overvejelser

Arbejdsgruppen har overvejet, hvordan direktivets sontring mellem en almindelig betalingsfrist på 30 dage, muligheden for offentlige myndigheder til under visse omstændigheder at indgå aftale om en betalingsfrist på mellem 30 og 60 dage samt den absolutte betalingsfrist på 60 dage, mest hensigtsmæssigt gennemføres i dansk ret.

Arbejdsgruppen har overvejet, om systemet for offentlige myndigheders betalingsfrister bør gøres mere enkelt, end hvad direktivet umiddelbart lægger op til. Særligt har arbejdsgruppen drøftet, om det for offentlige myndigheder bør gælde, at en offentlig myndighed, som ønsker en længere betalingsfrist end den almindelige frist på 30 dage, må sørge for at indgå aftale om ratevis betaling i henhold til de relevante nationale regler herom, sådan som direktivet hjemler mulighed for i *artikel 5*.

Til brug for disse overvejelser har arbejdsgruppen indhentet oplysninger fra de offentlige myndigheders repræsentanter med henblik på at belyse de offentlige myndigheders faktiske kredittider.

Analyse af offentlige myndigheders betalingsfrister

Moderniseringsstyrelsens (tidligere Økonomistyrelsen) medlem af arbejdsgruppen har oplyst, at styrelsen i november 2010 har udgivet en rapport om offentlige myndigheders betalinger af fakturaer¹². Rapporten er udarbejdet på baggrund af et analysearbejde gennemført af en arbejdsgruppe med repræsentanter fra Finansministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet, Kommunernes Landsforening og Danske Regioner – med dataindsamling hos udvalgte statsinstitutioner, regioner og kommuner over en kortere tidsperiode på en måned.

I rapporten foreslås det bl.a. at give de offentlige myndigheder en rimelig betalingsfrist på 30 dage, medmindre andet er bestemt ved lov eller kontraktligt aftalt, og at det på sigt kan komme på tale at gøre betalingsfristen kortere end 30 dage.

Det fremgår af styrelsens rapport, at der er foretaget en analyse, som bl.a. afdækker, hvilke kredittider offentlige myndigheder har ved betaling af fakturaer. Det fremgår heraf, at den faktiske gennemsnitlige kredittid for statsinstitutioner i maj 2009 var 26,5 dage. Endvidere fremgår det, at den faktiske gennemsnitlige kredittid for regioner og kommuner i maj 2009 var henholdsvis 29,9 og 27,6 dage.

¹² Økonomistyrelsen rapport ”Sikring af rettidig betaling” fra november 2010. Rapporten er udarbejdet på baggrund af et analysearbejde gennemført af en arbejdsgruppe med repræsentanter fra Finansministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet, Kommunernes Landsforening og Danske Regioner.

Som opfølgning på rapporten har Moderniseringsstyrelsen oplyst, at den faktiske gennemsnitlige kredittid for statsinstitutioner i maj 2010 var 27,01 dage og i september 2011 26,45 dage.

Analysen viser endvidere, at fakturaer med kortere betalingsfrister i større omfang betales for sent. Jo længere betalingsfristen er for den offentlige myndighed, des flere fakturaer kan den enkelte institution nå at behandle inden for den fastsatte betalingsfrist.

Arbejdsgruppens overvejelser

Både Danske Regioner og KL har oplyst, at de ikke nærmere kan pege på tilfælde, hvor en offentlig myndighed har behov for at indgå aftale om en betalingsfrist på mellem 30 og 60 dage, og hvor dette er objektivt begrundet i aftalens særlige karakter. Disse repræsentanter kan derfor tilslutte sig et forslag om, at en offentlig myndighed, som ønsker en længere betalingsfrist end den almindelige frist på 30 dage, må sørge for at indgå aftale om ratevis betaling, jf. muligheden i medfør af *artikel 5*.

Det fremgår af *artikel 5, 2. pkt.*, at renter og kompensation som fastsat i direktivet skal beregnes på grundlag af det forfaldne beløb (raten), i de tilfælde, hvor en rate ikke er betalt på den aftalte dato. Ordlyden af *artikel 5* tyder således ikke i sig selv på, at der stilles krav om, at den enkelte rate eller afdrag er underlagt direktivets betalingsfristregler. Imidlertid fremgår det af præambelbetragtning 22, at hver rate eller afdrag bør være underlagt de bestemmelser om forsinket betaling, der er fastsat i direktivet. Det kan herefter give anledning til tvivl, om den enkelte rate eller afdrag ikke kun udløser krav om morarente og kompensation i tilfælde af forsinket betaling, men tillige i almindelighed er underlagt direktivets betalingsfristregler. Efter arbejdsgruppens vurdering synes det bedst stemmende med direktivets formål at anlægge den fortolkning af *artikel 5*, at hvis der er indgået aftale om ratevis betaling i henhold til en betalingsplan, er hver rate eller afdrag omfattet af direktivets betalingsfristregler.

Der henvises til de forslåede § 3 b og § 3 c, jf. lovudkastets § 1, nr. 6, med tilhørende bemærkninger.

Kapitel 8. Arbejdsgruppens overvejelser om anvendelsen af (visse af) direktivets bestemmelser uden for det område, som direktivet regulerer

8.1. Generelle bemærkninger

Det fremgår af arbejdsgruppens kommissorium punkt 3, at arbejdsgruppen bl.a. skal ”overveje i hvilket omfang (visse af) bestemmelserne i direktivet bør gælde uden for det område, som direktivet regulerer”.

Da direktiv 2000/35/EF blev gennemført ved lov nr. 379 af 6. juni 2002 om ændring af lov om renter ved forsinket betaling mv. (Gennemførelse af EF-direktiv om bekæmpelse af forsinkede betalinger i visse handelstransaktioner), valgte man at lade visse af direktivets bestemmelser finde generel anvendelse på rentelovens område.

Ved gennemførelsen af direktiv 2000/35/EF valgte man således at lade den lovbestemte morarente finde anvendelse også i forbrugerforhold. Endvidere valgte man, at fordringshaveren også i forbrugerforhold skulle kunne kræve rimelige og relevante inddrivelsesomkostninger betalt af skyldneren.

8.2. Den lovbestemte rente

8.2.1. Direktivets artikel 2, nr. 6

Som anført i kapitel 3.2.1 defineres som noget nyt i direktiv 2011/7/EU, hvad der skal forstås ved ”lovbestemt rente for forsinket betaling”. Herved forstås efter direktivets *artikel 2, nr. 6*, en simpel rente svarende til referencesatsen med et tillæg på mindst 8 procentpoint.

8.2.2. Gældende ret

Spørgsmålet om, hvorvidt der bør gælde en ensartet lovbestemt morarente både i handelsforhold og forbrugerforhold blev som nævnt overvejet i forbindelse med gennemførelsen af direktiv 2000/35/EU, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 2123-2124, som stiller krav om en lovbestemt morarente svarende til referencesatsen med et tillæg på mindst 7 procentpoint, jf. direktivets artikel 3, stk. 1, litra d.

I bemærkningerne til lovforslaget anførtes bl.a., at ændringen af rentelovens procenttillæg (fra 5 til 7 pct.) ville medføre en ret begrænset forhøjelse af morarentesatsen. Desuden tilkendegav Justitsministeriet, at man var indstillet på at tage initiativ til at nedsætte morarenten i forbrugerforhold, hvis renteudviklingen på et senere tidspunkt skulle medføre, at det lovbestemte tillæg på mindst 7 pct. ville indebære et meget betydeligt strafelement.

I lovforslagets bemærkninger henvises der endvidere til anbefalingerne fra en tidligere arbejdsgruppe under Justitsministeriet, som har overvejet spørgsmålet om en differentieret morarentesats, jf. betænkning nr. 1161 fra 1989 om renteloven, side 78.

Af betænkning nr. 1161 fremgår det, at et mindretal i arbejdsgruppen anbefalede, at der i handelsforhold blev indført et strafelement i morarenten.

Et andet mindretal i arbejdsgruppen anførte, at hvis morarenten var højere i handelsforhold, ville det få urimelige konsekvenser for visse dele af erhvervslivet, idet en sådan differentieret morarentesats ville indebære, at visse erhvervsdrivende som debitorer skulle betale en højere morarente end den, de som kreditorer kunne forlange.

Flertallet i denne arbejdsgruppe anførte bl.a., at en differentieret morarentesats ville medføre betydelige praktiske problemer, herunder i forbindelse med behandlingen af inkassosager ved domstolene. Herudover blev der peget på, at en sådan ordning ville komplicere systemet i renteloven, navnlig fordi den lavere rentesats foruden forbrugerftaler også ville skulle omfatte forholdet mellem to privatpersoner og forholdet mellem en privat kreditor og en erhvervsdrivende debitor.

I det forslag til en ændring af renteloven, som den 30. januar 2002 blev fremsat som L 74, fulgte det, at den lovbestemte rente skulle gælde både i handelsforhold og forbrugerforhold.

Efter rentelovens § 5, stk. 1, fastsættes morarenten til en årlig rente svarende til den fastsatte referencesats med et tillæg på 7 pct. Referencesatsen

er den officielle udlånsrente, som Nationalbanken har fastsat henholdsvis pr. 1. januar og 1. juli det pågældende år.

Den lovbestemte morarente gælder også i forbrugerforhold og kan ikke fraviges til skade for skyldner, jf. § 7, stk. 1. Dette gælder dog ikke for aftaler, der indgås af et godkendt pengeinstitut, realkreditinstitut eller kreditinstitut, jf. § 7, stk. 4.

8.2.3. Arbejdsgruppens overvejelser

Arbejdsgruppen har overvejet om den ændring af rentelovens § 5, stk. 1 (forhøjelse af procenttillægget fra 7 til 8 pct.), som er nødvendig for at opfylde direktivets krav til national ret, bør medføre tilsvarende ændringer uden for direktivets anvendelsesområde, det vil bl.a. sige i forbrugerforhold.

Et flertal i arbejdsgruppen finder, at der bør tilstræbes en enkel lovgivning på området, og at en differentieret rentesats vil medføre betydelige praktiske problemer, bl.a. for domstolenes behandling af inkassosager, ligesom den vil bryde med rentelovens hidtidige systematik og komplicere regelsættet. Flertallet finder endvidere, at den direktivbestemte forhøjelse af morarenten, sammenlignet med det gældende niveau efter renteloven, er særdeles begrænset (kun 1 procentpoint).

På baggrund af det anførte finder flertallet, at ensartethed navnlig af praktiske grunde er at foretrække. Flertallet anbefaler derfor, at der fortsat skal gælde den samme lovbestemte morarente på hele rentelovens område, og at der således vælges samme løsningsmodel som ved gennemførelsen af direktiv 2000/35/EF.

Forbrugerrådet anfører, at de ikke finder grundlag for at ændre den gældende morarentesats i forbrugerforhold. Synspunktet er begrundet med, at det udtrykkeligt fremgår af direktivets præambelbetragtning 8, at direktivet ikke bør regulere transaktioner med forbrugere. Det er Forbrugerrådets opfattelse, at hensigten med direktivet er at beskytte små og mellemstore virksomheder mod store debitorer, som i kraft af deres markedsposition misbruger aftalefriheden til at betinge sig urimelige vilkår ved forsinket betaling. Forbrugerrådet finder ikke, at der er et tilsvarende behov for kreditorbeskyttelse tilstede i forbrugerforhold.

Forbrugerrådet anfører endvidere, at det hovedsageligt er i løbende aftaleforhold (som f.eks. huslejeopkrævninger, kontingenter, abonnementer mv.), at virksomheder påtager sig en risiko for forsinket betaling fra forbrugerne. Det er Forbrugerrådets opfattelse, at rykkerproceduren i forbrugernes løbende aftaleforhold typisk er automatiseret og dermed mindre byrdefuld end den typiske rykkerprocedure i handelstransaktioner. Forbrugerrådets finder, at dette taler for en lavere morarentesats i forbrugerforhold end i handelstransaktioner.

Forbrugerrådet vurderer – på baggrund af statistik for betaling via Betalingsservice – at forbrugernes gennemsnitlige betaling i løbende aftaleforhold er i størrelsesordenen 2.300 kr. På den baggrund er det Forbrugerrådets opfattelse, at de 3 gebyrer á 100 kr., som fordringshaver kan opkræve efter rentelovens § 9 b, indeholder et betydeligt strafelement samtidig med, at de udgør et tilstrækkeligt incitament til forbrugernes rettidige betaling. Forbrugerrådet bemærker, at kombinationen af faste gebyrer og relativt små betalinger gør den faktiske forrentning af forsinkede betalinger tilsvarende høj i forbrugerforhold. Derfor er det opfattelsen, at der ikke ses at være et behov for yderligere kompensation af fordringshaver i forbrugerforhold, idet kompensationen er relativt højere end i handelstransaktioner, hvor betalingerne beløbsmæssigt formodes at være større.

Endelig påpeger Forbrugerrådet, at Justitsministeriet ved forhøjelsen af procenttillægget fra 5 til 7 pct. tilkendegav, at man var indstillet på at tage initiativ til at nedsætte morarenten i forbrugerforhold, hvis renteutviklingen på et senere tidspunkt skulle medføre, at det lovbestemte tillæg på mindst 7 pct. ville indebære et meget betydeligt strafelement. Forbrugerrådet finder med det aktuelle renteniveau, at betingelserne for en nedsættelse af tillægget i forbrugerforhold er tilstede. Forbrugerrådet tilføjer i forlængelse heraf, at Nationalbankens udlånsrente pr. 1. juni 2012 er 0,45 pct., og dermed overstiger rentetillægget referencerenten betydeligt. Dette taler efter Forbrugerrådets opfattelse imod en forhøjelse af morarentesatsen i forbrugerforhold.

I forhold til det af Forbrugerrådet anførte, bemærker arbejdsgruppens øvrige medlemmer, at rentelovens rykkergebyr ikke er udtryk for ”straf”. Rykkergebyret skal derimod dække de omkostninger, der er forbundet med at rykke for betaling. Samtidig bemærkes, at spørgsmålet om eventuel ned-

sættelse af rentelovens gældende morarentesats i forbrugerforhold ikke er en del af arbejdsgruppens kommissorium.

Erhvervs- og Vækstministeriet finder, at principielle betragtninger taler for, at forhøjelsen af morarenten fra 7 til 8 pct. (1 procentpoint) ikke skal gælde i forbrugerforhold, idet det følger af direktivets præambelbetragtning 8, at direktivet ikke bør regulere transaktioner med forbrugere. Erhvervs- og Vækstministeriet har dog samtidig noteret sig, at de øvrige medlemmer af arbejdsgruppen særligt henset til de praktiske vanskeligheder, som en differentieret rentesats vil medføre, anbefaler en ensartet rente.

Arbejdsgruppens flertal anbefaler imidlertid, at forhøjelsen af den lovbestemte morarentesats af de i afsnittet indledningsvis anførte grunde skal finde anvendelse på hele rentelovens område og således gælde for alle fordringer på formueretten område, jf. rentelovens § 1, stk. 1.

Der henvises til den forslåede § 5, stk. 1 og 2, jf. lovudkastets § 1, nr. 8 med tilhørende bemærkninger.

8.3. Det faste minimumsbeløb (40 euro) for kreditors egne inddrivelsesomkostninger

8.3.1. Direktivets artikel 6, stk. 1 og 2

Artikel 6, stk.1, er en ny bestemmelse, der fastslår, at kreditor har krav på at modtage et fast minimumsbeløb på 40 euro fra skyldner i de tilfælde, hvor skyldner skal betale morarente efter *artikel 3 og 4*.

Efter *artikel 6, stk. 2* – som ligeledes er ny – udgør beløbet compensation for egne inddrivelsesomkostninger, og det skal forfalde til betaling uden, at det er nødvendigt at sende en rykker. Som anført i kapitel 6.5 fremgår det ikke nærmere af direktivet, hvad der skal forstås ved kreditors egne inddrivelsesomkostninger.

8.3.2. Gældende ret

Spørgsmålet om, hvorvidt der for fordringer på formuerettens område generelt bør gælde en ensartet adgang for fordringshaver til at kræve inddrivelsesomkostninger betalt af skyldneren, uanset om der er tale om handels-

forhold eller forbrugerforhold, blev som nævnt overvejet i forbindelse med gennemførelsen af direktiv 2000/35/EU, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 2126-2127.

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det bl.a., at den direktivbestemte regulering på grund af sin brede og generelle udformning blev anset for velegnet som grundlag for en national generel regulering af spørgsmålet om fordringshavers dækning for udenretlige inddrivelsesomkostninger.

Endvidere fremgår det, at hensynet til at sikre en ensartet adgang til at få dækket inddrivelsesomkostninger hos skyldneren blev tillagt betydelig vægt til fordel for regler af generel karakter, jf. også betænkning nr. 1321/1996 om inkassovirksomhed (side 58), hvor en tidligere arbejdsgruppe bl.a. anbefalede en generel regulering af kreditors ret til at kræve inkassoomkostninger, uafhængigt af om denne har benyttet sig af et inkasobureau eller ej.

Af det forslag til en ændring af renteloven, som den 30. januar 2002 blev fremsat som L 74, fulgte det, at fordringshavers ret til dækning af inddrivelsesomkostninger skulle gælde generelt for fordringer på formuerettens område, uden hensyn til om skyldneren er en virksomhed, en offentlig myndighed eller en forbruger.

Efter rentelovens § 9 a, stk. 1, kan fordringshaveren kræve, at skyldneren betaler fordringshaverens rimelige og relevante omkostninger ved udenretlig inddrivelse af fordringen, medmindre forsinkelsen med betalingen ikke beror på skyldnerens forhold. Bestemmelsen kan ikke fraviges til skade for fordringshaveren ved aftale, handelsbrug eller anden sædvane, jf. § 9 a, stk. 2, 1. pkt. Endvidere kan bestemmelsen ikke ved aftale fraviges til skade for en skyldner i forbrugerforhold, jf. § 9 a, stk. 2, 2. pkt.

Efter § 9 a, stk. 3, kan justitsministeren fastsætte nærmere regler om, hvilke udgifter fordringshaveren kan kræve betalt efter stk. 1, med henblik på, at udgifterne skal være gennemsigtige og stå i passende forhold til fordringen. Justitsministeren kan i medfør af bestemmelsen bl.a. fastsætte regler om, at der ved fordringer inden for bestemte beløbsgrænser alene kan kræves betaling op til visse maksimumsbeløb.

Bemyndigelsen er udnyttet ved bekendtgørelse nr. 601 af 12. juli 2002 om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling, som ændret ved bekendtgørelse nr. 423 af 28. maj 2009. Bekendtgørelsen gælder for udenretlig inddrivelse af fordringer på formuerettens område, jf. bekendtgørelsens § 1. Efter bekendtgørelsens § 4 (om egeninkasso) kan fordringshaver kræve betaling af skyldneren for rimelige udgifter til henholdsvis udarbejdelse og indgåelse af en betalingsaftale med skyldneren (frivilligt forlig) og til administration heraf. Bilag 2 til bekendtgørelsen indeholder maksimalbeløb for fordringshavers inddrivelsesomkostninger for egeninkasso.

8.3.3. Arbejdsgruppens overvejelser

Arbejdsgruppen har overvejet om den ændring af dansk ret, som er nødvendig for at opfylde direktivets krav om fordringshavers ret til et fast beløb svarende til minimum 40 euro som kompensation for egne inddrivelsesomkostninger, også bør gælde uden for direktivets anvendelsesområde, det vil bl.a. sige i tilfælde, hvor skyldneren er forbruger.

For så vidt angår fordringshavers ret til at kræve dækning for omkostninger vedrørende egeninkasso bemærkes det, at det følger af § 4, stk. 2, jf. stk. 1, i bekendtgørelse nr. 601 af 12. juli 2002 om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling, at fordringshaver maksimalt kan kræve det beløb, som er fastsat i bekendtgørelsens bilag 2. Således kan fordringshaver maksimalt kræve, at skyldneren betaler 250 kr., når det drejer sig om inddrivelse af en fordring på mellem 0 og 1.000 kr. Det maksimalbeløb, som fordringshaver kan kræve i denne situation, adskiller sig ikke væsentligt fra direktivets faste kompensationsbeløb på 40 euro (cirka 300 kr.). Maksimalbeløbene som fremgår af bilag 2 finder anvendelse uanset om skyldneren er en virksomhed, en offentlig myndighed eller en forbruger.

Det kan anføres, at forskellen mellem det direktivbestemte kompensationsbeløb på 40 euro og det gældende niveau efter bilag 2 til bekendtgørelse nr. 601 af 12. juli 2002 om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling, i visse tilfælde er meget begrænset (en forhøjelse på cirka 50 kr., når fordringen er på mellem 0 og 1.000 kr.). Dette kan tale for, at direktivets krav om fordringshavers ret til et fast kompensationsbeløb svarende til 40 euro, også bør gælde uden for direktivets anvendelsesområde.

delsesområde, f.eks. i forbrugerforhold, forudsat kompensationsbeløbet ”fradrages” i inddrivelsesomkostningerne.

Såfremt den model, der vælges, betyder at et beløb svarende til 40 euro uden videre lægges oven i de gældende beløb for rykkergebyrer og egne inddrivelsesomkostninger, vil en sådan ordning såfremt den også skal gælde i forbrugerforhold, kunne blive meget byrdefuld, idet der i mange tilfælde er tale om, at forbrugerens forsinkede betaling drejer sig om et mindre beløb, hvorfor en yderligere omkostning på 40 euro vil være betydelig.

Endvidere kan det anføres, at der bør tilstræbes en ensartet lovgivning på området (samme løsningsmodel som ved gennemførelsen af direktiv 2000/35/EF). Dette synspunkt taler således for lovregler, hvor fordringshaver har ensartet adgang til et kompensationsbeløb, svarende til minimum 40 euro, uanset om skyldneren er en virksomhed, en offentlig myndighed eller en forbruger.

Arbejdsgruppen bemærker imidlertid, at direktiv 2011/7/EU – i modsætning til direktiv 2000/35/EF – ikke indeholder en udtrykkelig mulighed for medlemsstaterne til under overholdelse af bl.a. proportionalitetsprincippet at fastsætte en beløbsbegrænsning for inddrivelsesomkostninger for forskellige niveauer af gæld. Det gældende system med maksimalbeløb indeholder et element af gennemsigtighed og således en vis forudsigelighed for og beskyttelse af skyldneren. Det kan anføres, at man i forbrugerforhold bør opretholde det gældende system med maksimalbeløb for inddrivelsesomkostninger beregnet på baggrund af den konkrete fordrings størrelse, idet disse beløb i relation til forbrugeren fortsat må anses for at udgøre en rimelig kompensation. Dette synspunkt kan tale for, at man indfører et tostrengt system vedrørende fordringshavers ret til inddrivelsesomkostninger, som således er forskelligt alt afhængig af, om der er tale om forbrugerforhold eller transaktioner inden for direktivets anvendelsesområde.

På baggrund af det anførte er der i arbejdsgruppen enighed om, at fordringshavers ret til at kræve et fast kompensationsbeløb for inddrivelsesomkostninger svarende til minimum 40 euro ikke bør gælde uden for direktivets anvendelsesområde, herunder i forbrugerforhold og at maksimalbeløbene i forhold til inddrivelsesomkostninger, som følger af inddrivelsesbekendtgørelsen, fortsat ikke skal kunne fraviges i forbrugerforhold.

Arbejdsgruppen anbefaler på den baggrund, at ”40 euro reglen” i dansk ret alene implementeres inden for direktivets anvendelsesområde, og at den gennemføres som en regel, hvor kompensationsbeløbet lægges oven i de gældende beløb for rykkergebyr og egne inddrivelsesomkostninger, der følger af rentelovens regler. I og med at kompensationsbeløbet skal lægges oven i omkostninger, som kreditor kan tildeles efter de gældende regler, finder arbejdsgruppen, at direktivets minimumbeløb er passende. Der henvises nærmere herom til den foreslåede § 9 a, stk. 4, jf. lovudkastets § 1, nr. 10 med tilhørende bemærkninger.

Der henvises til afsnit 6.5., herunder særligt beskrivelsen af model 1 samt afsnit 6.5.3.4 for så vidt angår maksimalbeløb for inddrivelsesomkostninger.

Kapitel 9. Arbejdsgruppens lovudkast med bemærkninger

9.1. Lovtekniske overvejelser mm.

Direktiv 2011/7/EU har ennemæssigt berøringsflader med både renteloven, aftaleloven og lov om offentlige betalinger.

Hertil kommer, at direktivets bestemmelser om betalingsfrister ennemæssigt ikke umiddelbart lader sig rubricere under de nævnte regelsæt.

Der henvises til kapitel 4 om danske forhold med hovedtræk af gældende dansk ret inden for de områder, der berøres af direktivet.

Arbejdsgruppen har overvejet, om direktivet bør gennemføres alene ved en ændring af renteloven, eller om der er behov for at foretage ændringer af flere forskellige love.

På den ene side kan det anføres, at direktivet har berøringsflader med flere forskellige regelsæt, hvilket kan tale for ændringer i f.eks. både renteloven og aftaleloven.

På den anden side kan det anføres, at overskuelighed og praktiske hensyn taler for i videst muligt omfang at samle forskellige emner med samme indholdsmæssige baggrund og indbyrdes sammenhæng i en enkelt lov.

Arbejdsgruppen har samtidig peget på, at renteloven i sin nuværende udformning både regulerer spørgsmålet om rente i tilfælde af forsinket betaling og spørgsmålet om kreditors ret til at kræve rimelig kompensation af skyldneren for alle relevante omkostninger ved inddrivelse, der er forårsaget af skyldnerens forsinkede betaling.

På denne baggrund er det arbejdsgruppens vurdering, at det er mest hensigtsmæssigt at gennemføre direktivet ved en ændring af renteloven.

Arbejdsgruppens anbefaling af, at direktivets forskelligartede bestemmelser alle implementeres i renteloven, har foranlediget overvejelser om,

hvorvidt rentelovens titel ("lov om renter ved forsinket betaling mv.") bør opretholdes uforandret.

Om lovtitler gælder i almindelighed, at titlen bør være så kort som muligt og samtidig dække lovens hovedindhold, jf. Statsministeriets cirkulære nr. 50 af 24/3 1952, pkt. 2.

Da læserens opmærksomhed bliver fanget af lovens titel, bør det tilstræbes, at titlen i det væsentlige afspejler lovens materielle hovedindhold.

Lovens nuværende titel "lov om renter ved forsinket betaling mv." indikerer med den vejledende tilføjelse "mv." for læseren, at loven indeholder mere og andet end bestemmelser om renter.

Til trods for denne åbning i den sproglige affattelse af lovens titel, er det arbejdsgruppens opfattelse, at titlen bør ændres, således at den i højere grad gør opmærksom på lovens hovedindhold.

Arbejdsgruppen anbefaler derfor, at lovens titel ændres til "lov om renter og andre forhold ved forsinket betaling" for derved at opnå en mere ramrende og dækkende beskrivelse af lovens hovedindhold.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 1, med tilhørende bemærkninger.

Som nævnt er det arbejdsgruppens vurdering, at det vil være nødvendigt at forhøje den lovbestemte morarentesats i rentelovens § 5, stk. 1, for at opfylde direktivet inden for dets anvendelsesområde. Der henvises til kapitel 6.3.1.3.

Som en konsekvens af en ændring i den lovbestemte morarentesats henleder arbejdsgruppen opmærksomheden på, at det vil være hensigtsmæssigt at foretage en nærmere undersøgelse af, hvilke andre love (og bekendtgørelser) der indeholder bestemmelser om en morarentesats svarende til rentelovens, da det i givet fald bør overvejes, om der i de pågældende love mv. vil være behov for konsekvensrettelser som følge af en forhøjelse af procenttillægget i renteloven.

I forhold til overvejelser vedrørende spørgsmålet om fastsættelse af ikrafttrædelsesdato, er det arbejdsgruppens vurdering, at der ud over rettidig implementering af direktivet er et væsentligt hensyn at tage til virksomhederne, som bør have rimelig tid til at indrette sig på ændringerne, herunder at ændre i eksisterende aftaledokumenter mv. På denne baggrund har arbejdsgruppen fundet det rigtigst at anbefale, at lovændringerne træder i kraft den 1. marts 2013, således at loven finder anvendelse på aftaler, der indgås efter denne dato, men at loven (i forhold til spørgsmålet om morarente og retten til et fast kompensationsbeløb) endvidere finder anvendelse på aftaler, der indgås før denne dato, når den forsinkede betaling sker efter ikrafttrædelsesdato.

Der henvises til lovudkastets § 2 med tilhørende bemærkninger.

9.2. Arbejdsgruppens lovudkast

UDKAST

Forslag til

lov om ændring af lov om renter ved forsinket betaling m.v.
(Gennemførelse af direktiv 2011/7/EU om bekæmpelse af forsinket
betaling i handelstransaktioner)

§ 1

I lov om renter ved forsinket betaling m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 743 af 4. september 2002, som ændret ved § 3 i lov nr. 554 af 24. juni 2005 og § 14 i lov nr. 523 af 6. juni 2007, foretages følgende ændringer:

1. Lovens *titel* affattes således:

»**Lov om renter og andre forhold ved forsinket betaling**«.

2. *Fodnoten* til lovens *titel* affattes således:

»1) Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/7/EU af 16. februar 2011 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner (EU-Tidende L 48, side 1).«

3. § 1, *stk. 3 og 4*, affattes således:

»*Stk. 3.* Loven finder ikke anvendelse, hvis andet er bestemt ved eller i henhold til lov, eller hvis andet er aftalt, jf. dog §§ 7, 9 a, og 9 b. Loven finder endvidere ikke anvendelse, hvis andet følger af handelsbrug eller anden sædvane, jf. dog §§ 9 a og 9 b. Er der tale om en fordring i henhold til en aftale som nævnt i § 7, stk. 1, gælder 2. pkt. ikke.

Stk. 4. Fordringshavers ret til at kræve rente efter forfaldsdagen, jf. §§ 3-5, kan ikke udelukkes ved aftale, handelsbrug eller sædvane, hvis kravet angår vederlag i henhold til aftale om levering af varer eller tjenesteydelser, der er indgået mellem erhvervsdrivende som led i deres erhverv eller mellem en erhvervsdrivende som led i sit erhverv og en offentlig myndighed.

«

4. I § 1 indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 5.* Angår kravet vederlag i henhold til en aftale omfattet af stk. 4, og er skyldner en offentlig myndighed, kan betalingsfristen i § 3 b og renten i § 5, stk. 1, ikke ved aftale fraviges til skade for fordringshaver.«

5. I § 2 udgår:

», jf. dog § 1, stk. 3 og stk. 4, 1. og 2.pkt.«

6. Efter § 3 indsættes:

»§ 3 a. Angår kravet vederlag i henhold til en aftale omfattet af § 1, stk. 4, som er indgået mellem erhvervsdrivende, kan den aftalte betalingsfrist ikke være mere end 60 dage, regnet fra det tidspunkt da fordringshaver har afsendt eller fremsat anmodning om betaling. Dette gælder dog ikke, hvis fordringshaver udtrykkeligt har godkendt en længere betalingsfrist, og betalingsfristen ikke er urimelig over for kreditor.

§ 3 b. Angår kravet vederlag i henhold til en aftale omfattet af § 1, stk. 4, og er skyldner en offentlig myndighed, kan den aftalte betalingsfrist ikke være mere end 30 dage, regnet fra det tidspunkt da fordringshaver har afsendt eller fremsat anmodning om betaling.

Stk. 2. Justitsministeren kan efter drøftelse med erhvervs- og vækstministeren fastsætte regler om, at betalingsfristen i stk. 1 kan være op til 60 dage for offentlige myndigheder, der udfører økonomiske aktiviteter af industriel og kommerciel karakter ved at udbyde varer eller tjenesteydelser på markedet, når den som offentlig virksomhed er omfattet af definitionen i artikel 2, litra b i direktiv 2006/111/EF om gennemsækeligheden af de økonomiske forbindelser mellem medlemsstaterne og de offentlige virksomheder og om den finansielle gennemsækelighed i bestemte virksomheder.

§ 3 c. § 3 a og § 3 b, stk. 1, gælder ikke, hvis der er indgået aftale om ratevis betaling, og den enkelte rates forfaldstid er fastsat i en betalingsplan, som er udtrykkeligt godkendt af fordringshaver.

Stk. 2. Hvis der er indgået aftale om ratevis betaling i henhold til en betalingsplan som nævnt i stk. 1, er hver rate eller afdrag omfattet af betalingsfristen i § 3 a eller 3 b, stk. 1.

§ 3 d. Angår kravet vederlag i henhold til en aftale omfattet af § 1, stk. 4, og er der fastsat en godkendelses- eller kontrolprocedure, hvorved varens eller tjenesteydelsens overensstemmelse med aftalen skal konstateres, må varigheden af denne procedure ikke overskride 30 dage efter varens eller tjenesteydelsens modtagelse. Dette gælder dog ikke, hvis fordringshaver udtrykkeligt har godkendt en længere godkendelses- eller kontrolprocedure, og en sådan procedure ikke er urimelig over for kreditor.

7. I § 3, stk. 5, og i § 5, stk. 3, ændres »§ 1, stk. 4, 3. pkt.« til »§ 1, stk. 4«.

8. I § 5, stk. 1 og 2, ændres »7« til: »8«.

9. I § 9 a indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Angår kravet vederlag i henhold til en aftale omfattet af § 1, stk. 4, kan fordringshaver, uden at det påvirker fordringshavers eventuelle betalingskrav efter stk. 1, kræve, at skyldneren betaler fordringshaver et fast kompensationsbeløb til dækning af inddrivelsesomkostninger i tilfælde af forsinket betaling. Fordringshavers ret til at kræve kompensation efter 1. pkt., kan ikke udelukkes ved aftale eller ved handelsbrug eller anden sædvane.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.

10. I § 9 a, stk. 3, der bliver stk. 4, indsættes som 2. pkt.:

»Endvidere fastsætter justitsministeren regler om størrelsen af kompensationsbeløbet i stk. 3, 1. pkt.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. marts 2013.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på aftaler, der indgås efter lovens ikrafttræden, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Reglerne om morarentesatsen, jf. lovforslaget § 1, nr. 8, og retten til et fast kompensationsbeløb for inddrivelsesomkostninger, jf. lovforslagets § 1, nr. 9 og 10, finder endvidere anvendelse på aftaler, der er indgået før lovens ikrafttræden, når den forsinkede betaling indtræder efter lovens ikrafttræden, jf. stk. 1.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

9.3. Arbejdsgruppens bemærkninger til lovudkastets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Lovens titel ændres til ”Lov om renter og andre forhold ved forsinket betaling”.

Ved gennemførelsen af direktiv 2011/7/EU om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner forbedres kreditors retsstilling, herunder som et centralt element ved, at der med lovudkastet indføres en ret for fordringshaver til at kræve, at skyldneren betaler et fast kompensationsbeløb til dækning af inddrivelsesomkostninger.

Der foreslås, at lovens titel affattes på en måde, så den i højere grad beskriver lovens indhold.

Foruden regler om morarentens størrelse og retten til et fast kompensationsbeløb indeholder lovudkastet f.eks. også regler om betalingsfrister for erhvervsdrivende og offentlige myndigheder samt visse begrænsning i den almindelige aftalefrihed i visse handelsforhold.

Med lovudkastet foreslås der således yderligere bestemmelser, der har en indholdsmæssig indbyrdes sammenhæng, men som regulerer andre spørgsmål i forbindelse med forsinket betaling end spørgsmålet om renter og inddrivelsesomkostninger.

Til nr. 2

Fodnoten til lovens titel ændres som følge af, at lovforslaget indeholder bestemmelser, der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/7/EU af 16. februar 2011 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner.

Endvidere udgår referencen til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/35/EF af 29. juni 2000 om bekæmpelse af forsinket betaling i han-

delstransaktioner, idet det fremgår af *artikel 13* i direktiv 2011/7/EU, at direktiv 2000/35/EF ophæves med virkning fra den 16. marts 2013.

Til nr. 3 (§ 1, stk. 3 og 4)

Af hensyn til rentelovens systematik foreslås det, at rentelovens § 1, stk. 3 og stk. 4, 1. og 2. pkt., skrives sammen til et nyt *stk. 3*. Der foreslås således ingen ændringer af gældende ret på dette område. Om indholdet af den nye § 1, stk. 3, henvises til Folketingstidende 2001-02 (2. samling), tillæg A; s. 2131.

Det foreslåede *stk. 4* viderefører rentelovens § 1, stk. 4, 3. pkt., med en redaktionel ændring. Endvidere gennemføres med *stk. 4* direktivets *artikel 7, stk. 2*.

Rentelovens § 1, stk. 4, 3. pkt., blev indføjet ved lov nr. 379 af 6. juni 2002 om ændring af lov om renter ved forsinket betaling mv. (Gennemførelse af EF-direktiv om bekæmpelse af forsinkede betalinger i visse handelstransaktioner).

Efter rentelovens § 1, stk. 4, 3. pkt., kan der altid kræves rente efter rentelovens §§ 3-5, selv om andet følger af handelsbrug eller sædvane, hvis kravet angår vederlag i henhold til en aftale om levering af varer eller tjenesteydelser, som er omfattet af direktiv 2000/35/EF om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner.

I artikel 2, nr. 1 i direktiv 2000/35/EF er en ”ordregivende myndighed” defineret som enhver ordregivende myndighed med henvisning til direktiverne 92/50/EØF, 93/36/EØF, 93/37/EØF og 93/38/EØF om offentlige indkøbskontrakter.

I *artikel 2, nr. 2* i direktiv 2011/7/EU defineres en ”offentlig myndighed” som enhver ordregivende myndighed som defineret i de såkaldte udbudsdirektiver, dvs. artikel 2, stk. 1, litra a, i direktiv 2004/17/EF (forsyningsvirksomhedsdirektivet) og artikel 1, stk. 9, i 2004/18/EF (direktivet for den offentlige sektor).

Det fremgår af præambelbetragtning 14 i direktiv 2011/7/EU, at definitionen af ”ordregivende myndigheder” i direktiv 2004/17/EU og 2004/18/EU bør anvendes i direktiv 2011/7/EU af hensyn til sammenhængen i EU-lovgivningen.

Med forslaget videreføres rentelovens gældende § 1, stk. 4, 3. pkt. indholdsmæssigt i den foreslåede § 1, stk. 4, dog med den redaktionelle ændring, at ordlyden ændres til ”offentlig myndighed” i stedet for det nuværende ”ordregivende myndighed”, jf. forslaget § 1, stk. 4. Udtrykket ”offentlig myndighed” er anvendt med henblik på at tilpasse ordlyden af den foreslåede bestemmelse til den almindelige sprogbrug i dansk ret. Endvidere fremgår henvisningen til EU-retten ikke længere af selve lovteksten. Der er alene tale om en redaktionel ændring, idet udtrykket ”offentlig myndighed” som anført fortsat skal forstås i overensstemmelse med de relevante bagvedliggende direktiver, jf. definitionen i *artikel 2, nr. 2* i direktiv 2011/7/EU om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner.

Det foreslås endvidere i *stk. 4*, at fordringshavers ret til at kræve morarente ikke på forhånd kan udelukkes ved aftale, handelsbrug eller sædvane, hvis kravet angår vederlag i henhold til en aftale om levering af varer eller tjenesteydelser, som er omfattet af direktiv 2011/7/EU. Med bestemmelsen begrænses parternes aftalefrihed, idet det fastslås, at fordringshaver i alle tilfælde af forsinket betaling har ret til at kræve morarente. Det er herefter op til den enkelte fordringshaver at bestemme, om han vil gøre brug af denne ret.

Bestemmelsen er ikke til hinder for, at parterne aftaler, at fordringshaver i tilfælde af forsinket betaling har ret til at kræve en lavere morarentesats end den lovbestemte. Dette gælder dog ikke i de tilfælde, hvor skyldneren er en offentlig myndighed, jf. den foreslåede § 1, stk. 5.

Et aftalevilkår om, at fordringshaver (i handelstransaktioner mellem virksomheder) har ret til en morarentesats, der er lavere end den lovbestemte, vil efter omstændigheder kunne være ugyldigt i medfør af generalklausulen i aftalelovens § 36, hvis det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre vilkåret gældende.

Endvidere fremgår det af direktivets *artikel 7, stk. 1, litra c*, at der ved afgørelsen af om et kontraktvilkår, som fraviger den lovbestemte rente for forsinket betaling, er klart urimeligt, bl.a. skal tages hensyn til, om skyldneren har en objektiv grund til fravigelsen. Spørgsmålet om hvorvidt et aftalevilkår er sagligt begrundet, indgår i almindelighed i den samlede og konkrete rimelighedsvurdering, der er indeholdt i aftalelovens § 36.

Ligesom i direktiv 2000/35/EF er det ikke fastlagt i direktiv 2011/7/EU hvad der nærmere skal forstås ved ”varer” eller ”tjenester”. I forbindelse med gennemførelsen af direktiv 2000/35/EF udtaltes det i lovforslagets almindelige bemærkninger punkt 2, jf. Folketingstidende 2001-02 (2. samling), Tillæg A, s. 2115, at det formentlig må antages, at begreberne skal forstås i en meget vid betydning.

Direktiv 2011/7/EU finder anvendelse på levering af varer eller tjenesteydelser, jf. præambelbetragtning 11, og udvider ikke anvendelsesområdet i forhold til direktiv 2000/35/EF. Det følger af direktivets *artikel 2, nr. 1*, at direktivet finder anvendelse ved levering af varer eller tjenesteydelser mod vederlag, når det sker som led i forretningsmæssige transaktioner mellem virksomheder eller mellem virksomheder og offentlige myndigheder. Afgørende er, om leveringen af varer eller tjenesteydelser sker som led i en forretningsmæssig transaktion mellem de nævnte retssubjekter, ikke om de leverede varer eller tjenesteydelser er materielle eller immaterielle aktiver. Begreberne ”varer” eller ”tjenester” antages således fortsat at skulle fortolkes bredt. Se tillige herom afsnit 3.2.1.

Udtrykket ”levering af varer” er således anvendt i betydningen overdragelse af formuegoder, og omfatter i hvert fald fysiske løsørengstande. Som også anført i bemærkningerne til nr. 3 (§ 1, stk. 4) i forbindelse med gennemførelsen af direktiv 2000/35/EF, jf. Folketingstidende 2001-02 (2. samling), Tillæg A, s. 2131, antages det, at køb af fast ejendom ikke omfattes af direktivets regler.

Tjenesteydelsesbegrebet omfatter bl.a. ydelser som lejeaftaler (brugsrettigheder), såkaldt værksleje, dvs. aftaler, der indebærer frembringelse af et arbejdsresultat og andre arbejdsaftaler som f.eks. serviceydelser, undervisning, ydelser fra liberale erhverv, vedligeholdelsesarbejder og transportydelser.

Der henvises desuden til definitionen i TEUF artikel 57, hvorefter tjenesteydelser i traktatens forstand betragtes som de ydelser, der normalt udføres mod betaling, i det omfang de ikke omfattes af bestemmelserne vedrørende den frie bevægelighed for varer, kapital og personer. Tjenesteydelser omfatter især a) virksomhed af industriel karakter, b) virksomhed af handelsmæssig karakter, c) virksomhed af håndværksmæssig karakter samt d) de liberale erhverv.

Til nr. 4 (§ 1, stk. 5)

Med den foreslåede § 1, stk. 5 fastslås det, at hvis kravet angår vederlag i henhold til en aftale omfattet af stk. 4, og skyldner er en offentlig myndighed, kan parterne ikke aftale en fravigelse af betalingsfristen i § 3 b og den lovbestemte morarente i § 5, stk. 1, til skade for fordringshaver. Med bestemmelsen begrænses aftalefriheden i et vist omfang for offentlige myndigheder i tilfælde, hvor den offentlige myndighed optræder som skyldner.

Det foreslåede *stk. 5* tilsigter at gennemføre direktivets *artikel 4, stk. 1*, jf. *artikel 2, nr. 6* og *artikel 4, stk. 6*.

Det bemærkes dog, at lovudkastet ikke gennemfører den del af *artikel 4, stk. 6*, som giver offentlige myndigheder mulighed for at indgå aftale om en betalingsfrist på mellem 30 og 60 dage, hvis det er udtrykkeligt aftalt i kontrakten og objektivt begrundet i lyset af aftalens særlige karakter. Om baggrunden herfor henvises der til kapitel 7.6.

Til nr. 5 (§ 2)

Det foreslås, at henvisningen til lovens § 1, stk. 3 og stk. 4, 1. og 2. pkt., udgår af bestemmelsens ordlyd. Der er alene tale om en redaktionel ændring, og der tilsigtes således ingen realitetsændringer.

Bestemmelsen blev indføjet ved lov nr. 638 af 21. december 1977 om renter ved forsinket betaling mv. Det fremgår af lovforslagets bemærkninger til § 2, at bestemmelsen vedrører spørgsmålet om renter af fordringer, som betales i rette tid, såkaldte kreditrenter. Endvidere fremgår det, at bestemmelsen er i overensstemmelse med den gældende ulovbestemte regel, hvorefter kreditrenter i almindelighed ikke kræves, medmindre det er aftalt

eller følger af handelsbrug eller anden sædvane, jf. Folketingstidende 1997-78, Tillæg A, s. 797.

§ 2 henviser til rentelovens § 1, stk. 3 og stk. 4, 1. og 2. pkt., og skal derfor læses i sammenhæng med disse bestemmelser.

Det følger af rentelovens § 1, stk. 3, at loven ikke finder anvendelse, hvis andet er bestemt ved eller i henhold til lov, eller hvis andet er aftalt, jf. dog §§ 7, 9 a, og 9 b.

Det følger af rentelovens § 1, stk. 4, 1. pkt., at loven ikke finder anvendelse, hvis andet følger af handelsbrug eller anden sædvane, jf. dog §§ 9 a og 9 b. Dette gælder ikke for så vidt angår fravigelse til skade for skyldneren, hvis der er tale om forbrugerforhold, jf. 2. pkt.

§ 1, stk. 3 og stk. 4, 1. og 2. pkt. fastslår således, at renteloven i almindelighed er en deklaratorisk lov, der kan fraviges ved aftale eller i henhold til handelsbrug eller anden sædvane.

Når hovedreglen om rentelovens fravigelighed således allerede fremgår af § 1, stk. 3, og stk. 4, 1. og 2. pkt., anses det for overflødigt med en henvisning hertil i § 2. Det må i alle tilfælde – og uanset en henvisning til § 1, stk. 3, og stk. 4, 1. og 2. pkt. – gælde, at rentelovens bestemmelser (herunder § 2) kan fraviges ved aftale, eller hvis andet følger af handelsbrug eller anden sædvane, idet denne hovedregel netop fastslås i § 1, stk. 3, og stk. 4, 1. og 2. pkt. Hovedreglen om rentelovens fravigelighed gælder for alle rentelovens bestemmelser, medmindre andet er fastsat, jf. henvisningerne til §§ 7, 9 a og 9 b.

Til nr. 6 (§§ 3 a-d)

Bestemmelsen i § 3 a vedrører aftalen mellem to erhvervsdrivende (de såkaldte B2B – business to business – transaktioner) og den situation, hvor de erhvervsdrivende i forvejen har aftalt en betalingsfrist.

Efter bestemmelsens *stk. 1* er udgangspunktet, at den betalingsfrist der fremgår af aftalen mellem to erhvervsdrivende, højst må være 60 dage, regnet fra det tidspunkt da fordringshaver har afsendt eller fremsat anmod-

ning om betaling. Dette gælder dog ikke, hvis fordringshaver udtrykkeligt har godkendt en længere betalingsfrist, og forudsat at betalingsfristen ikke er urimelig over for kreditor.

Betalingsfristen i stk. 1 gælder endvidere ikke, hvis der er indgået aftale om ratevis betaling, og den enkelte rates forfaldstid er fastsat i en betalingsplan, som er udtrykkeligt godkendt af fordringshaver, jf. lovudkastets § 3 c, stk. 1. Hvis der er indgået aftale om ratevis betaling i henhold til en betalingsfrist, er hver rate eller afdrag underlagt den almindelige betalingsfrist i § 3 a. Der henvises til bemærkningerne til lovudkastets § 3 c nedenfor.

Fordringshaver kan ikke med retsvirkning fremsætte krav om betaling, før der er sket korrekt levering af den aftalte ydelse. For at betalingsfristen begynder at løbe, er det således en forudsætning, at fordringshaver har opfyldt sine aftalemæssige forpligtelser over for skyldner, herunder ved levering af korrekt kontraktmæssig ydelse. En sædvanlig form for betalingsanmodning fra en erhvervsdrivende er fremsendelse af faktura eller regning. Der vil ikke være afsendt eller fremsat anmodning om betaling – med den retsvirkning at morarente kan kræves betalt – i de tilfælde, hvor der er afsendt en ukorrekt eller mangelfuld faktura eller regning, f.eks. en faktura om betaling af et andet beløb end det aftalte. Endvidere kan afsendelsen af en faktura eller regning ikke benyttes som udgangspunkt for beregning af betalingsfristen, hvis skyldneren aldrig modtager betalingsanmodningen. Der henvises også til forarbejderne til 2002-loven, jf. Folketingsstidende 2001-02 (2. samling), tillæg A, s. 2117.

Det følger af ordlyden i direktivets *artikel 3, stk. 5*, at det skal være udtrykkeligt aftalt i kontrakten, hvis betalingsfristen i transaktioner mellem virksomheder skal overskride 60 dage. Med udtrykket ”udtrykkeligt godkendt” i lovudkastets § 3 a, § 3 c og § 3 d, ønskes det understreget, at et sådant aftalevilkår kræver, at fordringshaver kan siges aktivt at have forholdt sig til vilkåret om betalingsfristens længde. Begrebet ”udtrykkeligt godkendt” er valgt for at skærpe aftaleparternes opmærksomhed på, at der ved det pågældende aftalevilkår sker en fravigelse af direktivets hovedregel, og at det afgørende er fordringshavers konkrete accept af aftalevilkåret om en betalingsfrist på mere end 60 dage.

Formuleringen er inspireret af den svenske betænkings lovudkast til gennemførelse af direktivet, jf. side 184 i *Betänkande av utredningen om snabbare betalningar*, SOU 2012:11. I den svenske betænkning anføres bl.a. om begrebet ”udtrykkeligt godkendt”, at ”*i svensk rätt görs inte någon skillnad på uttryckliga och inte uttryckliga avtal*”. Endvidere fremgår det, at det efter svensk ret ofte vil være tilstrækkeligt med en generel henvisning til standardaftalen for at anse de enkelte vilkår for aftalt mellem parterne, og at en lovregel som angår et krav om udtrykkelig aftale, derfor skal udformes på en måde som ikke påvirker vurderingen af, hvordan et standardvilkår i øvrigt indarbejdes i individuelle aftaler, jf. side 104 i *Betänkande av utredningen om snabbare betalningar*, SOU 2012:11.

Der ligger ikke i begrebet mere end hvad der ligger i direktivets krav om ”udtrykkelig aftalt”. Hvis et aftalevilkår om en betalingsfrist på mere end 60 dage er indeholdt i en standardaftale, som er udformet ensidigt af skyldner, vil det i mangel af yderligere oplysninger om aftaleindgåelse, have formodningen imod sig, at standardvilkåret er udtrykkeligt godkendt af fordringshaver. Det må i hvert fald gælde i den situation, hvor skyldner (som koncipist) helt har undladt at henvide til aftalevilkåret og dermed ikke henledt fordringshavers opmærksom på den lange betalingsfrist. Skyldners ubestemte og mere generelle henvisning til aftalens vilkår vil normalt heller ikke i sig selv være tilstrækkeligt til at anse betalingsvilkåret for udtrykkelig godkendt af fordringshaver. Omvendt vil en specifik angivelse af, at der skal gælde en længere betalingsfrist, normalt være tilstrækkelig, hvis den findes i et individuelt udformet dokument, der indgår i aftalen.

For så vidt angår kravet i *artikel 3, stk. 5*, om, at et aftalevilkår med en betalingsfrist på mere end 60 dage ikke må være klart urimeligt over for kreditor, anses dette allerede for opfyldt ved generalklausulen i aftalelovens § 36, hvorefter en aftale kan ændres eller tilsidesættes helt eller delvis, hvis det ville være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende. Når urimelighedskravet foreslås indført i lovteksten, er det for at skærpe aftaleparternes opmærksomhed i forhold til, at der er tale om en fravigelse af lovens udgangspunkt. Indførelsen af henvisningen til, at fravigelsen fra lovens udgangspunkt ikke må være urimelig i forhold til kreditor skal imidlertid ikke føre til modsætningsslutninger i forhold til anden lovgivning, hvor et tilsvarende krav ikke fremgår udtrykkeligt af lovens ordlyd.

Det fremgår af *artikel 7, stk. 1, litra c*, i direktiv 2011/7/EU, at der ved afgørelsen af om et kontraktvilkår er klart urimeligt, bl.a. skal tages hensyn til, om skyldneren har en objektiv grund til fravigelsen. Spørgsmålet om, hvorvidt et aftalevilkår er sagligt begrundet, indgår i almindelighed som et væsentligt element i rimelighedsvurderingen efter aftalelovens § 36. Det er derfor fundet unødvendigt at fremhæve særskilt i lovteksten, at et aftalevilkår – ud over at være rimeligt – også skal være sagligt begrundet.

Endvidere bemærkes, at der efter aftalelovens § 36 alene stilles krav om, at en aftale skal være ”urimelig”, mens direktivet taler om ”klart urimelig”. For at blive i § 36’s terminologi henvises der i bestemmelsen til, at en betalingsfrist på mere end 60 dage ikke må være urimelig. Der er således tale om en merimplementering, der indebærer en bedre retsstilling for kreditor.

Ud over kravet om udtrykkelig godkendt stiller bestemmelsen ikke særlige formkrav til aftalen, som således kan være både skriftlig eller mundtlig. I overensstemmelse med de almindelige principper om bevisbyrde har skyldner bevisbyrden for, at fordringshaver udtrykkeligt har godkendt en betalingsfrist på mere end 60 dage.

Hvis der ikke kan føres bevis for, at fordringshaver udtrykkeligt har godkendt en betalingsfrist på mere end 60 dage, må almindelige aftaleretlige fortolkningsprincipper, i lyset af en formålsfortolkning af den foreslåede bestemmelse om aftalte betalingsfrister, formentlig i de fleste tilfælde føre til, at der mellem parterne antages at være aftalt en betalingsfrist på 60 dage.

Den foreslåede § 3 a tilsigter at gennemføre direktivets *artikel 3, stk. 5*.

Bestemmelsen i § 3 b vedrører aftalen mellem en erhvervsdrivende (fordringshaver) og en offentlig myndighed (skyldner) (de såkaldte B2PA – business to public authorities – transaktioner) og den situation, hvor parterne i forvejen har aftalt en betalingsfrist.

I *stk. 1* fastslås det, at den aftalte betalingsfrist højst må være 30 dage, når skyldner er en offentlig myndighed, regnet fra det tidspunkt da fordringshaver har afsendt eller fremsat anmodning om betaling.

Vedrørende spørgsmålet om, hvornår betalingsfristen begynder at løbe, henvises der til det anførte under § 3 a ovenfor.

Stk. 1 gælder ikke, hvis der er indgået aftale om ratevis betaling, og den enkelte rates forfaldstid er fastsat i en betalingsplan, som er udtrykkeligt godkendt af fordringshaver. Der henvises til bemærkningerne til lovudkastets § 3 c nedenfor.

Det følger af ordlyden af direktivets *artikel 4, stk. 6*, at en offentlig myndighed som skyldner har mulighed for at indgå aftale om en betalingsfrist på mellem 30 og 60 dage, hvis det er aftalt udtrykkeligt i kontrakten, og forudsat, at det er objektivt begrundet i lyset af aftalens særlige karakter.

Lovudkastets § 3 b, stk. 1, giver ikke samme mulighed som direktivets *artikel 4, stk. 6*, til at aftale en betalingsfrist på mellem 30 og 60 dage. Med lovudkastets § 3 b, stk. 1, begrænses aftalefriheden for offentlige myndigheder til alene at kunne aftale en betalingsfrist på op til 30 dage, jf. kapitel 7. Der er således tale om en merimplementering, der indebærer en bedre retsstilling for kreditor i den situation, hvor skyldner er en offentlig myndighed.

Hvis den offentlige myndighed har behov for en betalingsfrist på mere end 30 dage for den samlede betalingsforpligtelse, har den offentlige myndighed i medfør af den foreslåede § 3 c mulighed for at indgå aftale om ratevis betaling i henhold til en betalingsplan. Hvis der er indgået aftale om ratevis betaling i henhold til en betalingsfrist, er hver rate eller afdrag underlagt den almindelige betalingsfrist i § 3 b, stk. 1, jf. § 3 c, stk. 2. Der henvises til bemærkningerne til lovudkastets § 3 c.

For den nærmere forståelse af udtrykket ”udtrykkeligt godkendt” henvises der til det anførte under § 3 a ovenfor.

Der gælder efter bestemmelsen ikke særlige formkrav til aftalen, som således kan være både skriftlig og mundtlig. I overensstemmelse med de almindelige principper om bevisbyrde har skyldner (den offentlige myndig-

hed) bevisbyrden for, at fordringshaver (den erhvervsdrivende) udtrykkeligt har godkendt ratevis betaling i henhold til en betalingsplan.

I § 3 b, stk. 2, bemyndiges justitsministeren til efter drøftelse med erhvervs- og vækstministeren at fastsætte regler om, at betalingsfristen i stk. 1 skal være 60 dage for offentlige myndigheder, der udfører økonomiske aktiviteter af industriel og kommerciel karakter ved at udbyde varer eller tjenesteydelser på markedet, når den offentlige myndighed som offentlig virksomhed er omfattet af definitionen i artikel 2, litra b i direktiv 2006/111/EF (det såkaldte transparensdirektiv).

At en udnyttelse af bemyndigelsen skal ske på baggrund af en drøftelse med erhvervs- og vækstministeren, skal ses i lyset af, at det i bestemmelsen omtalte direktiv 2006/111/EF hører under Erhvervs- og Vækstministeriets område.

Hvis bemyndigelsen udnyttes, indebærer det, at den aftalte betalingsfrist højst må være 60 dage, hvis kravet angår vederlag i henhold til en aftale omfattet af § 1, stk. 4, og skyldner er en offentlig myndighed, der udfører økonomiske aktiviteter af industriel og kommerciel karakter ved at udbyde varer eller tjenester på markedet og omfattet af definitionen af en offentlig virksomhed i transparensdirektivet.

Stk. 2 tilsigter at give mulighed for at gennemføre *artikel 4, stk. 4, litra a*, i direktiv 2011/7/EU, hvis der måtte opstå et behov herfor. Bestemmelsen giver mulighed for at tage hensyn til de særlige forhold, bl.a. konkurrencemæssige vilkår, der kan gøre sig gældende for offentlige myndigheder, der opererer på kommercielle vilkår på markedet, og som derfor optræder som offentlige virksomheder i konkurrence med andre ikke-offentlige virksomheder.

Bemyndigelsen omfatter alene de offentlige myndigheder, der defineres som en ”ordregivende myndighed” i de såkaldte ”udbudsdirektiver”, dvs. artikel 2, stk. 1, litra a i direktiv 2004/17/EF (forsyningsvirksomhedsdirektivet) og artikel 1, stk. 9 i direktiv 2004/18/EF (direktivet for den offentlige sektor), jf. *artikel 2, nr. 2* i direktiv 2011/7/EU. Endvidere er det en betingelse, at den offentlige myndighed som offentlig virksomhed er underlagt gennemskuelighedskravene i direktiv 2006/111/EF (transparensdirektivet).

En offentlig virksomhed, der ikke tillige er en offentlig myndighed, vil ikke blive omfattet af undtagelsesbestemmelsen, idet en sådan virksomhed ikke er omfattet af bestemmelsen i *artikel 4*. En sådan offentlig virksomhed vil derimod være omfattet af direktivets *artikel 3* og dermed omfattet af direktivets regler om transaktioner mellem virksomheder. Der henvises nærmere til overvejelserne herom i kapitel 7.3.

Den foreslåede § 3 b tilsigter at gennemføre direktivets *artikel 4, stk. 4, litra a*, og *stk. 6*.

I § 3 c, *stk. 1*, fastslås det, at betalingsfristerne i § 3 a og § 3 b, *stk. 1*, ikke gælder for den samlede betalingsforpligtelse, hvis der er indgået aftale om ratevis betaling, og den enkelte rates forfaldstid er fastsat i en betalingsplan, som er udtrykkeligt godkendt af fordringshaver.

Bestemmelsen indebærer, at det ikke er tilstrækkeligt, at fordringshaver udtrykkeligt har godkendt, at betalingsfristen for den samlede betalingsforpligtelse i sidste ende vil være længere end den almindelige betalingsfrist, idet det afgørende er, at fordringshaver udtrykkeligt har godkendt, at betalingen sker ratevis i henhold til en betalingsplan.

En aftale om ratevis betaling i henhold til en betalingsplan indebærer, at hver rate skal betales i overensstemmelse med de aftalte betingelser i betalingsplanen, dvs. at den enkelte rates forfaldstid er fastlagt i betalingsplanen. En aftale om ratevis betaling i henhold til en betalingsplan vil herefter have som konsekvens, at fordringshaver har ret til morarente og det faste kompensationsbeløb for hver rate, der betales for sent ifølge betalingsplanen.

I udtrykket ”betalingsplan” ligger ud fra en almindelig sproglig forståelse, at den samlede betalingsforpligtelse betales i mindst to rater eller afdrag. Ifølge bestemmelsens ordlyd stilles der ikke noget krav om en vis minimumsstørrelse for hver rate eller afdrag, ligesom der ikke stilles krav om et vist tidsinterval mellem ratebetalingerne.

Det må bero på en konkret vurdering, om en betalingsplan samlet set er udtryk for en omgåelse af lovens almindelige betalingsfrister og derfor ik-

ke kan anses for at være omfattet af den forslåede § 3 c. Det vil efter omstændighederne f.eks. kunne være tilfældet, hvis betalingsplanen vedrører et større antal ratebetalinger på meget små beløb, og hvor ratebetalingerne er fordelt ud over en længere periode. En aftale som er urimelig eller i strid med redelig handlemåde kan tilsidesættes efter aftalelovens § 36.

Direktivets *artikel 5* stiller ikke krav om, at en aftale om ratevis betaling i henhold til en betalingsplan skal være udtrykkeligt godkendt af fordringshaver. Af hensyn til det bagvedliggende formål med direktiv 2011/7/EU bør en fravigelse af den almindelige ordning imidlertid være genstand for særskilt forhandling mellem aftalens parter. Den forslåede § 3 c, stk. 1, er dermed udtryk for en merimplementering, og bestemmelsen vil indebære en bedre retsstilling for fordringshaver, end hvad der følger af direktivets minimumsbeskyttelse. For den nærmere forståelse af udtrykket ”udtrykkeligt godkendt” henvises der til det anførte under § 3 a ovenfor.

Den forslåede § 3 c omfatter både aftaler mellem to erhvervsdrivende og aftaler mellem en erhvervsdrivende og en offentlig myndighed.

Den forslåede § 3 c vil f.eks. kunne være relevant i forbindelse med større byggeprojekter eller installation af komplekse it-ydelser, hvor der betales i rater i takt med, at projektet eller installationen skrider fremad. Sådanne kontrakter er netop kendetegnet ved, at der sker en løbende delvis levering af den samlede ydelse (f.eks. det færdige byggeri), hvorfor det f.eks. i forbindelse med større og omkostningstunge byggeprojekter kan være hensigtsmæssigt med en løbende betaling for de leverede delleverancer.

Det fastslås i § 3 c, stk. 2, at hvis der er indgået aftale om ratevis betaling i henhold til en betalingsplan, er hver rate eller afdrag underlagt de almindelige betalingsfrister i § 3 a og § 3 b, stk. 1. Det betyder, at den samlede betalingsforpligtelse kan overskride de almindelige betalingsfrister, men at hver rate eller afdrag er underlagt de almindelige betalingsfrister. Uanset ordlyden af direktivets *artikel 5* ikke i sig selv tyder på, at der stilles krav om, at den enkelte rate eller afdrag er underlagt direktivets betalingsfristregler, synes det bedst stemmende med direktivets formål at anlægge den fortolkning af *artikel 5*, at hvis der er indgået aftale om ratevis betaling i henhold til en betalingsplan, er hver rate eller afdrag omfattet af direktivets betalingsfristregler. Der henvises til kapitel 3.2.3.

Hvis parterne har indgået aftale om ratevis betaling i henhold til en betalingsplan, følger det af bestemmelsens henvisning til de almindelige betalingsfrister, at det skal fremgå af betalingsplanen, hvornår hver rate eller afdrag skal betales. Hvis det f.eks. ikke fremgår af betalingsplanen, hvornår hver rate eller afdrag forfalder til betaling, vil en sådan uklarhed kunne give anledning til tvivl om, hvorvidt der i realiteten er indgået aftale om en betalingsplan i § 3 c's forstand.

Af bestemmelsens *stk. 2* følger, at f.eks. en offentlig myndighed som skyldner ikke kan indgå aftale om ratevis betaling i henhold til en betalingsplan, hvor den enkelte rates betalingsfrist er på mere end 30 dage, jf. § 3 c, stk. 2, jf. § 3 b, stk. 1.

Endvidere vil generalklausulen i aftalelovens § 36 i alle tilfælde kunne indebære, at en aftale ændres eller tilsidesættes helt eller delvis, hvis det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende.

Den foreslåede § 3 c tilsigter at gennemføre *artikel 5*.

Bestemmelsen i § 3 d vedrører både aftaler mellem to erhvervsdrivende og aftaler mellem en erhvervsdrivende og en offentlig myndighed.

Efter bestemmelsens *stk. 1* er udgangspunktet, at hvis der stilles krav om en godkendelses- eller kontrolprocedure, hvorved varens eller tjenesteydelsens overensstemmelse med aftalen skal konstateres, og kravet angår vederlag i henhold til en aftale omfattet af § 1, stk. 4, må varigheden af denne procedure højst være 30 dage efter skyldner har modtaget den pågældende vare eller tjenesteydelse. Dette gælder dog ikke, hvis fordringshaver udtrykkeligt har godkendt en længere godkendelses- eller kontrolprocedure, og en sådan procedure ikke er urimelig over for kreditor.

En godkendelses- eller kontrolperiode adskiller sig fra en betalingsperiode. Derfor vil perioden, hvor godkendelses- eller kontrolproceduren finder sted – afhængigt af kontraktens udformning – kunne ligge før betalingsperioden begynder at løbe. Bestemmelsens sammenhæng med betalingsfristerne i forslaget § 3 a og § 3 b vil derfor kunne indebære, at der fra det

tidspunkt, hvor skyldner modtager varen først løber en godkendelsesperiode og herefter løber en betalingsperiode. I et tilfælde hvor der f.eks. er en godkendelsesperiode på 20 dage efter varens modtagelse og en betalingsfrist på 30 dage, vil forfaldsdagen i realiteten først indtræde 50 dage efter varens modtagelse.

Et krav om godkendelses- eller kontrolprocedure kan f.eks. være bestemt ved eller i henhold til lov eller fastlagt i parternes aftale.

I særligt komplekse kontraktforhold kan der være behov for, at parterne indgår aftale om, at varigheden af en kontrolprocedure er længere end 30 dage. F.eks. vil visse it-ydelser efter deres karakter kunne være særligt vanskelige at kontrollere og derfor kræve en længerevarende kontrolprocedure.

Hvis parterne indgår aftale om en godkendelses- eller kontrolprocedure, som er længere end 30 dage, er det ifølge direktivets *artikel 3, stk. 4*, og *artikel 4, stk. 5*, et krav, at et sådan aftalevilkår er udtrykkeligt aftalt og ikke klart urimeligt over for kreditor.

I overensstemmelse med den valgte sprogbrug i lovudkastet er det i forslaget til bestemmelsen anført, at vilkåret skal være ”udtrykkeligt godkendt”. For så vidt angår dette begreb henvises der til det anførte under § 3 a ovenfor.

For så vidt angår direktivets krav om, at et aftalevilkår om en godkendelses- eller kontrolprocedure på mere end 30 dage ikke må være klart urimeligt over for kreditor, anses dette allerede for opfyldt ved generalklausulen i aftalelovens § 36. Der henvises til bemærkninger anført under den foreslåede § 3 a ovenfor. Efter aftalelovens § 36 stilles der alene krav om, at en aftale skal være ”urimelig” og ikke som efter direktivet ”klart urimelig”. Der er således tale om en merimplementering, der indebærer en bedre retsstilling for kreditor.

Der gælder efter bestemmelsen ikke særlige formkrav til aftalen, som således kan være både skriftlig og mundtlig. I overensstemmelse med de almindelige principper om bevisbyrde har skyldner bevisbyrden for, at for-

dringshaver udtrykkeligt har godkendt en godkendelses- eller kontrolprocedure på mere end 30 dage.

Den foreslåede § 3 c tilsigter at gennemføre direktivets *artikel 3, stk. 4* og *artikel 4, stk. 5*.

Til nr. 7 (§ 3, stk. 5 og § 5, stk. 3)

Der er tale om en konsekvensændring, jf. lovforslagets § 1, nr. 2.

Til nr. 8 (§ 5, stk. 1 og 2)

Det foreslås, at renten efter forfaldsdagen fastsættes til en årlig rente, der svarer til den fastsatte referencesats med et tillæg på 8 pct. Referencesatsen er den officielle udlånsrente, som Nationalbanken har fastsat henholdsvis pr. den 1. januar og den 1. juli det pågældende år.

Bestemmelsen medfører en forhøjelse af den gældende lovbestemte morarentesats med et procentpoint fra 7 til 8 pct.

Den forhøjede lovbestemte morarentesats skal finde anvendelse generelt på hele rentelovens område (ligesom efter gældende ret), og skal således gælde for alle fordringer på formuerettens område, jf. lovens § 1, stk. 1. Den forhøjede lovbestemte morarentesats vil derfor også finde anvendelse i forbrugerforhold, jf. rentelovens § 7. Der henvises til kapitel 8.

De foreslåede ændringer tilsigter at gennemføre direktivets *artikel 2, nr. 6*.

Til nr. 9 (§ 9 a, stk. 3)

Den foreslåede § 9 a, stk. 3, 1. pkt., fastslår, at hvis kravet angår vederlag i henhold til en aftale omfattet af den foreslåede § 1, stk. 4, kan fordringshaver i tilfælde af forsinket betaling kræve, at skyldneren betaler fordringshaver et fast kompensationsbeløb til dækning af inddrivelsesomkostninger. Således etableres der med bestemmelsen en ret for fordringshaver til at kræve et kompensationsbeløb i tilfælde af forsinket betaling. Det er herefter op til den enkelte fordringshaver at bestemme, om denne ret ønskes udnyttet.

Med lovudkastet styrkes kreditors retstilling, idet kreditor ud over at være berettiget til rente efter forfaldsdagen, jf. rentelovens §§ 3-5, samt rimelige og relevante omkostninger ved udenretlig inddrivelse, jf. rentelovens § 9 a, stk. 1, tillige er berettiget til et fast kompensationsbeløb til dækning af inddrivelsesomkostninger.

Med henvisningen til § 1, stk. 4, fastslås det, at bestemmelsen kun gælder på det område, der er omfattet af direktiv 2011/7/EU, dvs. når kravet angår vederlag i henhold til levering af varer og tjenesteydelser mellem virksomheder indbyrdes og mellem virksomheder og offentlige myndigheder.

Kompensationsbeløbet forfalder til betaling, uden det er nødvendigt at sende en rykkerskrivelse til skyldner.

Bestemmelsen stiller ikke krav om, at skyldner i tilfælde af forsinket betaling automatisk (af egen drift) skal betale fordringshaver kompensationsbeløbet. Se nærmere kapitel 6.5.3.5.

Den foreslåede § 9 a, stk. 3, 2. pkt., fastslår, at fordringshavers ret til at kræve, at skyldneren betaler fordringshaver compensation til dækning af inddrivelsesomkostninger i tilfælde af forsinket betaling ikke på forhånd kan udelukkes ved aftale eller som følge af handelsbrug eller anden sædvane.

Med bestemmelsen begrænses parternes aftalefrihed, idet det fastslås, at fordringshaver i alle tilfælde af forsinket betaling har ret til at kræve, at skyldner betaler et kompensationsbeløb til dækning af inddrivelsesomkostninger. Det er herefter op til den enkelte fordringshaver at bestemme, om han vil gøre brug af denne ret.

Det følger af ordlyden i direktivets *artikel 7, stk. 3*, at et kontraktvilkår, som udelukker compensation for inddrivelsesomkostninger, formodes at være klart urimeligt. Den foreslåede § 9 a, stk. 3, 2. pkt., går videre end direktivet, idet det fastslås, at et kontraktvilkår som udelukker compensation for inddrivelsesomkostninger, ikke gyldigt kan aftales eller følge af handelsbrug eller anden sædvane. Der er således med bestemmelsen tale om

en merimplementering, der indebærer en bedre retsstilling for kreditor. Om baggrunden herfor henvises til kapitel 7.

Bestemmelsen er ikke til hinder for, at parterne aftaler, at fordringshaver i tilfælde af forsinket betaling har ret til at kræve, at skyldner betaler et kompensationsbeløb, der er mindre end det kompensationsbeløb, som justitsministeren har fastsat i medfør af den foreslåede § 9 a, stk. 4, 2. pkt. Aftaleloven gælder i almindelighed for aftaler og andre retshandler på formueretten område og således også for en aftale omfattet af § 1, stk. 4. Et aftalevilkår om, at fordringshaver i tilfælde af forsinket betaling ”kun” har ret til at kræve, at skyldner betaler et kompensationsbeløb, der er mindre end det beløb, som justitsministeren har fastsat i medfør af den foreslåede § 9 a, stk. 4, 2. pkt., vil derfor efter omstændigheder kunne være ugyldigt i medfør af generalklausulen i aftalelovens § 36, hvis det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre det gældende.

Det fremgår af *artikel 7, stk. 1, litra c*, i direktiv 2011/7/EU, at der ved afgørelsen af om et kontraktvilkår, som fraviger det faste minimumskompensationsbeløb, er klart urimeligt, bl.a. skal tages hensyn til, om skyldneren har en objektiv grund til fravigelsen. Spørgsmålet om, hvorvidt et aftalevilkår er sagligt begrundet, indgår i almindelighed som et element i rimelighedsvurderingen efter aftalelovens § 36.

Den foreslåede § 9 a, stk. 3, tilsigter at gennemføre direktivets *artikel 6, stk. 1 og 2* samt *artikel 7, stk. 3*.

Til nr. 10 (§ 9 a, stk. 3, der bliver til stk. 4)

Efter den foreslåede § 9 a, stk. 3, der bliver til stk. 4, bemyndiges justitsministeren til at fastsætte regler om størrelsen af kompensationsbeløbet i stk. 3, 1. pkt.

Sådanne regler vil f.eks. kunne fastsætte ved en ændring af bekendtgørelse nr. 601 af 12. juli 2002 om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling.

Bemyndigelsen indebærer, at justitsministeren skal fastsætte størrelsen af kompensationsbeløbet. Kompensationsbeløbet kan ikke være et beløb, som er mindre end direktivets krav om minimum 40 euro.

Det fremgår af direktivets præambelbetragtning 21, at direktivet ikke berører medlemsstaternes ret til at fastsætte faste beløb til kompensation for inddrivelsesomkostninger, som er højere og mere favorable for kreditor, eller til at forhøje beløbene, blandt andet med henblik på at følge trit med inflationen.

Efter direktivets *artikel 6, stk. 1 og 2*, er fordringshaver berettiget til fra skyldneren som minimum at modtage et fast beløb på 40 euro, som kompensation for egne omkostninger ved inddrivelse. Et kompensationsbeløb på 310 kr. vil derfor på nuværende tidspunkt være passende, når det eksisterende system i rentelovens § 9 a, stk. 1, om fordringshavers ret til rimelige og relevante omkostninger ved udenretlig inddrivelse af fordringen, samtidig opretholdes.

Gennemførelse af direktivbestemmelsen om et fast kompensationsbeløb ved en bemyndigelsesbestemmelse, frem for at fastsætte beløbet i selve lovteksten, vil smidiggøre eventuelle fremtidige ændringer af kompensationsbeløbets størrelse foranlediget af prisudviklingen eller lignende.

Bestemmelsen tilsigter at gennemføre direktivets *artikel 6, stk. 1 og 2*.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. marts 2013, jf. lovudkastets § 2, *stk. 1*. Valget af ikrafttrædelsesdato skal navnlig ses i lyset af direktivets implementeringsfrist, som er den 16. marts 2013, jf. direktivets *artikel 12, stk. 3*.

Efter § 2, *stk. 2*, finder loven anvendelse på aftaler, der indgås efter den 1. marts 2013, jf. dog *stk. 3*. Tidspunktet for aftaleindgåelsen er således afgørende for, om loven i sin helhed finder anvendelse.

Det fremgår af direktivets *artikel 12, stk. 4*, at medlemsstaterne ved gennemførelsen af direktivet afgør, om de vil udelukke aftaler, der er indgået inden den 16. marts 2013. Denne del af direktivet er ikke gennemført i § 2, stk. 2, idet skæringsdatoen efter dansk ret som nævnt er den 1. marts 2013.

Efter *stk. 3* finder loven endvidere anvendelse på aftaler, der indgås før lovens ikrafttræden, når den forsinkede betaling sker efter den 1. marts 2013, således at spørgsmålet om morarente og retten til et fast kompensationsbeløb for inddrivelsesomkostninger skal afgøres efter de regler, der gælder efter lovens ikrafttræden.

Med hensyn til spørgsmålet om fordringshavers ret til morarente og retten til et fast kompensationsbeløb for inddrivelsesomkostninger er det afgørende tidspunkt således, hvornår der er sket forsinket betaling (misligholdelse) og ikke tidspunktet for aftaleindgåelsen.

Aftaler indgået før den 1. marts 2013 er ikke omfattet af lovudkastets regler om f.eks. betalingsfrister, men hvis der sker betalingsforsinkelse efter den 1. marts 2013 af en fordring i henhold til en aftale indgået før den 1. marts 2013, kan fordringshaver støtte ret på de beføjelser, som gælder efter denne dato, dvs. kræve den forhøjede morarentesats samt et fast kompensationsbeløb til dækning af inddrivelsesomkostninger.

Til § 3

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed.

Det foreslås, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men at den ved en kongelig anordning kan sættes helt eller delvis i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Færøerne har pr. 1. januar 2010 overtaget formueretten herunder aftaleloven for Færøerne. Loven skal derfor ikke gælde – eller ved en kongelig anordning kunne sættes i kraft – for Færøerne.

9.4. Lovforslagets økonomiske konsekvenser

Det fremgår af arbejdsgruppens kommissorium punkt 3 bl.a., at arbejdsgruppen skal ”belyse eventuelle økonomiske konsekvenser af arbejdsgruppens konkrete forslag”.

På denne baggrund har arbejdsgruppen overvejet, hvilke økonomiske konsekvenser for det offentlige og erhvervslivet lovforslaget vil kunne give anledning til.

Lovudkastet vil i almindelighed betyde en højere forrentning i tilfælde af forsinket betaling, idet tillægsprocenten i rentelovens § 5 forhøjes med et procentpoint. Endvidere indføres der med lovforslaget en ret for kreditor til at kræve et fast kompensationsbeløb for inddrivelsesomkostninger. Det forventes, at kompensationsbeløbet – som efter direktivet som minimum skal svare til 40 euro – som udgangspunkt fastsættes til 310 kr.

Lovudkastet indeholder samlet set en styrkelse af kreditors retsstilling ved forsinket betaling. Forhøjelsen af rentelovens procenttillæg samt indførelsen af kreditors ret til et fast kompensationsbeløb for inddrivelsesomkostninger vil således have direkte positive økonomiske konsekvenser for kreditorerne i form af dels færre betalingsmisligholdelser, dels en højere grad af dækning af kreditors omkostninger ved betalingsmisligholdelse. Ifølge lovforslaget kan fordringshavers ret til at kræve morarente eller kompensation for inddrivelsesomkostninger ikke udelukkes ved aftale, hvis kravet angår en fordring, som er omfattet af direktiv 2011/7/EU, jf. den foreslåede § 1, stk. 4, jf. lovudkastets § 1, nr. 2 og den foreslåede § 9 a, stk. 3, jf. lovudkastets § 1, nr. 8, med tilhørende bemærkninger.

I det omfang det offentlige, en virksomhed eller en forbruger optræder som skyldner i et handelsforhold og derfor skal betale den lovbestemte morarente på grund af forsinket betaling, kan lovforslaget have negative økonomiske konsekvenser svarende til forhøjelsen af den lovbestemte morarente. Arbejdsgruppen påpeger i den forbindelse generelt, at forhøjelsen af den lovbestemte morarente alene indebærer negative økonomiske konsekvenser for skyldnere, der misligholder deres betalingsforpligtelse, og ikke for skyldnere, som betaler til tiden.

Tilsvarende kan lovforslaget have negative økonomiske konsekvenser for den offentlige myndighed eller erhvervsdrivende, der misligholder sin betalingsforpligtelse, og som derfor skal betale et fast kompensationsbeløb for inddrivelsesomkostninger til kreditor. Det bemærkes i den sammenhæng, at arbejdsgruppen anbefaler, at ”40 euro reglen” alene gennemføres inden for direktivets anvendelsesområde, jf. lovforslagets § 9 a, stk. 1. Denne del af lovforslaget vil derfor ikke have økonomiske konsekvenser i forbrugerforhold.

Endelig peger arbejdsgruppen på, at lovforslagets bestemmelse om maksimale aftalte betalingsfrister på 30 dage, når skyldneren er en offentlig myndighed, kan have negative økonomiske konsekvenser for offentlige myndigheder, i det omfang den offentlige myndighed efter de gældende regler f.eks. ville have indgået aftale om en længere betalingsfrist, end hvad der følger af lovforslaget. I så fald begrænses den pågældende offentlige myndighed tilsvarende i sin rådighed og forvaltning af myndighedens likviditet.

KL oplyser, at den foreslåede § 3 b om maksimale aftalte betalingsfrister, når skyldneren er en offentlig myndighed, ikke vil have økonomiske konsekvenser for kommunerne.

Med hensyn til lovudkastets § 9 a, stk. 2 om kreditors ret til et fast kompensationsbeløb – som forventes fastsat til 310 kr. – til dækning af inddrivelsesomkostninger, vurderer¹³ KL på baggrund af data fra de fire kommuner, der indgik i Moderniseringsstyrelsens (tidligere Økonomistyrelsen) analyse ”Sikring af rettidig betaling”¹⁴ foreløbigt, at lovudkastet kan indebære en meromkostning for kommunerne på mellem 33 mio. kr. og 87 mio. kr., såfremt alle kreditorer benytter sig af deres ret til at kræve det faste kompensationsbeløb i tilfælde af kommunernes for sent betalte fakturaer. KL bemærker, at der i det høje skønnede beløb er medtaget alle for sent betalte fakturaer, mens der i det lave skønnede beløb alene indgår fakturaer, som er betalt mellem 6 og 20 dage efter rettidig betalingsdato. Endvidere bemærker KL, at deres foreløbige beregninger bygger på historiske data om kommunernes betalingsmønstre, og at KL har en forventning om, at

¹³ KL oplyser, at vurderingen er foreløbig, og at de ikke har haft mulighed for at høre kommunerne om lovudkastets økonomiske konsekvenser.

¹⁴ Moderniseringsstyrelsens analyse er nærmere beskrevet i betænkningens kapitel 7.6.

gennemførelsen af direktivets regler om bekæmpelse af forsinket betaling vil indebære færre misligholdelser fra kommunernes side.

Danske Regioner har oplyst, at deres foreløbige beregninger peger på, at den foreslåede § 9 a, stk. 2, kan indebære en meromkostning for regionerne på mellem 15-35 mio. kr.

Moderniseringsstyrelsen bemærker, at lovudkastet ikke forventes at have negative økonomiske konsekvenser for staten, idet det har en sådan karakter, at både renteforhøjelsen og kompensationsbeløbet kan undgås ved, at den offentlige myndighed betaler rettidigt. Endvidere er det vurderingen, at der ikke umiddelbart vil være systemmæssige udgifter forbundet med forslaget.

I relation til lovudkastets § 3 b henviser *Moderniseringsstyrelsen* til, at den faktiske gennemsnitlige kredittid for statsinstitutioner ifølge deres analyse, jf. rapporten ”Sikring af rettidig betaling”, i både 2010 og 2011 var mindre end 30 dage. På denne baggrund vurderes det, at en eventuel likviditetsvirkning af forslagens § 3 b vil være ubetydelig.